

Table of Contents – Grade 5

1. Verb Conjugations I	1
2. Verb Conjugations II	5
3. Red Cross and Sevā I	13
4. Red Cross and Sevā II	17
5. Listening to a Guest Speaker	19
6. Persuasive Writing	21
7. Rahirās II	23
8. Rahirās III	27
9. Rahirās IV	33
10. Rahirās V	37
11. Bāṇī on Bābar	39
12. Finding Multiple Meanings for Words	45
13. Opinion Letter to Bābar I	49
14. Opinion Letter to Bābar II	53
15. Opinion Letter to Bābar III	57
16. Rahirās VI	61
17. Themes through Figurative Language I	65
18. Themes through Figurative Language II	71
19. Themes of Gurū Nanak I	75
20. Themes of Gurū Nanak II	77
21. Themes of Gurū Nanak III	79
22. Celebration Ideas (Lessons 22-27)	81

Grade: 5

Lesson Number: 1

Unit Name: Grammar

Course: Bolī

Title: 'Verb Conjugations I

Standards

Standard 3: Writing Composition with a Central Idea

- Students write clear and coherent compositions that develop a central idea.
  - *Students can create multi-paragraph compositions, including a developed topic sentence, and simple supporting facts and details. Paragraphs should include transitional expression that link one paragraph to another in a clean line of thought. Summary should be found in the conclusion.*
  - *Students learn the formats to write persuasive letters or compositions.*
  - *Students describe the setting, characters, objects, and events using adjectives and appropriate vocabulary.*

Standard 4: Grammar: Verb Conjugation

- Students learn grammar related to regular and irregular verb conjugation. Further parts of speech are also introduced (adverbs, prepositions, and coordinating conjunctions).
  - *Students should recognize a verb and noun in sentences.*
  - *Students identify and correctly use singular and plural verbs and common/irregular conjugations.*
  - *Students identify and demonstrate usage of adverbs, prepositions, and coordinating conjunctions.*

Objectives

1. Students recognize nouns and verbs.
2. Students practice writing using adjectives, appropriate vocabulary, and appropriate verb conjugation.

Prerequisites

- This is the first lesson in a two-part series on grammar.
- This is the first lesson of the semester.

Materials

- Large sheet of white paper (large enough for two human outlines)
- Scissors
- Markers
- Pañjābī-English, English-Pañjābī dictionaries
- Red and green pens
- Large chart paper

Advanced Preparation

- Trace one male and one female child's body on large paper. You will need two body cutouts.

Engagement (20-25 minutes)

- Have the cutout up in your room where it is easily visible.
- Welcome the children to your class.
- Do quick introductions in Pañjābī and depending on the number of children in the class have them introduce themselves too.
- Explain to children that they will be reviewing some grammar.
- Together with children give a name to both cutouts.
- Label one "The name' Noun" and the other "The name' Verb."
- Begin with The Noun cutout. Ask children to come up with nouns pertaining to the cutout.
  - As the class comes up with ideas of nouns, write them in the appropriate places. For instance, if a child says "ਨੱਕ" write the word ਨੱਕ on the face where the nose would be located. If the class begins to run out of ideas, point at different parts, such as the shoulders, encouraging more responses and giving them hints for the Pañjābī words. If they can't think of the Pañjābī word, write the English word and assign a child or a couple of children to use the dictionary to find the appropriate word.
  - Write the Pañjābī noun as soon as they find it. If you have a small group, have children write the word.
- Next, label The Verb cutout with verbs. Each verb should be placed in an area where it would be appropriate. For instance, "talk, chew, and sing" 'ਖਾਓ, ਚਬਾਓ, ਗਾਓ' would all be put where the mouth is located.
  - Same thing for this - if children can't think of the Pañjābī word then have them look it up and write it in the appropriate place.

Exploration (35-40 minutes)

- Place the Noun and Verb cutouts in a prominent place on the wall.
- Have the class together with you write a story using nouns and verbs from the cutouts.
- Also ask them to add three-five adjectives of their choice to their story. Since you may not know your class yet, you will gauge from the enthusiasm in the 'engagement' section as to whether you feel they will be able to develop a story or not. You may have to begin by developing simple sentences and then continuing at a later time to make it into a story or you may have to change your lesson to just fit sentences.
- Now have students circle verbs that have a regular conjugation green and irregular conjugation red.

Explanation/Extension (5-10 minutes)

- On a large sheet of paper make a chart that has two columns: one for regular conjugation and the other for irregular conjugation.

- Have children give you the different verbs from the story. Write in the appropriate spot.
- Tell children that they will continue working on verbs in next class as well, so they should make note of at least 10-15 verbs that they come across at home or at school, the grocery store, etc. until the next class.

Evaluation (On-going)

- Create a portfolio for each child in which you can write notes, include examples and identify progression.
- Pay attention to children's participation during identification of nouns and verbs and during story development.

Teacher Resources

Verbs (ਕਿਰਿਆ/kiriā)

Pañjābī	Transcription	English
ਆਉਣਾ	āuṇā	To come
ਜਾਣਾ	jāṇā	To go
ਖਲੋਣਾ	khaloṇā	To stand
ਬੈਠਣਾ	baiṭhaṇā	To sit
ਉਠਣਾ	uṭhaṇā	To get up
ਲੇਟਣਾ	leṭaṇā	To lie down
ਖਾਣਾ	khāṇā	To eat
ਪੀਣਾ	pīṇā	To drink
ਬੋਲਣਾ	bolṇā	To speak
ਸੁਣਨਾ	suṇanā	To listen or hear
ਦੱਸਣਾ	dassaṇā	To tell
ਵੇਖਣਾ	vekhṇā	To see or look
ਰੋਣਾ	roṇā	To weep or cry
ਹੱਸਣਾ	hassṇā	To laugh
ਪੜ੍ਹਨਾ	paṛhnā	To read
ਲਿਖਣਾ	likhṇā	To write
ਖੇਡਣਾ	kheḍṇā	To play
ਦੌੜਨਾ	doṛnā	To run
ਕੁੱਦਣਾ	kuddṇā	To jump
ਚੜ੍ਹਨਾ	caṛhnā	To climb
ਸੁੱਟਣਾ	suṭṭṇā	To throw
ਡਿੱਗਣਾ	ḍigḡṇā	To fall
ਚੀਰਨਾ	cīrnā	To cut

Grade: 5

Lesson Number: 2

Unit Name: Grammar

Course: Bolī

Title: 'Verb conjugations II

Standards

Standard 3: Writing Composition with a Central Idea

- Students write clear and coherent compositions that develop a central idea.
  - *Students can create multi-paragraph compositions, including a developed topic sentence, and simple supporting facts and details. Paragraphs should include transitional expression that link one paragraph to another in a clean line of thought. Summary should be found in the conclusion.*
  - *Students learn the formats to write persuasive letters or compositions.*
  - *Students describe the setting, characters, objects, and events using adjectives and appropriate vocabulary.*

Standard 4: Grammar: Verb Conjugation

- Students learn grammar related to regular and irregular verb conjugation. Further parts of speech are also introduced (adverbs, prepositions, and coordinating conjunctions).
  - *Students should recognize a verb and noun in sentences.*
  - *Students identify and correctly use singular and plural verbs and common/irregular conjugations.*
  - *Students identify and demonstrate usage of adverbs, prepositions, and coordinating conjunctions.*

Objectives

1. Students continue to work on verb conjugations.
2. Students are introduced to adverbs, prepositions and coordinating conjunctions.

Prerequisites

- Previous completion of Lesson I on Grammar.

Materials

- Markers
- Pañjābī-English, English-Pañjābī dictionaries
- Different colored highlighters
- Large chart paper
- Lined paper sentence strips

Advanced Preparation

- Prepare a list of more irregular verbs to put into the class chart from the first class on verb conjugation.
- Prepare a list of adjectives from children's writing and also add more to share with the children (attached below).

- Write the following definitions on chart paper and use sites to prepare phrases, etc. (use the Pañjābī versions of definitions)
  - A *coordinating conjunction* is a word which joins together two clauses which are both equally important.
  - Adverbs tell you how, where, or when something is done. In other words, they describe the *manner, place, or time* of an action.
ਜਿਹੜੇ ਸ਼ਬਦ ਕਿਰਿਆ ਦੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾ (ਗੁਣ/ਔਗੁਣ) ਨੂੰ ਪ੍ਰਗਟ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਕਿਰਿਆ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਣ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਜਿਵੇਂ: ਉਸਨੇ ਘਟੀਆ ਕੰਮ ਕੀਤਾ।
  - Prepositions are words which often indicate a direction or location in space.
ਸੰਬੰਧਕ ਉਹ ਸ਼ਬਦ ਹੁੰਦੇ ਹਨ, ਜਿਹੜੇ ਕਿ ਨਾਂਵ ਜਾਂ ਪੜਨਾਂਵ ਤੋਂ ਪਿੱਛੋਂ ਅਤੇ ਕਿਰਿਆ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਆ ਕੇ ਵਾਕ ਵਿਚਲੇ ਬਾਕੀ ਸ਼ਬਦਾਂ ਨਾਲ ਨਾਂਵ ਜਾਂ ਪੜਨਾਂਵ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦੇ ਹਨ (ਬਾਰੇ ਦੱਸਦੇ ਹਨ)।
ਜਿਵੇਂ: ਮੈਂ ਕੁਰਸੀ ਉੱਪਰ ਬੈਠੀ ਹਾਂ। ਬੰਦਾ ਸਿੰਘ ਰੁੱਖਾਂ ਦੇ ਵਿੱਚਕਾਰ ਖੜ੍ਹਾ ਹੈ।

Engagement (20-25 minutes)

- Introduce ਸੰਬੰਧਕ (postpositions) by explaining that these words often indicate a direction or location in space.
- Referring to a list of ਸੰਬੰਧਕ, call out a command for students to perform. For example, ‘ਮੇਜ਼ ਦੇ ਥਲੇ’ "under the desk" and the students etqwej under their desk; the teacher says ‘ਮੇਜ਼ ਦੇ ਉਪਰ’ "on top of the desk" and students sit on top of their desk; the teacher says ‘ਮੇਜ਼ ਦੇ ਨਾਲ’ "next to the desk" and students stand next to their desk etc.
- Students can take turns calling out the commands for the rest of the class to perform.
- Then stop and introduce coordinating conjunctions.
- Now use postpositions and coordinating conjunctions with children.

Exploration (25-30 minutes)

10 minutes

- Put chart up from last class of irregular and regular verb conjugations. Share your list of more verbs.
- Also highlight the adjectives children used in their paragraphs from last class.
- Have children give you a few more adjectives - write them on the chart paper.

15-20 minutes

- Now introduce children to the definition of adverbs.
- Ask children to give you a few examples.
- Write them on the chart paper.
- Give them hints to get more participation.
- Ask children to give you examples using prepositions, coordinating conjunctions and adverbs in a sentence. Ask them to combine at least two of the three.
- Write sentences on board if possible.

Explanation/Extension (5-10 minutes)

- Return children's paragraphs from the week before. Tell them to highlight any adverbs, prepositions and coordinating conjunctions that they may have used with different highlighters.
- Then tell them to write down any new words that were introduced during the lesson.
- Ask them to rewrite their paragraphs for the next class using all the new words too.

Evaluation (On-going)

- Check for how children's paragraph is developed during the next class.

Teacher Resources

Adjectives (ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਣ/visheshan)

Pañjābī	Transcription	English
ਚੰਗਾ	caṅgā	Good
ਚੰਗੀ	caṅgī	
ਭੈੜਾ	bhaiṛā	Bad
ਭੈੜੀ	bhaiṛī	
ਵੱਡਾ	vaḍḍā	Big
ਵੱਡੀ	vaḍḍī	
ਛੋਟਾ	choṭā	Small
ਛੋਟੀ	choṭī	
ਉੱਚਾ	ūccā	Tall
ਉੱਚੀ	uccī	
ਮਧਰਾ	madharā	Short
ਮਧਰੀ	madharī	
ਲੰਮਾ	lammā	Long
ਲੰਮੀ	lammī	
ਨਵਾਂ	navāṁ	New
ਨਵੀਂ	navīṁ	
ਮੋਟਾ	moṭā	Fat
ਮੋਟੀ	moṭī	
ਪਤਲਾ	patlā	Thin
ਪਤਲੀ	patlī	
ਸੋਹਣਾ	sohaṇā	Beautiful
ਸੋਹਣੀ	sohaṇī	
ਕੋਝਾ	kojhā	Ugly
ਕੋਝੀ	kojhī	
ਉੱਚਾ	uccā	High
ਉੱਚੀ	uccī	
ਨੀਵਾਂ	nīvāṁ	Low
ਨੀਵੀਂ	nīvīṁ	
ਭਾਰਾ	bhārā	Heavy
ਭਾਰੀ	bhārī	
ਹੌਲਾ	haulā	Light
ਹੌਲੀ	haulī	

ਸਿਆਣਾ	siāṇā	Wise
ਸਿਆਣੀ	siāṇī	
ਜਵਾਨ	javān	Young
ਨੌਜਵਾਨ	naujavān	
ਪੁਰਾਣਾ	purāṇā	Old
ਪੁਰਾਣੀ	purāṇī	
ਚੁਸਤ	cust	Active
ਸੁਸਤ	sust	Lazy
ਮੂਰਖ	mūrakh	Foolish
ਸਾਊ	sāū	Noble
ਮਸ਼ਹੂਰ	mashhūr	Famous
ਵਿੰਗਾ/ਵਿੰਗੀ	viṅgā/viṅgī	Crooked
ਟੇਡਾ/ਟੇਡੀ	teḍā/teḍī	Oblique
ਸਿੱਧਾ/ਸਿੱਧੀ	sidhā/siddhī	Straight
ਪਿਆਰਾ/ਪਿਆਰੀ	piārā/piārī	Loving
ਭਿਆਨਕ	bhiānak	Terrible
ਅਦਭੁਤ	adbhut	Amazing
ਘਟੀਆ	ghaṭīā	Useless
ਨੇਕ	nek	Good/Virtuous
ਗੰਦਾ/ਗੰਦੀ	gandā/gandī	Dirty
ਭਰਿਆ/ਭਰੀ	bhariā/bharī	Full
ਖਾਲੀ	khālī	Empty

Verbs (ਕਿਰਿਆ/kiriā)

Pañjābī	Transcription	English
ਆਉਣਾ	āuṇā	To come
ਜਾਣਾ	jāṇā	To go
ਖਲੋਣਾ	khaloṇā	To stand
ਬੈਠਣਾ	baiṭhṇā	To sit
ਉਠਣਾ	uṭhṇā	To get up
ਲੇਟਣਾ	leṭṇā	To lie down
ਖਾਣਾ	khāṇā	To eat
ਪੀਣਾ	pīṇā	To drink
ਬੋਲਣਾ	bolṇā	To speak
ਸੁਣਨਾ	suṇana	To listen or hear

ਦਸਣਾ	dasṇā	To tell
ਵੇਖਣਾ	vekhṇā	To see or look
ਰੋਣਾ	roṇā	To weep or cry
ਹਸਣਾ	hasṇā	To laugh
ਪੜ੍ਹਨਾ	paṛhṇā	To read
ਲਿਖਣਾ	likhṇā	To write
ਖੇਡਣਾ	kheḍṇā	To play
ਦੌੜਨਾ	dauṛṇā	To run
ਕੁਦਣਾ	kudṇā	To jump
ਚੜ੍ਹਨਾ	caṛhṇā	To climb
ਸੁਟਣਾ	suṭṇā	To throw
ਡਿਗਣਾ	ḍigṇā	To fall
ਚੀਰਨਾ	cīrnā	To cut
ਚੀਖਣਾ	cīkhṇā	To yell
ਪਕਾਉਣਾ	pakāuṇā	To cook
ਧੋਣਾ	dhoṇā	To wash
ਸੁਕਾਉਣਾ	sukāuṇā	To dry
ਪੂੰਝਣਾ/ਝਾੜਣਾ	pūñjhṇā/jhāṛṇā	To wipe/dust
ਝਾੜੂ ਮਾਰਨਾ	jhāṛū mārṇā	To broom
ਪੋਚਾ ਮਾਰਨਾ	pocā mārṇā	To mop
ਛਿੱਲਣਾ/ਛਿੱਲ ਲਾਹੁਣਾ	chillṇā/chill lāhuṇā	To peel / to peel off
ਬੀਜਣਾ	bījṇā	To sow
ਪਾਣੀ ਦੇਣਾ	pāṇī deṇā	To water

Adverbs (ਕਿਰਿਆ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਣ/kiriā visheshan)

Pañjābī	Transcription	English
ਹੁਣੇ	huṇe	Now
ਭਲਕੇ	bhalke	Tomorrow
ਸਵਖਤੇ	savakhate	Early
ਕੁਵੇਲੇ	kuvele	Late
ਏਥੇ	ethe	Here
ਓਥੇ	othe	There
ਦੂਰ	dūr	Away
ਪਰੇ	pare	
ਜਿਥੇ	jithe	Where

ਹੌਲੀ	haulī	Slowly
ਕਾਹਲੀ	kāhalī	Hurriedly
ਕਦੀਂ ਕਦਾਈਂ	kadīm kadāīm	Seldom
ਸਦਾ	sadā	Always
ਅਕਸਰ	aksar	Often
ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ	ām taur te	
ਮਸਾਂ	masām	Hardly
ਦੁਬਾਰਾ	dubārā	Again
ਕਦੋਂ, ਜਦੋਂ	kadom, jadom	When
ਗਹੁ ਨਾਲ	gahu nāl	Carefully
ਬੁਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ	burī tarhām	Badly
ਜ਼ਰੂਰ	zarūr	Certainly
ਇਕ ਵਾਰ	īk vār	Once
ਵਫ਼ਾਦਾਰੀ ਨਾਲ	vaphādārī nāl	Faithfully

Preposition/Postposition (ਸੰਬੰਧਕ/sambandhak)

Pañjābī	Transcription	English
ਅੰਦਰ	āndar	In
ਵਿਚ	vic	
ਬਾਹਰ	bāhar	Out
ਉੱਤੇ	utte	On, Up, Above
ਉੱਪਰ	upper	
ਥੱਲੇ	hālle	Below, Under
ਅੱਗੇ	Uḡge	Before, In front of
ਪਿੱਛੇ	pichhe	Behind
ਦੂਰ	dūr	Far
ਨੇੜੇ	neṛe	Near
ਲਾਗੇ	lāge	
ਤੋਂ	tom	From
ਵੱਲ	vall	To
ਵਿਚਕਾਰ	vickār	Between
ਤਕ	tak	Until
ਤੀਕ	tīk	Until
ਦਾ	dā	Of
ਵਾਸਤੇ	vāste	For

ਲਈ	laī	For
ਦੁਆਰਾ	duārā	Through
ਰਾਹੀਂ	rāhīm	From
ਨਾਲ	nāl	Alongside/With
ਬਗੈਰ	bagair	Without
ਬਿਨਾ	binā	Without
ਬਾਬਤ	bābat	Regarding
ਬਾਰੇ	bāre	About
ਸੰਬੰਧੀ	sambandhī	In relation to

Conjunction (ਯੋਜਕ/yojak)

Pañjābī	Transcription	English
ਜੇ	je	If
ਜੇਕਰ	jekar	
ਪਰ	par	But
ਐਪਰ	āipar	
ਪ੍ਰੰਤੂ	prantū	
ਕਿਉਂਕਿ	kiumki	Because
ਕਿਉਂਜੁ	kiumju	
ਨਾ ਕੇਵਲ ... ਸਗੋਂ	nā keval... sagom	Not only ... but
ਬੇਸ਼ਕ	beshak	Though
ਭਾਵੇਂ	bhāverm	
ਫਿਰ ਵੀ	phir vī	Yet
ਤਾਂ ਕਿ	tām ki	So that
ਤਾਂ ਜੋ	tām jo	
ਤਾਂ	tām	Then
ਤੇ, ਅਤੇ	te, ate	And
ਜਾਂ	jām	Or
ਕਿ	ki	That
ਨਾਲੇ	nāle	Also, Besides

Grade: 5

Lesson Number: 3

Unit Name: Comprehension and Writing

Course: Bolī

Title: Red Cross and Sevā I

Standards

Standard 2: Comprehension of Appropriate Passages

- Students comprehend grade-appropriate reading passages and summarize the materials.
  - *Students discern main ideas and concepts presented in texts, identifying and assessing evidence that supports those ideas.*
  - *Students draw inferences, conclusions, or generalizations about text and support them with textual evidence and prior knowledge.*
  - *Students understand that theme refers to the meaning or moral of a selection and recognize themes (whether implied or implicit) in sample works.*
  - *Students understand, explain, and describe the function and effect of figurative and metaphorical use of words in context.*

Standard 3: Writing Composition with a Central Idea

- Students write clear and coherent compositions that develop a central idea.
  - *Students can create multi-paragraph compositions, including a developed topic sentence, and simple supporting facts and details. Paragraphs should include transitional expression that link one paragraph to another in a clean line of thought. Summary should be found in the conclusion.*
  - *Students learn the formats to write persuasive letters or compositions.*
  - *Students describe the setting, characters, objects, and events using adjectives and appropriate vocabulary.*

Objectives

1. Children practice oral reading, recognizing themes, and write composition with a central idea based on reading passage in Pañjābī.

Prerequisites

- Students' ability to read passages is at a level that they are able to recognize a central idea in a given passage.

Materials

- Attached reading passage for each student
- Writing materials-lined paper, pens, pencils, erasers, etc.
- Set of Pañjābī-English dictionaries

Advanced Preparation

- Teacher should be familiar with passage below.

Engagement (15-20 minutes)

- Have children silently read the passage below, taking notes on the important points about the reading material.
- Ask them to use the dictionary if they need help with words or they can check with you. Have them mark words that they do not understand. Encourage them to first try to understand the meaning from the context and then use the dictionary.
- Divide them into a group of two to three children and have them share their notes and discuss the material.
- Walk around to help children where need be.

Exploration (35 minutes)

- Do a quick review with the group about the material. The focus should be on students verbalizing their understanding of the material.
- Then tell them that you want them to write a composition using sevā as the central idea.
- Brainstorm some ideas on the board about what children think about the reading and what they want to write about.
- Have them begin by jotting down ideas about sevā, what they think about sevā and what are some things they can do as sevā. Have them think about what the importance of it is for a Sikh.
- Tell them to be as creative as they can and think strongly about helping the community genuinely.

Explanation/Extension (5-10 minutes)

- Have children begin writing their composition in Pañjābī and have them finish it for next class where they will proofread each other's compositions.
- Have children ask you any question that they may have before the end of the class.

Evaluation (On-going)

- Pay special attention to children's understanding of reading passage.
- Start observing for development of children's writing.

Teacher Resources

ਰੈੱਡ ਕਰਾਸ (The Red Cross, Bed Time Stories-1: Guru Gobind Singh ji by Santokh Singh Jagdev, p. 34)

ਭਾਈ ਘਨਈਆ ਜੀ ਪਿੰਡ ਸੋਦਰਾ ਜ਼ਿਲਾ ਗੁੱਜਰਾਂਵਾਲੇ ਦੇ ਰਹਿਣ ਵਾਲੇ ਸਨ। ਆਪ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰੀ ਗੁਰੂ ਤੇਗ ਬਹਾਦਰ ਜੀ ਦੇ ਦਰਸ਼ਨਾਂ ਲਈ ਅਨੰਦਪੁਰ ਆਏ। ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੇ ਦਰਸ਼ਨ ਕਰਨ ਪਿਛੋਂ ਆਪ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਅਨੰਦ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਇਆ। ਉਸ ਅਨੰਦ ਨੂੰ ਹਰ ਸਮੇਂ ਮਾਨਣ ਲਈ ਆਪ ਗੁਰੂ ਘਰ ਵਿਚ ਹੀ ਰਹਿ ਪਏ। ਆਪ ਨੂੰ ਗੁਰੂ ਦੇ ਲੰਗਰ ਵਿਚ ਪਾਣੀ ਦੀ ਸੇਵਾ ਸੰਭਾਲ ਦਿੱਤੀ ਗਈ।

ਭੰਗਾਣੀ ਦਾ ਯੁੱਧ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਰਾਏ ਜੀ ਨੇ ਆਪ ਨੂੰ ਜੰਗ ਦੇ ਮੈਦਾਨ ਵਿਚ ਲੋੜਵੰਦਾਂ ਨੂੰ ਪਾਣੀ ਪਿਲਾਉਣ ਦੀ ਸੇਵਾ ਬਖਸ਼ੀ। ੧੫ ਅਪਰੈਲ ੧੬੮੭ ਨੂੰ ਪਹਾੜੀ ਰਾਜਿਆਂ ਚਾਰ ਸੌ ਪਠਾਣਾਂ ਨੂੰ ਨਾਲ ਮਿਲਾ ਕੇ ਸਿੱਖਾਂ ਉਪਰ ਹਮਲਾ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਰਣਭੂਮੀ ਵਿਚ ਜਿਸ ਨੂੰ ਪਿਆਸ ਲਗਦੀ, ਉਹ ਭਾਈ ਘਨਈਆ ਜੀ ਪਾਸ ਪੁੱਜ ਜਾਂਦਾ। ਆਪ ਉਸ ਨੂੰ ਪਾਣੀ ਪਿਲਾ ਦਿੰਦੇ। ਹਿੰਦੂ, ਮੁਸਲਮਾਨ, ਸਿੱਖ ਤੇ ਪਠਾਣ ਆਪ ਪਾਸੋਂ ਪਾਣੀ ਪੀ ਕੇ, ਤਾਜ਼ਾ ਦਮ ਹੋ ਕੇ ਫਿਰ ਯੁੱਧ ਵਿਚ ਜੁਟ ਜਾਂਦੇ।

ਸਿੱਖਾਂ ਨੇ ਜਦੋਂ ਭਾਈ ਘਨਈਆ ਜੀ ਨੂੰ ਪਠਾਣਾਂ, ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਤੇ ਪਹਾੜੀ ਰਾਜਿਆਂ ਦੇ ਸਿਪਾਹੀਆਂ ਨੂੰ ਪਾਣੀ ਪਿਲਾਉਂਦੇ ਤੱਕਿਆ ਤਾਂ ਉਹ ਸਹਾਰ ਨਾ ਸਕੇ। ਸਿੱਖਾਂ ਸੋਚਿਆ “ਭਾਈ ਘਨਈਆ ਜੇ ਦੁਸ਼ਮਣ ਦੇ ਫੱਟੜਾਂ ਨੂੰ ਪਾਣੀ ਨਾ ਪਿਲਾਵੇ ਤਾਂ ਉਹ ਜ਼ਰੂਰ ਪਿਆਸ ਨਾਲ ਦਮ ਤੋੜ ਦੇਣ।” ਸਿੱਖਾਂ ਨੇ ਜਾ ਕੇ ਗੁਰੂ ਜੀ ਪਾਸ ਸ਼ਕਾਇਤ ਕੀਤੀ। ਸਾਰੀ ਕਹਾਣੀ ਦੱਸਣ ਪਿਛੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ ਕਿ ਉਸ ਨੂੰ ਦੁਸ਼ਮਣ ਦੇ ਸਿਪਾਹੀਆਂ ਨੂੰ ਪਾਣੀ ਪਿਲਾਉਣ ਤੋਂ ਰੋਕਿਆ ਜਾਵੇ।

ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਭਾਈ ਘਨਈਆ ਨੂੰ ਬੁਲਾ ਕੇ ਪੁੱਛਿਆ, “ਭਾਈ, ਕੀ ਇਹ ਸੱਚ ਹੈ ਕਿ ਤੂੰ ਵੈਰੀਆਂ ਦੇ ਸਿਪਾਹੀਆਂ ਨੂੰ ਪਾਣੀ ਪਿਲਾ ਕੇ ਸਿੱਖਾਂ ਨਾਲ ਲੜਨ ਲਈ ਫਿਰ ਤਿਆਰ ਕਰ ਦਿੰਦਾ ਹੈਂ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇਹ ਜ਼ਖ਼ਮੀ ਤੇ ਫੱਟੜ ਕਰਦੇ ਹਨ?”

ਭਾਈ ਘਨਈਆ ਨੇ ਉਤਰ ਦਿਤਾ, “ਸੱਚੇ ਪਾਤਸ਼ਾਹ, ਮੈਨੂੰ ਤਾਂ ਕੋਈ ਵੈਰੀ ਨਜ਼ਰ ਆਉਂਦਾ ਹੀ ਨਹੀਂ। ਸਾਰੇ ਪਾਸੇ ਆਪ ਹੀ ਨਜ਼ਰ ਆਉਂਦੇ ਹੋ। ਮੈਂ ਕਿਸ ਨੂੰ ਪਾਣੀ ਪਿਲਾਵਾਂ ਤੇ ਫਿਰ ਕਿਸ ਨੂੰ ਜਵਾਬ ਦੇਵਾਂ। ਮੇਰੇ ਪਾਸ ਜਿਹੜਾ ਵੀ ਆ ਕੇ ਲੋੜਵੰਦ ਪਾਣੀ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਮੈਂ ਉਸ ਨੂੰ ਪਾਣੀ ਪਿਲਾ ਦਿੰਦਾ ਹਾਂ। ਆਪ ਨੇ ਹੀ ਮੈਨੂੰ ਇਸ ਯੁੱਧ ਵਿਚ ਲੋੜਵੰਦ ਨੂੰ ਪਾਣੀ ਪਿਲਾਉਣ ਦੀ ਸੇਵਾ ਸੌਂਪੀ ਹੈ।”

ਗੁਰੂ ਜੀ, ਭਾਈ ਘਨਈਆ ਜੀ ਦਾ ਉੱਤਰ ਸੁਣ ਕੇ ਬਹੁਤ ਪ੍ਰਸੰਨ ਹੋਏ। ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਆਪਣੇ ਪਾਸੋਂ ਭਾਈ ਘਨਈਆ ਜੀ ਨੂੰ ਮਲੂਮ ਪੱਟੀ ਫੜਾਉਂਦੇ ਹੋਏ ਕਿਹਾ, “ਭਾਈ, ਅੱਗੇ ਲਈ ਤੁਸੀਂ ਪਾਣੀ ਦੀ ਸੇਵਾ ਦੇ ਨਾਲ ਨਾਲ ਫੱਟੜਾਂ ਦੀ ਮਲੂਮ ਪੱਟੀ ਦਾ ਕੰਮ ਵੀ ਕਰਨਾ। ਇਸ ਕੰਮ ਲਈ ਆਪਣੇ ਨਾਲ ਕੁਝ ਹੋਰ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਭੀ ਲੈ ਲਵੋ ਤੇ ਜੱਥਾ ਤਿਆਰ ਕਰ ਲਵੋ। ਤੁਸੀਂ ਉਸ ਜੱਥੇ ਦੇ ਮੁਖੀਏ ਹੋਵੋਗੇ।”

ਭਾਈ ਘਨਈਆ ਜੀ ਨੇ ਉਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੀ ਕੀਤਾ। ਸਿੱਖਾਂ ਦਾ ਇਕ ਜੱਥਾ ਤਿਆਰ ਕਰ ਲਿਆ। ਆਪ ਉਸ ਦੇ ਮੁਖੀਏ ਬਣ ਗਏ। ਇਹ ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲੀ “ਰੈੱਡ ਕਰਾਸ” ਦੀ ਸੇਵਾ ਦਾ ਅਰੰਭ ਸੀ। ਉਸ ਤੋਂ ਪਿਛੋਂ ਜ਼ਖ਼ਮੀਆਂ ਤੇ ਲੋੜਵੰਦਾਂ ਦੀ ਦੇਖਭਾਲ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਜੱਥੇ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ “ਸੇਵਾ ਪੰਥੀ” ਅਖਵਾਉਣ ਲਗੇ। ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਰਾਏ ਦੀਆਂ ਨਜ਼ਰਾਂ ਵਿਚ ਕੋਈ ਵੈਰੀ ਜਾਂ ਬਿਗਾਨਾ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਸਾਰੇ ਉਸ ਇਕ ਮਾਲਕ ਦੇ ਪੈਦਾ ਕੀਤੇ ਹੋਏ ਸਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਲੜਾਈ ਸਿਰਫ ਗਰੀਬਾਂ ਉੱਪਰ ਹੁੰਦੇ ਅਤਿਆਚਾਰ ਨੂੰ ਰੋਕਣ ਲਈ ਸੀ।

Grade: 5

Lesson Number: 4

Unit Name: Comprehension and Writing

Course: Bolī

Title: Red Cross and Sevā II

Standards

Standard 2: Comprehension of Appropriate Passages

- Students comprehend grade-appropriate reading passages and summarize the materials.
  - *Students discern main ideas and concepts presented in texts, identifying and assessing evidence that supports those ideas.*
  - *Students draw inferences, conclusions, or generalizations about text and support them with textual evidence and prior knowledge.*
  - *Students understand that theme refers to the meaning or moral of a selection and recognize themes (whether implied or implicit) in sample works.*
  - *Students understand, explain, and describe the function and effect of figurative and metaphorical use of words in context.*

Standard 3: Writing Composition with a Central Idea

- Students write clear and coherent compositions that develop a central idea.
  - *Students can create multi-paragraph compositions, including a developed topic sentence, and simple supporting facts and details. Paragraphs should include transitional expression that link one paragraph to another in a clean line of thought. Summary should be found in the conclusion.*
  - *Students learn the formats to write persuasive letters or compositions.*
  - *Students describe the setting, characters, objects, and events using adjectives and appropriate vocabulary.*

Objectives

1. Children work on their proofreading skills and comprehend information written by classmates.
2. Children will continue to complete their composition in Pañjābī on the idea of sevā.

Prerequisites

- Lesson I on Comprehension and Writing.

Materials

- Red pen for every student

Advanced Preparation

- None

Engagement (5-10 minutes)

- Review passage from last class. Have children give you highlights from Bhāī Ghanaiā's life.
- Ask them how their writing exercise went—what they found easy? What they found difficult? Did any of them do any extra research to complete their project? etc.

Exploration (20-25 minutes)

- Give each child a red pen.
- Pair students up and have them proofread each other's composition. Have children mark incorrect spellings, grammar, and structure with the red pens. It would be best to encourage that they underline or write comments in margins (teacher should be going around and checking everyone's proofreading and make sure the corrections are right).
- After fifteen minutes, have children return each other's papers and have the owner look at the corrections (teacher should continue going around and checking everyone's proofreading and make sure the corrections are right).
- Teacher should make sure every child has an accurately proofread paper by the end of the class.

Explanation/Extension (20-25 minutes)

- Divide the class into two groups and have them read/verbalize their compositions to the class. Ask children to make comments on the compositions.
- Even though children will not have a chance to rewrite their compositions in class, they know their compositions and should be able to share it with the groups and may use their peer corrections for help.

Evaluation (On-going)

- For homework have children edit their composition and write the final version.
- Based on their composition you will want to check for appropriate encompassing of use of theme (sevā) and writing style.

Grade: 5

Lesson Number: 5

Unit Name: Listening

Course: Bolī

Title: Listening to a Guest Speaker

Standards

Standard 5: Listening and Responding

- Students listen critically and respond appropriately to oral communication.
  - *Students retell, paraphrase, and can expound on what has been said by a speaker.*
  - *Students connect and relate prior experiences, insights, and ideas to those of a speaker.*

Standard 3: Writing Composition with a Central Idea

- Students write clear and coherent compositions that develop a central idea.
  - *Students can create multi-paragraph compositions, including a developed topic sentence, and simple supporting facts and details. Paragraphs should include transitional expression that link one paragraph to another in a clean line of thought. Summary should be found in the conclusion.*
  - *Students learn the formats to write persuasive letters or compositions.*
  - *Students describe the setting, characters, objects, and events using adjectives and appropriate vocabulary.*

Objectives

1. Children listen and respond to guest speakers in their class and are able to paraphrase and write a thank you note to the speakers in Pañjābī.

Prerequisites

- Completion of unit on Comprehension and Writing.

Materials

- Refreshments for guest speakers and children
- Student Response Journals

Advanced Preparation

- Teacher should invite a guest speaker who will talk about Sevā. The individual should be an active sevādār either within your community or the community at large.
- Prepare your guest speakers about your class. Make sure that your speaker speaks in Pañjābī and uses easy language. Tell the guest speaker about the grade level and their comprehension skills. Give them a copy of the passage on Bhāī Ghanaiā, telling them that the students used it as a reference to write their passage on the theme Sevā.
- Prepare a welcoming speech for your guest speaker in Pañjābī.
- Have the classroom set up a little differently from usual.
- Have refreshments ready.
- Ask your guest speaker to come towards mid-class rather than at the beginning of class.

- Ask them to be aware that you will be encouraging children to ask questions, so the speakers should be prepared.

Engagement (15-20 minutes)

- Collect compositions on sevā.
- Prepare your children in Pañjābī about a guest speaker coming to your class and for them to be at their best behavior.
- Tell them that you will introduce the guest speaker to the entire class, after which the guest speaker will talk and then the last five to ten minutes of the class they will be able to discuss any questions they might have with the speaker.
- Be prepared to model asking a question yourself for the kids during the presentation.
- Remind children to be respectful and welcoming.

Exploration (20-25 minutes)

- **10-15 min:** Guest speaker's presentation to the class.
- **5-10 min:** Question and Answer (Q&A) session.

Explanation/Extension (5-10 minutes)

- Discuss the guest speaker's presentation in Pañjābī. What did the children find interesting? What they were confused about? Did they find anything funny? Did they have questions, but became hesitant? Were they having difficulty verbalizing their questions in Pañjābī? How could they connect it to their compositions on sevā.
- Have children write a three to five sentence summary in their response journal and one thing that they liked and one thing they disliked about the talk. Let them be honest.
- Also give children one week to write a thank-you note to the presenter to hand in.

Evaluation (On-going)

- Collect response journals for thoughts, understanding of material and writing.
- Pay attention to discussion of guest speaker's presentation.

Grade: 5

Lesson Number: 6

Unit Name: Writing

Course: Bolī

Title: Persuasive Writing

Standards

Standard 3: Writing Composition with a Central Idea

- Students write clear and coherent compositions that develop a central idea.
  - *Students can create multi-paragraph compositions, including a developed topic sentence, and simple supporting facts and details. Paragraphs should include transitional expression that link one paragraph to another in a clean line of thought. Summary should be found in the conclusion.*
  - *Students learn the formats to write persuasive letters or compositions.*
  - *Students describe the setting, characters, objects, and events using adjectives and appropriate vocabulary.*

Objectives

1. Students will write a persuasive paragraph and/or essay with a main idea, supporting points, arguments refuting their opponents and a strong conclusion all in Pañjābī.

Prerequisites

- None

Materials

- Paper and pen

Advanced Preparation

- This is the first in a two-part lesson on persuasive writing.

Engagement (5 minutes)

- Ask children to raise their hand, if they feel, they most often win an argument.
- Ask those who raise their hand to tell you why they think they are able to do so.
- Tell them that today you will see them in action and they'll have an opportunity to prove it to you.

Exploration (35-40 minutes)

- After the question, ask students to draw a line with two arrows at either end on a piece of paper.
- Label one end "ਨਾਂ" and the other end "ਹਾਂ." Next, ask them to make an X representing where they stand on a controversial statement.
  - Example: Students should wear uniforms in school (ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੂੰ ਸਕੂਲ ਵਿਚ ਵਰਦੀ ਪਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ।)
- If they agree, they draw an x on the "yes" end of the continuum.
- If they disagree, they draw an x on the "no" end.

- If they are undecided they draw an X somewhere in the middle depending on the way they are leaning.
- Next, ask students to write down in Pañjābī three reasons why they marked the X at the yes or no end or why they are undecided.
- Then they are to be directed to two corners of the room where they will share ideas and add to their list of supporting points.
- One corner is for those who marked an X on or near the "yes" on their continuum.
- The other is for those who marked the "no" end.
- Those who were somewhere in the middle of the continuum will visit both corners to hear two sides of the issue. Eventually, they must take a stand and record supporting points for their position.
- Students meet in their corners, read from their lists of supporting points, and strengthen their arguments.
- When students finish writing their lists, they return to their seats.
- Explain to the students that a strong persuasive piece of writing will address opposing arguments.
- This is when students face off to refute each other.
- Have four volunteers for the "yes" side line up facing four volunteers for the "no" side.
- A student offers a point in support of his/her position, while the opposing student in line refutes the point and then offers a supporting reason for his/her side. This goes back and forth for awhile and new volunteers can be invited to come up and "face off" in front of the class.
- After the "face off" congratulate everyone on a job well done.

Explanation/Extension (10-15minutes)

- After you are done, have the students write their paragraph or essay with a main idea in Pañjābī, supporting points, arguments refuting their opponent and a conclusion that restates their main idea and explains the bottom line or why the issue and their stand is important to them. Have them work on it individually.
- Have children finish their paragraphs and bring them to the next class to hand in.

Evaluation (On-going)

- Evaluate children on enthusiasm and active participation in the discussions and writing of their paragraphs when they hand them in.

Grade: 5

Lesson Number: 7

Unit Name: Rahrāsk

Course: Bolī

Title: RahrāskII

Standards

Standard 6: Recitations of Rahrāsk

- Students recite the *Rahrāsk*

Objectives

1. Student learns to recite Rahrāsi and develop a general understanding of the sabads.

Prerequisites

- Lesson seven from Virsā on Rahrāsi.

Materials

- Audio version of Rahrāsi (available in Audio CD; Track 11)
- CD player
- Singh, Tarlochan, et. al, *The Sacred Writings of the Sikhs*. UNESCO Collection of Representative Works. Orient Longman, New Delhi: 1960, 2000.
- Nitnem pothīs printed by Sikh Missionary College (this pothī has accurate breaks that will help children better understand and follow along)

Advanced Preparation

- Teacher should be familiar with background of Rahrāsi and have a clear understanding of the sabads.

Engagement (5-10 minutes)

- Ask children to give you a review of their first class on Rahrāsi:
  - It's an evening prayer, part of the nitnem of a Sikh.
  - A part of it was recited even during the time of Gurū Nānak Sāhib.
  - It consists of Bāṇī of Gurū Nānak, Gurū Amardās, Gurū Rāmdās, and Gurū Arjan.

Exploration (10-15 minutes)

- Tell children that you are going to continue with reciting and understanding Rahrāsi.
- Ask children to tell you what they can about the first sabad as they had learnt about it in the lesson number seven in their virsā class.
  - They should highlight that everyone and everything is engaged in singing of the praises of Vāhigurū.
- Then give children an overview from the translation provided of the next two sabads of Rahrāsi (āsā mahalā 1- suṇi vaḍā ākhai sabhu koi, āsā mahalā 1- ākhā jīvā visrai mari jāu).
- Have them take notes as you highlight the translation for them.
- Let them ask any questions that they may have.

Explanation/Extension (20-25 minutes)

- Then give them nitnem pothīs (after giving instructions for washing hands and covering heads) and ask them to open to Rahrāsi.
- Play the entire Rahrāsi on the audio and have children follow along.
- If you have time at the end, go over just the two sabads that they studied in this class by you reading one line first and the children repeating after you.
- Ask children to try to read the first sabad without their pothī as they begin on developing an evening routine for themselves to do Rahrāsi with their families.

Evaluation (On-going)

- Review information learned in this class during next class.

Teacher Resources

Sabad I

ਆਸਾ ਮਹਲਾ ੧ ॥ ਸੁਣਿ ਵਡਾ ਆਖੈ ਸਭੁ ਕੋਇ ॥ ਕੇਵਡੁ ਵਡਾ ਡੀਠਾ ਹੋਇ ॥ ਕੀਮਤਿ ਪਾਇ ਨ ਕਹਿਆ ਜਾਇ ॥ ਕਹਣੈ ਵਾਲੇ ਤੇਰੇ ਰਹੇ ਸਮਾਇ ॥੧॥ ਵਡੇ ਮੇਰੇ ਸਾਹਿਬਾ ਗਹਿਰ ਗੰਭੀਰਾ ਗੁਣੀ ਗਹੀਰਾ ॥ ਕੋਇ ਨ ਜਾਣੈ ਤੇਰਾ ਕੇਤਾ ਕੇਵਡੁ ਚੀਰਾ ॥੧॥ ਰਹਾਉ ॥ ਸਭਿ ਸੁਰਤੀ ਮਿਲਿ ਸੁਰਤਿ ਕਮਾਈ ॥ ਸਭ ਕੀਮਤਿ ਮਿਲਿ ਕੀਮਤਿ ਪਾਈ ॥ ਗਿਆਨੀ ਧਿਆਨੀ ਗੁਰ ਗੁਰਹਾਈ ॥ ਕਹਣੁ ਨ ਜਾਈ ਤੇਰੀ ਤਿਲੁ ਵਡਿਆਈ ॥੨॥ ਸਭਿ ਸਤ ਸਭਿ ਤਪ ਸਭਿ ਚੰਗਿਆਈਆ ॥ ਸਿਧਾ ਪੁਰਖਾ ਕੀਆ ਵਡਿਆਈਆ ॥ ਤੁਧੁ ਵਿਨੁ ਸਿਧੀ ਕਿਨੈ ਨ ਪਾਈਆ ॥ ਕਰਮਿ ਮਿਲੈ, ਨਾਹੀ ਠਾਕਿ ਰਹਾਈਆ ॥੩॥ ਆਖਣ ਵਾਲਾ ਕਿਆ ਵੇਚਾਰਾ ॥ ਸਿਫਤੀ ਭਰੇ ਤੇਰੇ ਭੰਡਾਰਾ ॥ ਜਿਸੁ ਤੂ ਦੇਹਿ ਤਿਸੈ ਕਿਆ ਚਾਰਾ ॥ ਨਾਨਕ ਸਚੁ ਸਵਾਰਣਹਾਰਾ ॥੪॥੨॥ {ਪੰਨਾ ੯}

ਅਰਥ: ਹਰੇਕ ਜੀਵ (ਹੋਰਨਾਂ ਪਾਸੋਂ ਸਿਰਫ) ਸੁਣ ਕੇ (ਹੀ) ਆਖ ਦੇਂਦਾ ਹੈ ਕਿ (ਹੇ ਪ੍ਰਭੂ !) ਤੂੰ ਵੱਡਾ ਹੈਂ। ਪਰ ਤੂੰ ਕੇਡਾ ਵੱਡਾ ਹੈਂ (ਕਿਤਨਾ ਬੇਅੰਤ ਹੈਂ)....ਇਹ ਗੱਲ ਤੇਰਾ ਦਰਸਨ ਕੀਤਿਆਂ ਹੀ ਦੱਸੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ (ਤੇਰਾ ਦਰਸਨ ਕੀਤਿਆਂ ਹੀ ਦੱਸਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਤੂੰ ਬਹੁਤ ਬੇਅੰਤ ਹੈਂ)। ਤੇਰੇ ਬਰਾਬਰ ਦਾ ਹੋਰ ਕੋਈ ਦੱਸਿਆ ਨਹੀਂ ਜਾ ਸਕਦਾ, ਤੇਰੇ ਸਰੂਪ ਦਾ ਬਿਆਨ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਤੇਰੀ ਵਡਿਆਈ ਆਖਣ ਵਾਲੇ (ਆਪਾ ਭੁੱਲ ਕੇ) ਤੇਰੇ ਵਿਚ (ਹੀ) ਲੀਨ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ੧। ਹੇ ਮੇਰੇ ਵੱਡੇ ਮਾਲਕ! ਤੂੰ (ਮਾਨੋ, ਇਕ) ਡੂੰਘਾ (ਸਮੁੰਦਰ) ਹੈਂ, ਤੂੰ ਬੜੇ ਜਿਗਰੇ ਵਾਲਾ ਹੈਂ, ਤੂੰ ਬੇਅੰਤ ਗੁਣਾਂ ਵਾਲਾ ਹੈਂ। ਕੋਈ ਭੀ ਜੀਵ ਨਹੀਂ ਜਾਣਦਾ ਕਿ ਤੇਰਾ ਕਿਤਨਾ ਵੱਡਾ ਵਿਸਥਾਰ ਹੈ। ੧। ਰਹਾਉ। (ਤੂੰ ਕੇਡਾ ਵੱਡਾ ਹੈਂ....ਇਹ ਗੱਲ ਲੱਭਣ ਵਾਸਤੇ) ਸਮਾਧੀਆਂ ਲਾਉਣ ਵਾਲੇ ਕਈ ਵੱਡੇ ਵੱਡੇ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਜੋਗੀਆਂ ਨੇ ਧਿਆਨ ਜੋੜਨ ਦੇ ਜਤਨ ਕੀਤੇ, ਮੁੜ ਮੁੜ ਜਤਨ ਕੀਤੇ, ਵੱਡੇ ਵੱਡੇ ਪ੍ਰਸਿੱਧ (ਸ਼ਾਸਤ੍ਰ-ਵੇਤਾਂ) ਵਿਚਾਰਵਾਨਾਂ ਨੇ ਆਪੋ ਵਿਚ ਇਕ ਦੂਜੇ ਦੀ ਸਹੈਤਾ ਲੈ ਕੇ, ਤੇਰੇ ਬਰਾਬਰ ਦੀ ਕੋਈ ਹਸਤੀ ਲੱਭਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ, ਪਰ ਤੇਰੀ ਵਡਿਆਈ ਦਾ ਇਕ ਤਿਲ ਜਿਤਨਾ ਭੀ ਹਿੱਸਾ ਨਹੀਂ ਦੱਸ ਸਕੇ। ੨। (ਵਿਚਾਰਵਾਨ ਕੀਹ ਤੇ ਸਿਧ ਜੋਗੀ ਕੀਹ? ਤੇਰੀ ਵਡਿਆਈ ਦਾ ਅੰਦਾਜ਼ਾ ਤਾਂ ਕੋਈ ਭੀ ਨਹੀਂ ਲਾ ਸਕਿਆ, ਪਰ ਵਿਚਾਰਵਾਨਾਂ ਦੇ) ਸਾਰੇ ਭਲੇ ਕੰਮ, ਸਾਰੇ ਤਪ ਤੇ ਸਾਰੇ ਗੁਣ, ਸਿੱਧਾਂ ਲੋਕਾਂ ਦੀਆਂ (ਰਿੱਧੀਆਂ ਸਿੱਧੀਆਂ ਆਦਿਕ) ਵੱਡੇ ਵੱਡੇ ਕੰਮ....ਇਹ ਕਾਮਯਾਬੀ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਭੀ ਤੇਰੀ ਸਹੈਤਾ ਤੋਂ ਬਿਨਾ ਹਾਸਲ ਨਹੀਂ ਹੋਈ। (ਜਿਸ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਸਿੱਧੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਈ ਹੈ) ਤੇਰੀ ਮਿਹਰ ਨਾਲ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਈ ਹੈ। ਤੇ, ਕੋਈ ਹੋਰ ਉਸ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਦੇ ਰਾਹ ਵਿਚ ਰੋਕ ਨਹੀਂ ਪਾ ਸਕਿਆ। ੩। (ਹੇ ਪ੍ਰਭੂ !) ਤੇਰੇ ਗੁਣਾਂ ਦੇ (ਮਾਨੋ) ਖਜ਼ਾਨੇ ਭਰੇ ਪਏ ਹਨ। ਜੀਵ ਦੀ ਕੀਹ ਪਾਂਇਆਂ ਹੈ ਕਿ ਇਹਨਾਂ ਗੁਣਾਂ ਨੂੰ ਬਿਆਨ ਕਰ ਸਕੇ? ਜਿਸ ਨੂੰ ਤੂੰ ਸਿਫਤਿ-ਸਾਲਾਹ ਕਰਨ ਦੀ ਦਾਤਿ ਬਖਸ਼ਦਾ ਹੈਂ; ਉਸ ਦੇ ਰਾਹ ਵਿਚ ਰੁਕਾਵਟ ਪਾਣ ਲਈ ਕਿਸੇ ਦਾ ਜ਼ੋਰ ਨਹੀਂ ਚੱਲ ਸਕਦਾ, (ਕਿਉਂਕਿ) ਹੇ ਨਾਨਕ! (ਆਖ....ਹੇ ਪ੍ਰਭੂ !) ਤੂੰ ਸਦਾ ਕਾਇਮ ਰਹਿਣ ਵਾਲਾ ਪ੍ਰਭੂ ਉਸ (ਭਾਗਾਂ ਵਾਲੇ) ਨੂੰ ਸੰਵਾਰਨ ਵਾਲਾ (ਆਪ) ਹੈਂ। ੪। ੨।

Sabad II

ਆਸਾ ਮਹਲਾ ੧ ॥ ਆਖਾ ਜੀਵਾ ਵਿਸਰੈ ਮਰਿ ਜਾਉ ॥ ਆਖਣਿ ਅਉਖਾ ਸਾਚਾ ਨਾਉ ॥ ਸਾਚੇ ਨਾਮ ਕੀ ਲਾਗੈ ਭੂਖ ॥ ਉਤੁ ਭੂਖੈ ਖਾਇ ਚਲੀਅਹਿ ਦੂਖ ॥੧॥ ਸੋ ਕਿਉ ਵਿਸਰੈ ਮੇਰੀ ਮਾਇ ॥ ਸਾਚਾ ਸਾਹਿਬੁ ਸਾਚੈ ਨਾਇ ॥੧॥ ਰਹਾਉ ॥ ਸਾਚੇ ਨਾਮ ਕੀ ਤਿਲੁ ਵਡਿਆਈ ॥ ਆਖਿ ਥਕੇ ਕੀਮਤਿ ਨਹੀ ਪਾਈ ॥ ਜੇ ਸਭਿ ਮਿਲਿ ਕੈ ਆਖਣਿ ਪਾਹਿ ॥ ਵਡਾ ਨ ਹੋਵੈ ਘਾਟਿ ਨ ਜਾਇ ॥੨॥ ਨਾ ਓਹੁ ਮਰੈ ਨ ਹੋਵੈ ਸੋਗੁ ॥ ਦੇਦਾ ਰਹੈ ਨ ਚੂਕੈ ਭੋਗੁ ॥ ਗੁਣੁ ਏਹੋ ਹੋਰੁ ਨਾਹੀ ਕੋਇ ॥ ਨਾ ਕੋ ਹੋਆ ਨਾ ਕੋ ਹੋਇ ॥੩॥ ਜੇਵਡੁ ਆਪਿ ਤੇਵਡ ਤੇਰੀ ਦਾਤਿ ॥ ਜਿਨਿ ਦਿਨ ਕਰਿ ਕੈ ਕੀਤੀ ਰਾਤਿ ॥ ਖਸਮੁ ਵਿਸਾਰਹਿ ਤੇ ਕਮਜਾਤਿ ॥ ਨਾਨਕ, ਨਾਵੈ ਬਾਝ ਸਨਾਤਿ ॥੪॥੩॥ {ਪੰਨਾ ੯}

ਅਰਥ: ... (ਜਿਉਂ ਜਿਉਂ) ਮੈਂ (ਪਰਮਾਤਮਾ ਦਾ) ਨਾਮ ਸਿਮਰਦਾ ਹਾਂ, ਤਿਉਂ ਤਿਉਂ ਮੇਰੇ ਅੰਦਰ ਆਤਮਕ ਜੀਵਨ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। (ਪਰ ਜਦੋਂ ਮੈਨੂੰ ਪ੍ਰਭੂ ਦਾ ਨਾਮ) ਭੁੱਲ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਮੇਰੀ ਆਤਮਕ ਮੌਤ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। (ਇਹ ਪਤਾ ਹੁੰਦਿਆਂ ਭੀ) ਸਦਾ ਕਾਇਮ-ਰਹਿਣ ਵਾਲੇ ਪਰਮਾਤਮਾ ਦਾ ਨਾਮ ਸਿਮਰਨਾ ਔਖਾ (ਕੰਮ ਜਾਪਦਾ ਹੈ)। (ਜਿਸ ਮਨੁੱਖ ਦੇ ਅੰਦਰ) ਸਦਾ-ਬਿਰ ਪ੍ਰਭੂ ਦਾ ਨਾਮ ਸਿਮਰਨ ਦੀ ਤਾਂਘ ਪੈਦਾ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਉਸ ਤਾਂਘ ਦੀ ਬਰਕਤਿ ਨਾਲ (ਹਰਿ-ਨਾਮ-ਭੋਜਨ) ਖਾ ਕੇ ਉਸ ਦੇ ਸਾਰੇ ਦੁੱਖ ਦੂਰ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ੧। ਹੇ ਮੇਰੀ ਮਾਂ! (ਅਰਦਾਸ ਕਰ ਕਿ) ਉਹ ਪਰਮਾਤਮਾ ਮੈਨੂੰ ਕਦੇ ਭੀ ਨਾਹ ਭੁੱਲੇ। ਜਿਉਂ ਜਿਉਂ ਉਸ ਸਦਾ ਕਾਇਮ ਰਹਿਣ ਵਾਲੇ ਪ੍ਰਭੂ ਦਾ ਨਾਮ ਸਿਮਰੀਏ, ਤਿਉਂ ਤਿਉਂ ਉਹ ਸਦਾ ਕਾਇਮ ਰਹਿਣ ਵਾਲਾ ਮਾਲਕ (ਮਨ ਵਿਚ ਆ ਵੱਸਦਾ ਹੈ)। ੧। ਰਹਾਉ। ਸਦਾ ਕਾਇਮ ਰਹਿਣ ਵਾਲੇ ਪ੍ਰਭੂ ਦੇ ਨਾਮ ਦੀ ਰਤਾ ਜਿਤਨੀ ਭੀ ਮਹਿਮਾ ਬਿਆਨ ਕਰ ਕੇ (ਸਾਰੇ ਜੀਵ) ਥੱਕ ਗਏ ਹਨ (ਬਿਆਨ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੇ)। ਕੋਈ ਭੀ ਨਹੀਂ ਦੱਸ ਸਕਿਆ ਕਿ ਪਰਮਾਤਮਾ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਦੀ ਕਿਹੜੀ ਹਸਤੀ ਹੈ। ਜੇ (ਜਗਤ ਦੇ) ਸਾਰੇ ਹੀ ਜੀਵ ਰਲ ਕੇ (ਪ੍ਰਭੂ ਦੀ ਵਡਿਆਈ) ਬਿਆਨ ਕਰਨ ਦਾ ਜਤਨ ਕਰਨ, ਤਾਂ ਉਹ ਪ੍ਰਭੂ (ਆਪਣੇ ਅਸਲੇ ਨਾਲੋਂ) ਵੱਡਾ ਨਹੀਂ ਹੋ ਜਾਂਦਾ (ਤੇ, ਜੇ ਕੋਈ ਭੀ ਉਸ ਦੀ ਵਡਿਆਈ ਨਾਹ ਕਰੇ), ਤਾਂ ਉਹ (ਅੱਗੇ ਨਾਲੋਂ) ਘੱਟ ਨਹੀਂ ਜਾਂਦਾ। (ਉਸ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਸੋਭਾ ਦਾ ਲਾਲਚ ਨਹੀਂ)। ੨। ਉਹ ਪ੍ਰਭੂ ਕਦੇ ਮਰਦਾ ਨਹੀਂ, ਨਾਹ ਹੀ (ਉਸ ਦੀ ਖਾਤਰ) ਸੋਗ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਉਹ ਸਦਾ (ਜੀਵਾਂ ਨੂੰ ਰਿਜ਼ਕ ਦਿੰਦਾ ਹੈ, ਉਸ ਦੀਆਂ ਦਿੱਤੀਆਂ ਦਾਤਾਂ ਦਾ ਵਰਤਣਾ ਕਦੇ ਮੁੱਕਦਾ ਨਹੀਂ (ਉਸ ਦੀਆਂ ਦਾਤਾਂ ਵਰਤਣ ਨਾਲ ਕਦੇ ਮੁਕਦੀਆਂ ਨਹੀਂ)। ਉਸ ਦੀ ਵੱਡੀ ਖੂਬੀ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਕੋਈ ਹੋਰ ਉਸ ਵਰਗਾ ਨਹੀਂ ਹੈ, (ਉਸ ਵਰਗਾ ਅਜੇ ਤਕ) ਨਾਹ ਕੋਈ ਹੋਇਆ ਹੈ, ਨਾਹ ਕਦੇ ਹੋਵੇਗਾ। ੩। (ਹੇ ਪ੍ਰਭੂ !) ਜਿਤਨਾ ਬੇਅੰਤ ਤੂੰ ਆਪ ਹੈਂ ਉਤਨੀ ਬੇਅੰਤ ਤੇਰੀ ਬਖਸ਼ਿਸ਼। (ਤੂੰ ਐਸਾ ਹੈਂ) ਜਿਸ ਨੇ ਦਿਨ ਬਣਾਇਆ ਹੈ ਤੇ ਰਾਤ ਬਣਾਈ ਹੈ। ਹੇ ਨਾਨਕ! ਉਹ ਬੰਦੇ ਨੀਵੇਂ ਜੀਵਨ ਵਾਲੇ ਬਣ ਜਾਂਦੇ ਹਨ, ਜੋ (ਅਜਿਹੇ) ਖਸਮ-ਪ੍ਰਭੂ ਨੂੰ ਭੁੱਲਾ ਦੇਂਦੇ ਹਨ। ਨਾਮ ਤੋਂ ਖੁੰਝੇ ਹੋਏ ਜੀਵ (ਹੀ) ਨੀਚ ਹਨ। ੪। ੩।

<http://www.gurugranthdarpan.com/>

Grade: 5

Lesson Number: 8

Unit Name: Rahrāsk

Course: Bolī

Title: RahrāskIII

Standards

Standard 6: Recitations of Rahrāsk

- Students recite the *Rahrāsk*

Objectives

1. Student learns to recite Rahrāsi and develop a general understanding of the Sabads.

Prerequisites

- Lesson seven from Virsā on Rahrāsi.
- Lesson seven from Bolī on Rahrāsi.

Materials

- Audio version of Rahrāsi (available in Audio CD; Track 12)
- CD player
- Singh, Tarlochan, et. al, *The Sacred Writings of the Sikhs*. UNESCO Collection of Representative Works. Orient Longman, New Delhi: 1960, 2000.
- Nitnem pothīs printed by Sikh Missionary College (this pothī has accurate breaks that will help children better understand and follow along)

Advanced Preparation

- Teacher should be familiar with background of Rahrāsi and have a clear understanding of the Sabads.

Engagement (10-15 minutes)

- Based on the translation provided, highlight for children the next three sabads in Rahrāsi (rāgi gujrī mahalā 4 - hari ke jan, rāgi gujrī mahalā 5 - kāhe re man citvUhi udham, rāg āsā mahalā 4, so purakhi).
- At the end of each sabad ask them to write three to five sentences on what they understand of the sabad.
- Have them write their names on their sheets and have them hand it in to you.

Exploration (10-15 minutes)

- Ask children if they have been incorporating Rahrāsi into their evening routine. Let them share with you and their class on the ease or hardships of incorporating it into their life.
- Then give them nitnem pothīs (after giving instructions for washing hands and covering heads) and ask them to open to Rahrāsi.
- Then together recite the first three sabads of Rahrāsi:
  - sodar rāg āsā mahalā 1
  - āsā mahalā 1- suṇ] vaḍā ākhai sabhi ko]

- āsā mahalā 1- ākhā jīvā visr[mar] jāi
- Pay special attention to pronunciation and correct where needed. Use the Audio CD as your reference.

Explanation/Extension (20-25 minutes)

- Now play the three Sabads discussed in the engagement section on the CD and have children follow along paying special attention to the pronunciation.
- If you have time have children repeat the three Sabads line by line after you.

Evaluation (On-going)

- Pay special attention to pronunciation as children recite the Sabads.
- Review information learned in this class during next class.

Teacher Resources

Sabad I

ਰਾਗੁ ਗੂਜਰੀ ਮਹਲਾ ੪ ॥ ਹਰਿ ਕੇ ਜਨ ਸਤਿਗੁਰ ਸਤਪੁਰਖਾ ਬਿਨਉ ਕਰਉ ਗੁਰ ਪਾਸਿ ॥ ਹਮ ਕੀਰੇ ਕਿਰਮ ਸਤਿਗੁਰ ਸਰਣਾਈ ਕਰਿ ਕਰਿ ਦਇਆ ਨਾਮੁ ਪਰਗਾਸਿ ॥੧॥ ਮੇਰੇ ਮੀਤ ਗੁਰਦੇਵ, ਮੇ ਕਉ ਰਾਮ ਨਾਮੁ ਪਰਗਾਸਿ ॥ ਗੁਰਮਤਿ ਨਾਮੁ ਮੇਰਾ ਪ੍ਰਾਨ ਸਖਾਈ ਹਰਿ ਕੀਰਤਿ ਹਮਰੀ ਰਹਰਾਸਿ ॥੧॥ਰਹਾਉ॥ ਹਰਿ ਜਨ ਕੇ ਵਡਭਾਗ ਵਡੇਰੇ ਜਿਨ ਹਰਿ ਹਰਿ ਸਰਧਾ ਹਰਿ ਪਿਆਸ ॥ ਹਰਿ ਹਰਿ ਨਾਮੁ ਮਿਲੈ ਤ੍ਰਿਪਤਾਸਹਿ ਮਿਲਿ ਸੰਗਤਿ ਗੁਣ ਪਰਗਾਸਿ ॥੨॥ ਜਿਨ ਹਰਿ ਹਰਿ ਹਰਿ ਰਸੁ ਨਾਮੁ ਨ ਪਾਇਆ ਤੇ ਭਾਗ ਹੀਣ ਜਮ ਪਾਸਿ ॥ ਜੋ ਸਤਿਗੁਰ ਸਰਣਿ ਸੰਗਤਿ ਨਹੀ ਆਏ ਪ੍ਰਿਗੁ ਜੀਵੇ ਪ੍ਰਿਗੁ ਜੀਵਾਸਿ ॥੩॥ ਜਿਨ ਹਰਿਜਨ ਸਤਿਗੁਰ ਸੰਗਤਿ ਪਾਈ ਤਿਨ ਧੁਰਿ ਮਸਤਕਿ ਲਿਖਿਆ ਲਿਖਾਸਿ ॥ ਧਨੁ ਧੰਨੁ ਸਤਸੰਗਤਿ ਜਿਤੁ ਹਰਿਰਸੁ ਪਾਇਆ ਮਿਲਿ ਜਨ ਨਾਨਕ ਨਾਮੁ ਪਰਗਾਸਿ ॥੪॥੪॥ {ਪੰਨਾ ੧੦}

ਅਰਥ: ਹੇ ਮਹਾਪੁਰਖ ਗੁਰੂ! ਹੇ ਪ੍ਰਭੂ ਦੇ ਭਗਤ ਸਤਿਗੁਰੂ! ਮੈਂ, ਹੇ ਗੁਰੂ! ਤੇਰੇ ਅੱਗੇ ਬੇਨਤੀ ਕਰਦਾ ਹਾਂ...ਕਿਰਪਾ ਕਰ ਕੇ (ਮੇਰੇ ਅੰਦਰ) ਪ੍ਰਭੂ ਦਾ ਨਾਮ-ਚਾਨਣ ਪੈਦਾ ਕਰ। ਹੇ ਸਤਿਗੁਰੂ! ਮੈਂ ਨਿਮਾਣਾ ਤੇਰੀ ਸਰਨ ਆਇਆ ਹਾਂ।੧। ਹੇ ਮੇਰੇ ਮਿੱਤਰ ਗੁਰੂ! ਮੈਨੂੰ ਪ੍ਰਭੂ ਦਾ ਨਾਮ-ਚਾਨਣ ਬਖਸ਼। ਗੁਰੂ ਦੀ ਦੱਸੀ ਮਤਿ ਦੀ ਰਾਹੀਂ ਮਿਲਿਆ ਹੋਇਆ ਹਰਿ-ਨਾਮ ਮੇਰੀ ਜਿੰਦ ਦਾ ਸਾਥੀ (ਬਣਿਆ ਰਹੇ), ਪ੍ਰਭੂ ਦੀ ਸਿਫਤਿ-ਸਾਲਾਹ ਮੇਰੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦੇ ਸਫਰ ਲਈ ਰਾਸਿ-ਪੂੰਜੀ ਬਣੀ ਰਹੇ ।੧।ਰਹਾਉ। ਪ੍ਰਭੂ ਦੇ ਉਹਨਾਂ ਸੇਵਕਾਂ ਦੇ ਬੜੇ ਉੱਚੇ ਭਾਗ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਪ੍ਰਭੂ ਦੇ ਨਾਮ ਵਾਸਤੇ ਸਰਧਾ ਹੈ, ਖਿੱਚ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਪਰਮਾਤਮਾ ਦਾ ਨਾਮ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਉਹ (ਮਾਇਆ ਦੀ ਤ੍ਰਿਸ਼ਨਾ ਵਲੋਂ) ਰੱਜ ਜਾਂਦੇ ਹਨ, ਸਾਧ ਸੰਗਤਿ ਵਿਚ ਮਿਲ ਕੇ (ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਭਲੇ) ਗੁਣ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦੇ ਹਨ।੨। ਪਰ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਮਨੁੱਖਾਂ ਨੂੰ ਪਰਮਾਤਮਾ ਦੇ ਨਾਮ ਦਾ ਸੁਆਦ ਨਹੀਂ ਆਇਆ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭੂ ਦਾ ਨਾਮ ਨਹੀਂ ਮਿਲਿਆ, ਉਹ ਬਦ-ਕਿਸਮਤ ਹਨ, ਉਹ ਜਮਾਂ ਦੇ ਵੱਸ (ਪਏ ਹੋਏ ਸਮਝੋ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਸਿਰ ਉਤੇ ਆਤਮਕ ਮੌਤ ਸਦਾ ਸਵਾਰ ਰਹਿੰਦੀ ਹੈ)। ਜੋ ਮਨੁੱਖ ਗੁਰੂ ਦੀ ਸਰਨ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦੇ, ਜੋ ਸਾਧ ਸੰਗਤਿ ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਬੈਠਦੇ, ਲਾਹਨਤ ਹੈ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਜੀਊਣ ਨੂੰ, ਉਹਨਾਂ ਦਾ ਜੀਊਣਾ ਫਿਟਕਾਰ-ਜੋਗ ਹੈ।੩। ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਪ੍ਰਭੂ ਦੇ ਸੇਵਕਾਂ ਨੂੰ ਗੁਰੂ ਦੀ ਸੰਗਤਿ ਵਿਚ ਬੈਠਣਾ ਨਸੀਬ ਹੋਇਆ ਹੈ, (ਸਮਝੋ) ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਮੱਥੇ ਉਤੇ ਧੁਰੋਂ ਹੀ ਚੰਗਾ ਲੇਖ ਲਿਖਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਹੇ ਨਾਨਕ! ਧੰਨ ਹੈ ਸਤਸੰਗ! ਧੰਨ ਹੈ ਸਤਸੰਗ! ਜਿਸ ਵਿਚ (ਬੈਠਿਆਂ) ਪ੍ਰਭੂ ਦੇ ਨਾਮ ਦਾ ਆਨੰਦ ਮਿਲਦਾ ਹੈ, ਜਿਥੇ ਗੁਰਮੁਖਾਂ ਨੂੰ ਮਿਲਿਆਂ (ਹਿਰਦੇ ਵਿਚ ਪਰਮਾਤਮਾ ਦਾ) ਨਾਮ ਆ ਵੱਸਦਾ ਹੈ।੪।੪।

Sabad II

ਰਾਗੁ ਗੂਜਰੀ ਮਹਲਾ ੫ ॥ ਕਾਹੇ ਰੇ ਮਨ ਚਿਤਵਹਿ ਉਦਮੁ ਜਾ ਆਹਰਿ ਹਰਿ ਜੀਉ ਪਰਿਆ ॥ ਸੈਲ ਪਥਰ ਮਹਿ ਜੰਤ ਉਪਾਏ ਤਾ ਕਾ ਰਿਜਕੁ ਆਗੈ ਕਰਿ ਧਰਿਆ ॥੧॥ ਮੇਰੇ ਮਾਧਉ ਜੀ, ਸਤਸੰਗਤਿ ਮਿਲੇ ਸੁ ਤਰਿਆ ॥ ਗੁਰ ਪਰਸਾਦਿ ਪਰਮ ਪਦੁ ਪਾਇਆ ਸੂਕੇ ਕਾਸਟ ਹਰਿਆ ॥੧॥ ਰਹਾਉ॥ ਜਨਨਿ ਪਿਤਾ ਲੋਕ ਸੁਤ ਬਨਿਤਾ ਕੋਇ ਨ ਕਿਸ ਕੀ ਧਰਿਆ ॥ ਸਿਰਿ ਸਿਰਿ ਰਿਜਕੁ ਸੰਬਾਹੇ ਠਾਕੁਰੁ ਕਾਹੇ ਮਨ ਭਉ ਕਰਿਆ ॥੨॥ ਊਡੇ ਊਡਿ ਆਵੈ ਸੈ ਕੋਸਾ ਤਿਸੁ ਪਾਛੈ ਬਚਰੇ ਛਰਿਆ ॥ ਤਿਨ ਕਵਣੁ ਖਲਾਵੈ ਕਵਣੁ ਚੁਗਾਵੈ ਮਨ ਮਹਿ ਸਿਮਰਨੁ ਕਰਿਆ ॥੨॥ ਸਭਿ ਨਿਧਾਨ ਦਸ ਅਸਟ ਸਿਧਾਨ ਠਾਕੁਰ ਕਰ ਤਲ ਧਰਿਆ ॥ ਜਨ ਨਾਨਕ ਬਲਿ ਬਲਿ ਸਦ ਬਲਿ ਜਾਈਐ ਤੇਰਾ ਅੰਤੁ ਨ ਪਾਰਾਵਰਿਆ ॥੪॥੫॥ {ਪੰਨਾ ੧੦}

ਅਰਥ: ਹੇ ਮਨ! (ਤੇਰੀ ਖ਼ਾਤਰ) ਜਿਸ ਆਹਰ ਵਿਚ ਪਰਮਾਤਮਾ ਆਪ ਲੱਗਾ ਹੋਇਆ ਹੈ, ਉਸ ਵਾਸਤੇ ਤੂੰ ਕਿਉਂ (ਸਦਾ) ਸੋਚਾਂ-ਫ਼ਿਕਰ ਕਰਦਾ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈਂ? ਜੇਹੜੇ ਜੀਵ ਪ੍ਰਭੂ ਨੇ ਚਿਟਾਨਾਂ ਤੇ ਪੱਥਰਾਂ ਵਿਚ ਪੈਦਾ ਕੀਤੇ ਹਨ, ਉਹਨਾਂ ਦਾ ਭੀ ਰਿਜਕ ਉਸ ਨੇ (ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਪੈਦਾ ਕਰਨ ਤੋਂ) ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਬਣਾ ਰਖਿਆ ਹੈ।੧। ਹੇ ਮੇਰੇ ਪ੍ਰਭੂ ਜੀ! ਜੇਹੜੇ ਮਨੁੱਖ ਸਾਧ ਸੰਗਤਿ ਵਿਚ ਮਿਲ ਬੈਠਦੇ ਹਨ, ਉਹ (ਵਿਅਰਥ ਤੌਖ਼ਲੇ-ਫ਼ਿਕਰਾਂ ਤੋਂ) ਬਚ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਗੁਰੂ ਦੀ ਕਿਰਪਾ ਨਾਲ ਜਿਸ ਮਨੁੱਖ ਨੂੰ ਇਹ

(ਅਡੋਲਤਾ ਵਾਲੀ) ਉੱਚੀ ਆਤਮਕ ਅਵਸਥਾ ਮਿਲ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਉਹ (ਮਾਨੋ) ਸੁੱਕਾ ਕਾਨ ਹਰਾ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।੧।ਰਹਾਉ। (ਹੇ ਮਨ!) ਮਾਂ, ਪਿਉ, ਪੁੱਤਰ, ਲੋਕ, ਵਹੁਟੀ...ਕੋਈ ਭੀ ਕਿਸੇ ਦਾ ਆਸਰਾ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਹੇ ਮਨ! ਤੂੰ ਕਿਉਂ ਡਰਦਾ ਹੈਂ? ਪਾਲਣਹਾਰ ਪ੍ਰਭੂ ਹਰੇਕ ਜੀਵ ਨੂੰ ਆਪ ਹੀ ਰਿਜ਼ਕ ਅਪਣਾਂਦਾ ਹੈ।੨। (ਹੇ ਮਨ! ਵੇਖ! ਕੁੰਜ) ਉੱਡ ਉੱਡ ਕੇ ਸੈਂਕੜੇ ਕੋਹਾਂ ਤੇ ਆ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਪਿੱਛੇ ਉਸ ਦੇ ਬੱਚੇ (ਇਕੱਲੇ) ਛੱਡੇ ਹੋਏ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਕੋਈ ਕੁਝ ਖੁਆਲਣ ਵਾਲਾ ਨਹੀਂ, ਕੋਈ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਚੋਗਾ ਨਹੀਂ ਚੁਗਾਂਦਾ। ਉਹ ਕੁੰਜ ਆਪਣੇ ਬੱਚਿਆਂ ਦਾ ਧਿਆਨ ਆਪਣੇ ਮਨ ਵਿਚ ਧਰਦੀ ਰਹਿੰਦੀ ਹੈ (ਤੇ, ਇਸੇ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭੂ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਪਾਲਣ ਦਾ ਵਸੀਲਾ ਬਣਾਂਦਾ ਹੈ)।੩। ਹੇ ਪਾਲਣਹਾਰ ਪ੍ਰਭੂ! ਜਗਤ ਦੇ ਸਾਰੇ ਖਜ਼ਾਨੇ ਤੇ ਅਠਾਰਾਂ ਸਿੱਧੀਆਂ (ਮਾਨੋ) ਤੇਰੇ ਹੱਥਾਂ ਦੀਆਂ ਤਲੀਆਂ ਉੱਤੇ ਰੱਖੇ ਪਏ ਹਨ। ਹੇ ਦਾਸ ਨਾਨਕ! ਐਸੇ ਪ੍ਰਭੂ ਤੋਂ ਸਦਾ ਸਦਕੇ ਹੋ, ਸਦਾ ਕੁਰਬਾਨ ਹੋ, (ਤੇ ਆਖ...ਹੇ ਪ੍ਰਭੂ!) ਤੇਰੀ ਬਜ਼ੁਰਗੀ ਦੇ ਉਰਲੇ ਪਾਰਲੇ ਬੰਨੇ ਦਾ ਅੰਤ ਨਹੀਂ ਪੈ ਸਕਦਾ।੪।੫।

Sabad III

ਰਾਗੁ ਆਸਾ ਮਹਲਾ ੪ ਸੋ ਪੁਰਖੁ ੧੬ ਸੋਤਿਗੁਰ ਪ੍ਰਸਾਦਿ ॥ ਸੋ ਪੁਰਖੁ ਨਿਰੰਜਨੁ ਹਰਿ ਪੁਰਖੁ ਨਿਰੰਜਨੁ ਹਰਿ ਅਗਮਾ ਅਗਮ ਅਪਾਰਾ ॥ ਸਭਿ ਧਿਆਵਹਿ ਸਭਿ ਧਿਆਵਹਿ ਤੁਧੁ ਜੀ, ਹਰਿ ਸਚੇ ਸਿਰਜਣਹਾਰਾ ॥ ਸਭਿ ਜੀਅ ਤੁਮਾਰੇ ਜੀ, ਤੂੰ ਜੀਆ ਕਾ ਦਾਤਾਰਾ ॥ ਹਰਿ ਧਿਆਵਹੁ ਸੰਤਹੁ ਜੀ, ਸਭਿ ਦੂਖ ਵਿਸਾਰਣਹਾਰਾ ॥ ਹਰਿ ਆਪੇ ਠਾਕੁਰੁ, ਹਰਿ ਆਪੇ ਸੇਵਕੁ ਜੀ, ਕਿਆ ਨਾਨਕ ਜੰਤ ਵਿਚਾਰਾ ॥੧॥ ਤੂੰ ਘਟ ਘਟ ਅੰਤਰਿ, ਸਰਬ ਨਿਰੰਤਰਿ ਜੀ, ਹਰ ਏਕੋ ਪੁਰਖੁ ਸਮਾਣਾ ॥ ਇਕਿ ਦਾਤੇ ਇਕਿ ਭੇਖਾਰੀ ਜੀ, ਸਭਿ ਤੇਰੇ ਚੋਜ ਵਿਡਾਣਾ ॥ ਤੂੰ ਆਪੇ ਦਾਤਾ ਆਪੇ ਭੁਗਤਾ ਜੀ, ਹਉ ਤੁਧੁ ਬਿਨੁ ਅਵਰੁ ਨ ਜਾਣਾ ॥ ਤੂੰ ਪਾਰਬ੍ਰਹਮੁ ਬੇਅੰਤੁ ਬੇਅੰਤੁ ਜੀ, ਤੇਰੇ ਕਿਆ ਗੁਣ ਆਖਿ ਵਖਾਣਾ ॥ ਜੋ ਸੇਵਹਿ ਜੋ ਸੇਵਹਿ ਤੁਧੁ ਜੀ, ਜਨੁ ਨਾਨਕੁ ਤਿਨ ਕੁਰਬਾਣਾ ॥੨॥ ਹਰਿ ਧਿਆਵਹਿ ਹਰਿ ਧਿਆਵਹਿ ਤੁਧੁ ਜੀ, ਸੇ ਜਨ ਜੁਗ ਮਹਿ ਸੁਖਵਾਸੀ ॥ ਸੇ ਮੁਕਤੁ ਸੇ ਮੁਕਤੁ ਭਏ ਜਿਨ ਹਰਿ ਧਿਆਇਆ ਜੀ, ਤਿਨ ਤੂਟੀ ਜਮ ਕੀ ਫਾਸੀ ॥ ਜਿਨ ਨਿਰਭਉ ਜਿਨ ਹਰਿ ਨਿਰਭਉ ਧਿਆਇਆ ਜੀ ਤਿਨ ਕਾ ਭਉ ਸਭੁ ਗਵਾਸੀ ॥ ਜਿਨ ਸੇਵਿਆ ਜਿਨ ਸੇਵਿਆ ਮੇਰਾ ਹਰਿ ਜੀ, ਤੇ ਹਰਿ ਹਰਿ ਰੂਪਿ ਸਮਾਸੀ ॥ ਸੇ ਧੰਨੁ ਸੇ ਧੰਨੁ ਜਿਨ ਹਰਿ ਧਿਆਇਆ ਜੀ, ਜਨੁ ਨਾਨਕੁ ਤਿਲ ਬਲਿ ਜਾਸੀ ॥੩॥ ਤੇਰੀ ਭਗਤਿ ਤੇਰੀ ਭਗਤਿ ਭੰਡਾਰ ਜੀ, ਭਰੇ ਬਿਅੰਤ ਬੇਅੰਤਾ ॥ ਤੇਰੇ ਭਗਤ ਤੇਰੇ ਭਗਤ ਸਲਾਹਨਿ ਤੁਧੁ ਜੀ ਹਰਿ ਅਨਿਕ ਅਨੇਕ ਅਨੰਤਾ ॥ ਤੇਰੀ ਅਨਿਕ ਤੇਰੀ ਅਨਿਕ ਕਰਹਿ ਹਰਿ ਪੂਜਾ ਜੀ, ਤਪੁ ਤਾਪਹਿ ਜਪਹਿ ਬੇਅੰਤਾ ॥ ਤੇਰੇ ਅਨੇਕ ਤੇਰੇ ਅਨੇਕ ਪੜਹਿ ਬਹੁ ਸਿਮ੍ਰਿਤਿ ਸਾਸਤ ਜੀ, ਕਰਿ ਕਿਰਿਆ ਖਟ ਕਰਮ ਕਰੰਤਾ ॥ ਸੇ ਭਗਤ ਸੇ ਭਗਤ ਭਲੇ ਜਨ ਨਾਨਕ ਜੀ, ਜੋ ਭਾਵਹਿ ਮੇਰੇ ਹਰਿ ਭਗਵੰਤਾ ॥੪॥ ਤੂੰ ਆਦਿ ਪੁਰਖੁ ਅਪਰੰਪਰੁ ਕਰਤਾ ਜੀ, ਤੁਧੁ ਜੇਵਡੁ ਅਵਰੁ ਨ ਕੋਈ ॥ ਤੂੰ ਜੁਗੁ ਜੁਗੁ ਏਕੋ, ਸਦਾ ਸਦਾ ਤੂੰ ਏਕੋ ਜੀ, ਤੂੰ ਨਿਹਚਲੁ ਕਰਤਾ ਸੋਈ ॥ ਤੁਧੁ ਆਪੇ ਭਾਵੈ ਸੋਈ ਵਰਤੈ ਜੀ, ਤੂੰ ਆਪੇ ਕਰਹਿ ਸੁ ਹੋਈ ॥ ਤੁਧੁ ਆਪੇ ਸ੍ਰਿਸਟਿ ਸਭ ਉਪਾਈ ਜੀ, ਤੁਧੁ ਆਪੇ ਸਿਰਜਿ ਸਭ ਗੋਈ ॥ ਜਨੁ ਨਾਨਕੁ ਗੁਣ ਗਾਵੈ ਕਰਤੇ ਕੇ ਜੀ, ਜੋ ਸਭਸੈ ਕਾ ਜਾਣੋਈ ॥੫॥੧॥{ਪੰਨਾ ੧੧}

ਅਰਥ: ...ਉਹ ਪਰਮਾਤਮਾ ਸਾਰੇ ਜੀਵਾਂ ਵਿਚ ਵਿਆਪਕ ਹੈ (ਫਿਰ ਭੀ) ਮਾਇਆ ਦੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਤੋਂ ਉਤਾਂਹ ਹੈ, ਅਪਹੁੰਚ ਹੈ ਅਤੇ ਬੇਅੰਤ ਹੈ। ਹੇ ਸਦਾ ਕਾਇਮ ਰਹਿਣ ਵਾਲੇ ਅਤੇ ਸਭ ਜੀਵਾਂ ਨੂੰ ਪੈਦਾ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਹਰੀ! ਸਾਰੇ ਜੀਵ ਤੈਨੂੰ ਸਦਾ ਸਿਮਰਦੇ ਹਨ, ਤੇਰਾ ਧਿਆਨ ਧਰਦੇ ਹਨ। ਹੇ ਪ੍ਰਭੂ! ਸਾਰੇ ਜੀਵ ਤੇਰੇ ਹੀ ਪੈਦਾ ਕੀਤੇ ਹੋਏ ਹਨ, ਤੂੰ ਹੀ ਸਭ ਜੀਵਾਂ ਦਾ ਰਾਜ਼ਕ ਹੈਂ। ਹੇ ਸੰਤ ਜਨੋ! ਉਸ ਪਰਮਾਤਮਾ ਦਾ ਧਿਆਨ ਧਰਿਆ ਕਰੋ, ਉਹ ਸਾਰੇ ਦੁੱਖਾਂ ਦਾ ਨਾਸ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਹੈ। ਉਹ (ਸਭ ਜੀਵਾਂ ਵਿਚ ਵਿਆਪਕ ਹੋਣ ਕਰਕੇ) ਆਪ ਹੀ ਮਾਲਕ ਹੈ ਅਤੇ ਆਪ ਹੀ ਸੇਵਕ ਹੈ। ਹੇ ਨਾਨਕ! ਉਸ ਤੋਂ ਬਿਨਾ) ਜੀਵ ਵਿਚਾਰੇ ਕੀਹ ਹਨ? (ਉਸ ਹਰੀ ਤੋਂ ਵੱਖਰੀ ਜੀਵਾਂ ਦੀ ਕੋਈ ਹਸਤੀ ਨਹੀਂ)।੧। ਹੇ ਹਰੀ! ਤੂੰ ਹਰੇਕ ਸਰੀਰ ਵਿਚ ਵਿਆਪਕ ਹੈਂ; ਤੂੰ ਸਾਰੇ ਜੀਵਾਂ ਵਿਚ ਇਕ-ਰਸ ਮੌਜੂਦ ਹੈਂ, ਤੂੰ ਇਕ ਆਪ ਹੀ ਸਭ ਵਿਚ ਸਮਾਇਆ ਹੋਇਆ ਹੈਂ। (ਫਿਰ ਭੀ) ਕਈ ਜੀਵ ਦਾਨੀ ਹਨ, ਕਈ ਜੀਵ ਮੰਗਤੇ ਹਨ...ਇਹ ਸਾਰੇ ਤੇਰੇ ਹੀ ਅਚਰਜ ਤਮਾਸ਼ੇ ਹਨ (ਕਿਉਂਕਿ ਅਸਲ ਵਿਚ) ਤੂੰ ਆਪ ਹੀ ਦਾਤਾਂ ਦੇਣ ਵਾਲਾ ਹੈਂ, ਤੇ, ਆਪ (ਹੀ ਉਹਨਾਂ ਦਾਤਾਂ ਨੂੰ) ਵਰਤਣ ਵਾਲਾ ਹੈਂ। (ਸਾਰੀ ਸ੍ਰਿਸਟੀ ਵਿਚ) ਮੈਂ ਤੈਥੋਂ ਬਿਨਾ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਪਛਾਣਦਾ (ਤੈਥੋਂ ਬਿਨਾ ਕੋਈ ਹੋਰ ਨਹੀਂ ਦਿੱਸਦਾ)। ਮੈਂ ਤੇਰੇ ਕੋਹੜੇ ਕੋਹੜੇ ਗੁਣ ਗਾ ਕੇ ਦੱਸਾਂ? ਤੂੰ ਬੇਅੰਤ ਪਾਰਬ੍ਰਹਮ ਹੈਂ, ਹੇ ਪ੍ਰਭੂ! ਜੇਹੜੇ ਮਨੁੱਖ ਤੈਨੂੰ ਯਾਦ ਕਰਦੇ ਹਨ ਤੈਨੂੰ ਸਿਮਰਦੇ ਹਨ (ਤੇਰਾ) ਦਾਸ ਨਾਨਕ ਉਹਨਾਂ ਤੋਂ

ਸਦਕੇ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।੨। ਹੇ ਪ੍ਰਭੂ ਜੀ! ਜੇਹੜੇ ਮਨੁੱਖ ਤੈਨੂੰ ਸਿਮਰਦੇ ਹਨ ਤੇਰਾ ਧਿਆਨ ਧਰਦੇ ਹਨ, ਉਹ ਬੰਦੇ ਆਪਣੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਵਿਚ ਸੁਖੀ ਵੱਸਦੇ ਹਨ। ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਮਨੁੱਖਾਂ ਨੇ ਹਰਿ-ਨਾਮ ਸਿਮਰਿਆ ਹੈ, ਉਹ ਸਦਾ ਲਈ ਮਾਇਆ ਦੇ ਬੰਧਨਾਂ ਤੋਂ ਆਜ਼ਾਦ ਹੋ ਗਏ ਹਨ, ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਜਮਾਂ ਵਾਲੀ ਫਾਹੀ ਟੁੱਟ ਗਈ ਹੈ (ਆਤਮਕ ਮੌਤ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਨੇੜੇ ਨਹੀਂ ਢੁੱਕਦੀ)। ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਬੰਦਿਆਂ ਨੇ ਸਦਾ ਨਿਰਭਉ ਪ੍ਰਭੂ ਦਾ ਨਾਮ ਸਿਮਰਿਆ ਹੈ; ਪ੍ਰਭੂ ਉਹਨਾਂ ਦਾ ਸਾਰਾ ਡਰ ਦੂਰ ਕਰ ਦੇਂਦਾ ਹੈ। ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਮਨੁੱਖਾਂ ਨੇ ਪਿਆਰੇ ਪ੍ਰਭੂ ਨੂੰ ਸਦਾ ਸਿਮਰਿਆ ਹੈ, ਉਹ ਪ੍ਰਭੂ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਹੀ ਲੀਨ ਹੋ ਗਏ ਹਨ। ਭਾਗਾਂ ਵਾਲੇ ਹਨ ਉਹ ਮਨੁੱਖ, ਧੰਨ ਹਨ ਉਹ ਮਨੁੱਖ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਪ੍ਰਭੂ ਦਾ ਨਾਮ ਸਿਮਰਿਆ ਹੈ। ਦਾਸ ਨਾਨਕ ਉਹਨਾਂ ਤੋਂ ਸਦਕੇ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।੩। ਹੇ ਪ੍ਰਭੂ! ਤੇਰੀ ਭਗਤੀ ਦੇ ਬੇਅੰਤ ਖਜ਼ਾਨੇ ਭਰੇ ਪਏ ਹਨ। ਹੇ ਹਰੀ! ਅਨੇਕਾਂ ਤੇ ਬੇਅੰਤ ਤੇਰੇ ਭਗਤ ਤੇਰੀ ਸਿਫਤਿ-ਸਾਲਾਹ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ। ਹੇ ਪ੍ਰਭੂ! ਅਨੇਕਾਂ ਜੀਵ ਤੇਰੀ ਪੂਜਾ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਬੇਅੰਤ ਜੀਵ (ਤੈਨੂੰ ਮਿਲਣ ਲਈ) ਤਪ ਸਾਧਦੇ ਹਨ। ਤੇਰੇ ਅਨੇਕਾਂ (ਸੇਵਕ) ਕਈ ਸਿਮ੍ਰਿਤਿਆਂ ਅਤੇ ਸ਼ਾਸਤ੍ਰ ਪੜ੍ਹਦੇ ਹਨ (ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਦੱਸੇ ਹੋਏ) ਛੇ ਧਾਰਮਿਕ ਕੰਮ ਤੇ ਹੋਰ ਕਰਮ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਹੇ ਦਾਸ ਨਾਨਕ! ਉਹੀ ਭਗਤ ਭਲੇ ਹਨ (ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਹੀ ਘਾਲ ਕਬੂਲ ਹੋਈ ਜਾਣੇ) ਜੋ ਪਿਆਰੇ ਹਰਿ-ਭਗਵੰਤ ਨੂੰ ਪਿਆਰੇ ਲੱਗਦੇ ਹਨ।੪। ਹੇ ਪ੍ਰਭੂ! ਤੂੰ (ਸਾਰੇ ਜਗਤ ਦਾ) ਮੂਲ ਹੈਂ, ਸਭ ਵਿਚ ਵਿਆਪਕ ਹੈਂ, ਬੇਅੰਤ ਹੈਂ, ਸਭ ਦਾ ਪੈਦਾ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਹੈਂ, ਅਤੇ ਤੇਰੇ ਬਰਾਬਰ ਦਾ ਹੋਰ ਕੋਈ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਤੂੰ ਹਰੇਕ ਜੁਗ ਵਿਚ ਇਕ ਆਪ ਹੀ ਹੈਂ, ਤੂੰ ਸਦਾ ਹੀ ਆਪ ਹੀ ਆਪ ਹੈਂ, ਤੂੰ ਸਦਾ ਕਾਇਮ ਰਹਿਣ ਵਾਲਾ ਹੈਂ, ਸਭ ਦਾ ਪੈਦਾ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਹੈਂ, ਸਭ ਦੀ ਸਾਰ ਲੈਣ ਵਾਲਾ ਹੈਂ। ਹੇ ਪ੍ਰਭੂ! ਜਗਤ ਵਿਚ ਉਹੀ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਜੋ ਤੈਨੂੰ ਆਪ ਨੂੰ ਚੰਗਾ ਲੱਗਦਾ ਹੈ, ਉਹੀ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਜੋ ਤੂੰ ਆਪ ਹੀ ਕਰਦਾ ਹੈਂ। ਹੇ ਪ੍ਰਭੂ! ਸਾਰੀ ਸ੍ਰਿਸ਼ਟੀ ਤੂੰ ਆਪ ਹੀ ਪੈਦਾ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਤੂੰ ਆਪ ਹੀ ਇਸ ਨੂੰ ਪੈਦਾ ਕਰਕੇ ਆਪ ਹੀ ਇਸ ਨੂੰ ਨਾਸ ਕਰਦਾ ਹੈਂ ਦਾਸ ਨਾਨਕ ਉਸ ਕਰਤਾਰ ਦੇ ਗੁਣ ਗਾਂਦਾ ਹੈ ਜੋ ਹਰੇਕ ਜੀਵ ਦੇ ਦਿਲ ਦੀ ਜਾਣਨ ਵਾਲਾ ਹੈ।੫।੧।

ਨੋਟ:...ਇਸ ਸ਼ਬਦ ਦੇ ਪੰਜ ਬੰਦ (Stanzas) ਹਨ। ਹਰੇਕ ਬੰਦ ਵਿਚ ਪੰਜ ਪੰਜ ਤੁਕਾਂ ਹਨ ਅਖੀਰਲੇ ਬੰਦ ਦੇ ਮੁੱਕਣ ਤੇ ਅੰਕ '੫' ਦੇ ਨਾਲ ਇਕ ਹੋਰ ਅੰਕ '੧' ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਦਾ ਭਾਵ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਸਿਰ-ਲੇਖ 'ਸੋ ਪੁਰਖੁ' ਇਕ ਨਵਾਂ ਸੰਗ੍ਰਹਿ ਹੈ ਜਿਸ ਦਾ ਇਹ ਪਹਿਲਾ ਸ਼ਬਦ ਹੈ।

<http://www.gurugranthdarpan.com/>

Grade: 5

Lesson Number: 9

Unit Name: Rahrāsk

Course: Bolī

Title: RahrāskIV

Standards

Standard 6: Recitations of Rahrāsk

- Students recite the Rahrāsi.

Objectives

1. Student learns to recite Rahrāsi and develop a general understanding of the sabads.

Prerequisites

- Lesson seven from Virsā on Rahrāsi.
- Lesson seven and eight from Bolī on Rahrāsi.

Materials

- Audio version of Rahrāsi (available in Audio CD; Track 13)
- CD player
- Singh, Tarlochan, et. al, *The Sacred Writings of the Sikhs*. UNESCO Collection of Representative Works. Orient Longman, New Delhi: 1960, 2000.
- Nitnem pothīs printed by Sikh Missionary College (this pothī has accurate breaks that will help children better understand and follow along)

Advanced Preparation

- Teacher should be familiar with background of Rahrāsi and have a clear understanding of the Sabads.

Engagement (10-15 minutes)

- Recite the first six Sabads, having children taking the lead. Do not use a pothī. See how much children have been able to memorize.
  - sodar rāgi āsā mahalā 1
  - āsā mahalā 1- suṇ] vaḍā akhai sabhi koi
  - āsā mahalā 1! ākhā jīvā visr] mar] jāi
  - rāgi gIjfi mahalā 4! hari ke jan
  - rāgi gIjfi mahalā 5! kāhe re man citvahi udham
  - rāgi āsā mahalā 4! so purakh

Exploration (10-15 minutes)

- Ask children if they have been incorporating Rahrāsi into their evening routine and ask them how they felt comfortable reciting the above 6 Sabads without the pothīs. Let them share with you and their class on the ease or hardships of incorporating it into their life.
- Then give them nitnem pothīs (after giving instructions for washing hands and covering heads) and ask them to open to Rahrāsi.

- Then together recite the next three Sabads of Rahrāsi using the Audio CD.
  - āsā mahalā 4 - tū kartā saciāru
  - āsā mahalā 1 - tit sarvararai
  - āsā mahalā 5 - bhaī parāpati
- Tell children to pay special attention to the pronunciation and ask them to see if they understand the sabads without going over the translation first.

Explanation/Extension (20-25 minutes)

- Now go over the translation provided and have children write three to five sentences on their understanding.
- Ask them if they had understood the sabads while they were reading it earlier on.
- Tell children that all the Sabads that they have read from Rahrāsi so far are all in the Gurū Granth Sāhib. In the next class on Rahrāsi they will be introduced to Gurū Gobind Singh's Bāṇī which is part of Rahrāsi also.
- Tell children to try and memorize the sabads that they have learnt so far.
- If you have time have children repeat the three sabads line by line after you.

Evaluation (On-going)

- Pay special attention to pronunciation as children recite the sabads.
- Review information learned in this class during next class.

Teacher Resources

Sabad I

ਆਸਾ ਮਹਲਾ ੪ ॥ ਤੂੰ ਕਰਤਾ ਸਚਿਆਰੁ ਮੈਡਾ ਸਾਂਈ ॥ ਜੇ ਤਉ ਭਾਵੈ ਸੋਈ ਥੀਸੀ, ਜੇ ਤੂ ਦੇਹਿ ਸੋਈ ਹਉ ਪਾਈ ॥੧॥ਰਹਾਉ॥ ਸਭ ਤੇਰੀ ਤੂੰ ਸਭਨੀ ਧਿਆਇਆ ॥ ਜਿਸ ਨੇ ਕ੍ਰਿਪਾ ਕਰਹਿ, ਤਿਨਿ ਨਾਮ ਰਤਨੁ ਪਾਇਆ ॥ ਗੁਰਮੁਖਿ ਲਾਧਾ ਮਨਮੁਖਿ ਗਵਾਇਆ ॥ ਤੁਧੁ ਆਪਿ ਵਿਛੋੜਿਆ ਆਪਿ ਮਿਲਾਇਆ ॥੧॥ ਤੂੰ ਦਰਿਆਉ, ਸਭ ਤੁਝ ਹੀ ਮਾਹਿ ॥ ਤੁਝ ਬਿਨੁ ਦੂਜਾ ਕੋਈ ਨਾਹਿ ॥ ਜੀਅ ਜੰਤ ਸਭਿ ਤੇਰਾ ਖੇਲੁ ॥ ਵਿਜੋਗਿ ਮਿਲਿ ਵਿਛੁੜਿਆ ਸੰਜੋਗੀ ਮੇਲੁ ॥੨॥ ਜਿਸ ਨੇ ਤੂੰ ਜਾਣਾਇਹਿ ਸੋਈ ਜਨੁ ਜਾਣੈ ॥ ਹਰਿਗੁਣੁ ਸਦ ਹੀ ਆਖਿ ਵਖਾਣੈ ॥ ਜਿਨਿ ਹਰਿ ਸੇਵਿਆ ਤਿਨਿ ਸੁਖੁ ਪਾਇਆ ॥ ਸਹਜੇ ਹੀ ਹਰਿ ਨਾਮਿ ਸਮਾਇਆ ॥੩॥ ਤੂੰ ਆਪੇ ਕਰਤਾ ਤੇਰਾ ਕੀਆ ਸਭੁ ਹੋਇ ॥ ਤੁਧੁ ਬਿਨੁ ਦੂਜਾ ਅਵਰੁ ਨ ਕੋਇ ॥ ਤੂ ਕਰਿ ਕਰਿ ਵੇਖਹਿ ਜਾਣਹਿ ਸੋਇ ॥ ਜਨ ਨਾਨਕ ਗੁਰਮੁਖਿ ਪਰਗਟੁ ਹੋਇ ॥੪॥੨॥ {ਪੰਨਾ ੧੧-੧੨}

ਅਰਥ: ... (ਹੇ ਪ੍ਰਭੂ!) ਤੂੰ ਸਭ ਦਾ ਪੈਦਾ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਹੈਂ, ਤੂੰ ਸਦਾ ਕਾਇਮ ਰਹਿਣ ਵਾਲਾ ਹੈਂ, ਤੂੰ ਹੀ ਮੇਰਾ ਖਸਮ ਹੈਂ। (ਜਗਤ ਵਿਚ) ਉਹੀ ਕੁਝ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਜੋ ਤੈਨੂੰ ਪਸੰਦ ਆਉਂਦਾ ਹੈ। ਜੋ ਕੁਝ ਤੂੰ ਦੇਵੇਂ, ਮੈਂ ਉਹੀ ਕੁਝ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਦਾ ਹਾਂ।੧। (ਹੇ ਪ੍ਰਭੂ!) ਸਾਰੀ ਸ੍ਰਿਸ਼ਟੀ ਤੇਰੀ (ਬਣਾਈ ਹੋਈ) ਹੈ, ਸਾਰੇ ਜੀਵ ਤੈਨੂੰ ਹੀ ਸਿਮਰਦੇ ਹਨ। ਜਿਸ ਉੱਤੇ ਤੂੰ ਦਇਆ ਕਰਦਾ ਹੈਂ ਉਸੇ ਨੇ ਤੇਰਾ ਰਤਨ ਵਰਗਾ ਕੀਮਤੀ) ਨਾਮ ਲੱਭਾ ਹੈ। ਜੋ ਮਨੁੱਖ ਗੁਰੂ ਦੇ ਸਨਮੁਖ ਹੋਇਆ ਉਸ ਨੇ (ਇਹ ਰਤਨ) ਲੱਭ ਲਿਆ। ਜੋ ਆਪਣੇ ਮਨ ਦੇ ਪਿੱਛੇ ਤੁਰਿਆ, ਉਸ ਨੇ ਗਵਾ ਲਿਆ। (ਪਰ ਕਿਸੇ ਜੀਵ ਦੇ ਕੀਹ ਵੱਸ? ਹੇ ਪ੍ਰਭੂ!) ਜੀਵ ਨੂੰ ਤੂੰ ਆਪ ਹੀ (ਆਪਣੇ ਨਾਲੋਂ) ਵਿਛੋੜਦਾ ਹੈਂ, ਆਪ ਹੀ ਆਪਣੇ ਨਾਲ ਮਿਲਾਂਦਾ ਹੈਂ।੧। (ਹੇ ਪ੍ਰਭੂ!) ਤੂੰ (ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦਾ, ਮਾਨੋ, ਇਕ) ਦਰਿਆ ਹੈਂ, ਸਾਰੇ ਜੀਵ ਤੇਰੇ ਵਿਚ ਹੀ (ਮਾਨੋ, ਲਹਿਰਾਂ) ਹਨ। ਤੈਥੋਂ ਬਿਨਾ (ਤੇਰੇ ਵਰਗਾ) ਹੋਰ ਕੋਈ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਹ ਸਾਰੇ ਜੀਆ ਜੰਤ ਤੇਰੀ (ਰਚੀ ਹੋਈ) ਖੇਡ ਹੈ। ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਮੱਥੇ ਉੱਤੇ ਵਿਛੋੜੇ ਦਾ ਲੇਖ ਹੈ, ਉਹ ਮਨੁੱਖਾ ਜਨਮ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰ ਕੇ ਭੀ ਤੈਥੋਂ ਵਿਛੋੜੇ ਹੋਏ ਹਨ। (ਪਰ ਤੇਰੀ ਰਜਾ ਅਨੁਸਾਰ) ਸੰਜੋਗਾਂ ਦੇ ਲੇਖ ਨਾਲ (ਫਿਰ ਤੇਰੇ ਨਾਲ) ਮਿਲਾਪ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।੨। (ਹੇ ਪ੍ਰਭੂ!) ਜਿਸ ਮਨੁੱਖ ਨੂੰ ਤੂੰ ਆਪ ਸੂਝ ਬਖਸ਼ਦਾ ਹੈਂ, ਉਹ ਮਨੁੱਖ (ਜੀਵਨ ਦਾ ਸਹੀ ਰਸਤਾ) ਸਮਝਦਾ ਹੈ। ਉਹ ਮਨੁੱਖ, ਹੇ ਹਰੀ! ਸਦਾ ਤੇਰੇ ਗੁਣ ਗਾਂਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ (ਹੋਰਨਾਂ ਨੂੰ) ਉਚਾਰ ਉਚਾਰ ਕੇ ਸੁਣਾਂਦਾ ਹੈ। (ਹੇ ਭਾਈ!) ਜਿਸ ਮਨੁੱਖ ਨੇ ਪਰਮਾਤਮਾ ਦਾ ਨਾਮ ਸਿਮਰਿਆ ਹੈ, ਉਸ ਨੇ ਸੁਖ ਹਾਸਲ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਉਹ ਮਨੁੱਖ ਸਦਾ ਆਤਮਕ ਅਡੋਲਤਾ ਵਿਚ ਟਿਕਿਆ ਰਹਿ ਕੇ ਪ੍ਰਭੂ ਦੇ ਨਾਮ ਵਿਚ ਲੀਨ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।੩। (ਹੇ ਪ੍ਰਭੂ!) ਤੂੰ ਆਪ ਹੀ ਸਭ ਕੁਝ ਪੈਦਾ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਹੈਂ, ਸਭ ਕੁਝ ਤੇਰਾ ਕੀਤਾ ਹੀ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਤੈਥੋਂ ਬਿਨਾ (ਤੇਰੇ ਵਰਗਾ) ਹੋਰ ਕੋਈ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਜੀਵ ਪੈਦਾ ਕਰ ਕੇ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਸੰਭਾਲ ਭੀ ਤੂੰ ਆਪ ਹੀ ਕਰਦਾ ਹੈਂ, ਤੇ, ਹਰੇਕ (ਦੇ ਦਿਲ) ਦੀ ਸਾਰ ਜਾਣਦਾ ਹੈਂ। ਹੇ ਦਾਸ ਨਾਨਕ! ਜੋ ਮਨੁੱਖ ਗੁਰੂ ਦੀ ਸ਼ਰਨ ਪੈਂਦਾ ਹੈ ਉਸ ਦੇ ਅੰਦਰ ਪਰਮਾਤਮਾ ਪਰਗਟ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।੪।੨।

Sabad II

ਆਸਾ ਮਹਲਾ ੧ ॥ ਤਿਤੁ ਸਰਵਰਤੈ ਭਈਲੇ ਨਿਵਾਸਾ, ਪਾਣੀ ਪਾਵਕੁ ਤਿਨਹਿ ਕੀਆ ॥ ਪੰਕ ਜੁ ਮੋਹ ਪਗੁ ਨਹੀ ਚਾਲੈ, ਹਮ ਦੇਖਾ ਤਹ ਭੂਬੀਅਲੇ ॥੧॥ ਮਨ, ਏਕੁ ਨ ਚੇਤਸਿ ਮੂੜ ਮਨਾ ॥ ਹਰਿ ਬਿਸਰਤ ਤੇਰੇ ਗੁਣ ਗਲਿਆ ॥੧॥ਰਹਾਉ॥ ਨਾ ਹਉ ਜਤੀ ਸਤੀ ਨਹੀ ਪੜਿਆ ਮੂਰਖ ਮੁਗਧਾ ਜਨਮੁ ਭਇਆ ॥ ਪ੍ਰਣਵਤਿ ਨਾਨਕ ਤਿਨ ਕੀ ਸਰਣਾ ਜਿਨ ਤੂੰ ਨਾਹੀ ਵੀਸਰਿਆ ॥੨॥੩॥ {ਪੰਨਾ ੧੨}

ਅਰਥ: ... (ਹੇ ਭਾਈ! ਸਾਡੀ ਜੀਵਾਂ ਦੀ) ਉਸ ਭਿਆਨਕ (ਸੰਸਾਰ) ਸਰੋਵਰ ਵਿਚ ਵੱਸੋਂ ਹੈ (ਜਿਸ ਵਿਚ) ਉਸ ਪ੍ਰਭੂ ਨੇ ਆਪ ਹੀ ਪਾਣੀ (ਦੇ ਥਾਂ ਤ੍ਰਿਸ਼ਨਾ ਦੀ) ਅੱਗ ਪੈਦਾ ਕੀਤੀ ਹੋਈ ਹੈ (ਅਤੇ ਉਸ ਭਿਆਨਕ ਸਰੀਰ ਵਿਚ) ਜੋ ਮੋਹ ਦਾ ਚਿੱਕੜ ਹੈ (ਉਸ ਵਿਚ ਜੀਵਾਂ ਦਾ) ਪੈਰ ਚੱਲ ਨਹੀਂ ਸਕਦਾ (ਜੀਵ ਮੋਹ ਦੇ ਚਿੱਕੜ ਵਿਚ ਫਸੇ ਪਏ ਹਨ)। ਸਾਡੇ ਸਾਹਮਣੇ ਹੀ (ਅਨੇਕਾਂ

ਜੀਵ ਮੋਹ ਦੇ ਚਿੱਕੜ ਵਿਚ ਫਸ ਕੇ) ਉਸ (ਤ੍ਰਿਸ਼ਨਾ-ਅੱਗ ਦੇ ਅਸਗਾਹ ਸਮੁੰਦਰ) ਵਿਚ ਡੁੱਬਦੇ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ।੧। ਹੇ ਮਨ! ਹੇ ਮੂਰਖ ਮਨ! ਤੂੰ ਇੱਕ ਪਰਮਾਤਮਾ ਨੂੰ ਯਾਦ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ। ਤੂੰ ਜਿਉਂ ਜਿਉਂ ਪਰਮਾਤਮਾ ਨੂੰ ਵਿਸਾਰਦਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈਂ, ਤੇਰੇ (ਅੰਦਰੋਂ) ਗੁਣ ਘਟਦੇ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ।੧।ਰਹਾਉ। (ਹੇ ਪ੍ਰਭੂ!) ਨਾਹ ਮੈਂ ਜਤੀ ਹਾਂ, ਨਾਹ ਮੈਂ ਸਤੀ ਹਾਂ, ਨਾਹ ਹੀ ਮੈਂ ਪੜ੍ਹਿਆ ਹੋਇਆ ਹਾਂ, ਮੇਰਾ ਜੀਵਨ ਤਾਂ ਮੂਰਖ ਬੇਸਮਝਾਂ ਵਾਲਾ ਬਣਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ (ਭਾਵ, ਜਤ, ਸਤ ਅਤੇ ਵਿੱਦਿਆ ਇਸ ਤ੍ਰਿਸ਼ਨਾ ਦੀ ਅੱਗ ਅਤੇ ਮੋਹ ਦੇ ਚਿੱਕੜ ਵਿਚ ਡਿਗਣੋਂ ਬਚਾ ਨਹੀਂ ਸਕਦੇ। ਜੇ ਮਨੁੱਖ ਪ੍ਰਭੂ ਨੂੰ ਭੁਲਾ ਦੇਵੇ, ਤਾਂ ਜਤ ਸਤ ਵਿੱਦਿਆ ਦੇ ਹੁੰਦਿਆਂ ਭੀ ਮਨੁੱਖ ਦੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਮਹਾਮੂਰਖਾਂ ਵਾਲੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ)। ਸੋ, ਨਾਨਕ ਬੇਨਤੀ ਕਰਦਾ ਹੈ... (ਹੇ ਪ੍ਰਭੂ! ਮੈਨੂੰ) ਉਹਨਾਂ (ਗੁਰਮੁਖਾਂ) ਦੀ ਸਰਨ ਵਿਚ (ਰੱਖ), ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਤੂੰ ਨਹੀਂ ਭੁੱਲਿਆ (ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਤੇਰੀ ਯਾਦ ਨਹੀਂ ਭੁੱਲੀ)।੨।੩।

Sabad III

ਆਸਾ ਮਹਲਾ ੫ ॥ ਭਈ ਪਰਾਪਤਿ ਮਾਨੁਖ ਦੇਹੁਰੀਆ ॥ ਗੋਬਿੰਦ ਮਿਲਣ ਕੀ ਇਹ ਤੇਰੀ ਬਰੀਆ ॥ ਅਵਰਿ ਕਾਜ ਤੇਰੈ ਕਿਤੈ ਨ ਕਾਮ ॥ ਮਿਲੁ ਸਾਧ ਸੰਗਤਿ ਭਜੁ ਕੇਵਲ ਨਾਮ ॥੧॥ ਸਰੰਜਾਮਿ ਲਾਗੁ ਭਵਜਲ ਤਰਨ ਕੈ ॥ ਜਨਮ ਬ੍ਰਿਥਾ ਜਾਤ ਰੰਗਿ ਮਾਇਆ ਕੈ ॥੧॥ਰਹਾਉ॥ ਜਪੁ ਤਪੁ ਸੰਜਮੁ ਧਰਮੁ ਨ ਕਮਾਇਆ ॥ ਸੇਵਾ ਸਾਧ ਨ ਜਾਨਿਆ ਹਰਿ ਰਾਇਆ ॥ ਕਹੁ ਨਾਨਕ ਹਮ ਨੀਚ ਕਰੰਮਾ ॥ ਸਰਣਿ ਪਰੇ ਕੀ ਰਾਖਹੁ ਸਰਮਾ ॥੨॥੪॥ {ਪੰਨਾ ੧੨}

ਅਰਥ: ... (ਹੇ ਭਾਈ!) ਤੈਨੂੰ ਸੋਹਣਾ ਮਨੁੱਖਾ ਸਰੀਰ ਮਿਲਿਆ ਹੈ। ਪਰਮਾਤਮਾ ਨੂੰ ਮਿਲਣ ਦਾ ਤੇਰੇ ਲਈ ਇਹੀ ਮੌਕਾ ਹੈ। (ਜੇ ਪ੍ਰਭੂ ਨੂੰ ਮਿਲਣ ਲਈ ਕੋਈ ਉੱਦਮ ਨਾਹ ਕੀਤਾ, ਤਾਂ) ਹੋਰ ਸਾਰੇ ਕੰਮ ਤੇਰੇ ਆਪਣੇ ਕਿਸੇ ਭੀ ਅਰਥ ਨਹੀਂ (ਤੇਰੀ ਜਿੰਦ ਨੂੰ ਕੋਈ ਲਾਭ ਨਹੀਂ ਅਪਣਾਣਗੇ)। (ਇਸ ਵਾਸਤੇ) ਸਾਧ ਸੰਗਤਿ ਵਿਚ (ਭੀ) ਮਿਲ ਬੈਠਿਆ ਕਰ (ਸਾਧ ਸੰਗਤਿ ਵਿਚ ਬੈਠ ਕੇ ਭੀ) ਸਿਰਫ਼ ਪਰਮਾਤਮਾ ਦਾ ਨਾਮ ਸਿਮਰਿਆ ਕਰ (ਸਾਧ ਸੰਗਤਿ ਵਿਚ ਬੈਠਣ ਦਾ ਭੀ ਤਦੋਂ ਹੀ ਲਾਭ ਹੈ ਜੇ ਉਥੇ ਤੂੰ ਪਰਮਾਤਮਾ ਦੀ ਸਿਫਤਿ-ਸਾਲਹ ਵਿਚ ਜੁੜੇਂ)।੧। (ਹੇ ਭਾਈ!) ਸੰਸਾਰ-ਸਮੁੰਦਰ ਤੋਂ ਪਾਰ ਲੰਘਣ ਦੇ (ਭੀ) ਆਹਰੇ ਲੱਗ। (ਨਿਰੇ) ਮਾਇਆ ਦੇ ਪਿਆਰ ਵਿਚ ਮਨੁੱਖਾ ਜਨਮ ਵਿਅਰਥ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ।੧।ਰਹਾਉ। (ਹੇ ਭਾਈ!) ਤੂੰ ਪ੍ਰਭੂ ਦਾ ਸਿਮਰਨ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ, (ਪ੍ਰਭੂ ਨੂੰ ਮਿਲਣ ਲਈ ਸੇਵਾ ਆਦਿਕ ਦਾ ਕੋਈ) ਉੱਦਮ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ, ਮਨ ਨੂੰ ਵਿਕਾਰਾਂ ਵਲੋਂ ਰੋਕਣ ਦਾ ਤੂੰ ਜਤਨ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ...ਤੂੰ (ਅਜੇਹਾ ਕੋਈ) ਧਰਮ ਨਹੀਂ ਕਮਾਂਦਾ। ਨਾਹ ਤੂੰ ਗੁਰੂ ਦੀ ਸੇਵਾ ਕੀਤੀ, ਨਾਹ ਤੂੰ ਮਾਲਕ ਪ੍ਰਭੂ ਦਾ ਨਾਮ ਸਿਮਰਨ ਕੀਤਾ। ਹੇ ਨਾਨਕ! (ਪ੍ਰਭੂ ਦੇ ਦਰ ਤੇ ਅਰਦਾਸ ਕਰ, ਤੇ) ਆਖ... (ਹੇ ਪ੍ਰਭੂ!) ਅਸੀਂ ਜੀਵ ਮੰਦ-ਕਰਮੀ ਹਾਂ (ਤੇਰੀ ਸਰਨ ਪਏ ਹਾਂ), ਸਰਨ ਪਿਆਂ ਦੀ ਲਾਜ ਰੱਖ।੨।੪।

<http://www.gurugranthdarpan.com/>

Grade: 5

Lesson Number: 10

Unit Name: Rahrāsk

Course: Bolī

Title: RahrāskV

Standards

Standard 6: Recitations of Rahrāsk

- Students recite the Tcj t uk

Objectives

1. Student learns to recite Rahrāsk and develop a general understanding of the sabads.

Prerequisites

- Lesson Number 7 from Virsā on Tcj t uk
- Lessons 7, 8, and 9 from Bolī on Tcj t uk

Materials

- Audio version of Tcj t uk (available in Audio CD; Track 14)
- CD player
- Singh, Tarlochan, et. al, *The Sacred Writings of the Sikhs*. UNESCO Collection of Representative Works. Orient Longman, New Delhi: 1960, 2000.
- Nitnem pothīs printed by Sikh Missionary College (this pothī has accurate breaks that will help children better understand and follow along)

Advanced Preparation

- Teacher should be familiar with background of Tcj t uk and have a clear understanding of the sabads.

Engagement (10-15 minutes)

- Recite Tcj t uk up to Bentī CaupŪ without pothīs as an entire class.
- Check for pronunciation and correct where necessary (use Audio CD for reference)
- Ask children if they felt confident that they had memorized it thus far. Tell them that they don't have to feel pressured about memorizing it, but more importantly they should work towards making it part of their daily routine and focusing on trying to get the accurate pronunciation.

Exploration (15-20 minutes)

- Ask children if they have heard of Bentī CaupŪ. Let them know that it is also recited as part of Tcj t uk
- Then recite it as a group using the nitnem pothīs.
- Follow Bentī CaupŪ with Svayā and Dohirā.
- Focus on recitation.
- Recite that as a group using the Audio CD.
- Tell children to pay special attention to the pronunciation.

Explanation/Extension (20-25 minutes)

- Now tell children that you want them to listen to the entire Tcj t uk
- Tell them that as a group you have not yet gone over AnandwSāhib, Mundāvaṇī and the last Salok, but you still want them to listen to the entire Tcj t uk
- At the end of it, you want them to take a few minutes and write their feelings on the entire Tcj t uk know that they have heard translations from you in the last several classes.
- Play the Audio CD.
- Then have children write their thoughts and hand it in to you.
- Tell children that they will not continue Tcj t uk until a few classes later. Ask them to work on trying to incorporate it as part of their evening routine and work on trying to memorize it with accurate pronunciations as they learnt in class.

Evaluation (On-going)

- Pay special attention to pronunciation as children recite the sabads.
- Review information learned in this class during next class.

Grade: 5
Lesson Number: 11
Unit Name: Comprehension
Course: Bolī
Title: Bāṇī on Bābar

Standards

Standard 2: Comprehension of Appropriate Passages

- Students comprehend grade-appropriate reading passages and summarize the materials.
  - *Students discern main ideas and concepts presented in texts, identifying and assessing evidence that supports those ideas.*
  - *Students draw inferences, conclusions, or generalizations about text and support them with textual evidence and prior knowledge.*
  - *Students understand that theme refers to the meaning or moral of a selection and recognize themes (whether implied or implicit) in sample works.*
  - *Students understand, explain, and describe the function and effect of figurative and metaphorical use of words in context.*

Objectives

1. Students translate two sabads of Gurū Nānak.

Prerequisites

- None

Materials

- Attached sabads for each student
- Four to six Pañjābī-English dictionaries
- Copies of translation from GurwGranth Darpan (attached)

Advanced Preparation

- Teacher should be familiar with attached sabads.

Engagement (5-10 minutes)

- Ask children how their Virsā classes are going. Ask them to briefly share with you what they have learnt about Gurū Nānak.
- If no one brings up Gurū Nānak Sāhib's interaction with Bhāī Lālo and Malik Bhāgo, then tell children that after his first visit to Eminābād, Gurū Sāhib returned there and he wrote Bāṇī about what was to happen there.

Exploration (20-25 minutes)

- Begin by dividing the class into two groups and give each group one of the sabads. All children in the group should have a copy of the sabad.

- Tell children that as a group they need to translate the sabad. They can decide how they want to do it. They can pair up and translate one line or they can pair up and translate the entire sabad. Let them make the decision as to how they want to do it.
- Let them know that they can use the dictionaries and the Pañjābī translations as well as take your help.
- At the end each group needs to read their translation to the entire class.
- Give students about 20 minutes to work on their translation.
- As children translate teacher should go from group to group and help where needed.

Explanation/Extension (20-25minutes)

- After children are done translating and before they present make sure that it is accurate.
- Have children present. Let them ask any questions that they may have.
- At the end tell children that they will further be discussing this sabad in their Virsā class.

Evaluation (On-going)

- Pay special attention to discussions as children translate the sabads.

Teacher Resources

Sabad I

ਤਿਲੰਗ ਮਹਲਾ ੧ ॥ ਜੈਸੀ ਮੈ ਆਵੈ ਖਸਮ ਕੀ ਬਾਣੀ ਤੈਸੜਾ ਕਰੀ ਗਿਆਨੁ ਵੇ ਲਾਲੇ ॥ ਪਾਪ ਕੀ ਜੰਵ ਲੈ ਕਾਬਲਹੁ ਧਾਇਆ ਜੋਰੀ ਮੰਗੈ ਦਾਨੁ ਵੇ ਲਾਲੇ ॥ ਸਰਮੁ ਧਰਮੁ ਦੁਇ ਛਪਿ ਖਲੋਏ ਕੂੜੁ ਫਿਰੈ ਪਰਧਾਨੁ ਵੇ ਲਾਲੇ ॥ ਕਾਜੀਆ ਬਾਮਣਾ ਕੀ ਗਲ ਥਕੀ ਅਗਦੁ ਪੜੈ ਸੈਤਾਨੁ ਵੇ ਲਾਲੇ ॥ ਮੁਸਲਮਾਨੀਆ ਪੜਹਿ ਕਤੇਬਾ ਕਸਟ ਮਹਿ ਕਰਹਿ ਖੁਦਾਇ ਵੇ ਲਾਲੇ ॥ ਜਾਤਿ ਸਨਾਤੀ ਹੋਰਿ ਹਿਦਵਾਣੀਆ ਏਹਿ ਭੀ ਲੇਖੈ ਲਾਇ ਵੇ ਲਾਲੇ ॥ ਖੂਨ ਕੇ ਸੋਹਿਲੇ ਗਾਵੀਅਹਿ ਨਾਨਕ ਰਤੁ ਕਾ ਕੁੰਗੁ ਪਾਇ ਵੇ ਲਾਲੇ ॥ ੧ ॥ ਸਾਹਿਬ ਕੇ ਗੁਣ ਨਾਨਕੁ ਗਾਵੈ ਮਾਸ ਪੁਰੀ ਵਿਚਿ ਆਖੁ ਮਸੋਲਾ ॥ ਜਿਨਿ ਉਪਾਈ ਰੰਗਿ ਰਵਾਈ ਬੈਠਾ ਵੇਖੈ ਵਖਿ ਇਕੋਲਾ ॥ ਸਚਾ ਸੋ ਸਾਹਿਬੁ ਸਚੁ ਤਪਾਵਸੁ ਸਚੜਾ ਨਿਆਉ ਕਰੇਗੁ ਮਸੋਲਾ ॥ ਕਾਇਆ ਕਪੜੁ ਟੁਕੁ ਟੁਕੁ ਹੋਸੀ ਹਿਦੁਸਤਾਨੁ ਸਮਾਲਸੀ ਬੋਲਾ ॥ ਆਵਨਿ ਅਠਤਰੈ ਜਾਨਿ ਸਤਾਨਵੈ ਹੋਰੁ ਭੀ ਉਠਸੀ ਮਰਦ ਕਾ ਚੋਲਾ ॥ ਸਚ ਕੀ ਬਾਣੀ ਨਾਨਕੁ ਆਖੈ ਸਚੁ ਸੁਣਾਇਸੀ ਸਚ ਕੀ ਬੋਲਾ ॥ ੨ ॥ ੩ ॥ ੪ ॥

ਪਦ ਅਰਥ: ...ਮੈ...ਮੈਨੂੰ। ਬਾਣੀ...ਪ੍ਰੇਰਨਾ। ਕਰੀ...ਮੈਂ ਕਰਦਾ ਹਾਂ। ਗਿਆਨੁ...ਵਾਕਫੀਅਤ, ਜਾਣ-ਪਛਾਣ। ਕਰੀ ਗਿਆਨੁ...ਮੈਂ ਵਾਕਫੀਅਤ ਕਰਾਂਦਾ ਹਾਂ, ਮੈਂ ਹਾਲ ਦੱਸਦਾ ਹਾਂ। ਵੇ...ਹੇ! ਕਾਬਲਹੁ...ਕਾਬਲ ਤੋਂ। ਧਾਇਆ...ਹੱਲਾ ਕਰ ਕੇ ਆਇਆ। ਜੋਰੀ...ਧੱਕੇ ਨਾਲ, ਜੋਰ ਨਾਲ। ਦਾਨੁ...[ਨੋਟ :...ਵਿਆਹ ਦੇ ਸਮੇਂ ਲੜਕੀ ਵਾਲੇ ਦੇ ਘਰ ਮੁੰਡੇ ਵਾਲੇ ਜੰਵ ਬਣਾ ਕੇ ਆਉਂਦੇ ਹਨ। ਖੁਸ਼ੀ ਦੇ ਗੀਤ ਗਾਏ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਹਿੰਦੂਆਂ ਦਾ ਵਿਆਹ ਬ੍ਰਾਹਮਣ ਤੇ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਦਾ ਕਾਜੀ ਪੜ੍ਹਾਂਦਾ ਹੈ। ਹਿੰਦੂ ਕੰਨਿਆ-ਦਾਨ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਦਾਨ ਦੇ ਤੌਰ ਤੇ ਕੰਨਿਆ ਭੇਟ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਉਸ ਸੁਹਾਵਣੇ ਸਮੇਂ ਜਾਂਵੀਆਂ ਉਤੇ ਕੇਸਰ ਛਿੜਕਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਵਿਆਹ ਦਾ ਇਹ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟਾਂਤ ਦੇ ਕੇ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਇਸ ਸ਼ਬਦ ਦੀ ਰਾਹੀਂ ਦੱਸਦੇ ਹਨ ਕਿ ਬਾਬਰ ਕਾਬਲ ਤੋਂ ਫੌਜ ਲੈ ਕੇ ਚੜ੍ਹਿਆ, ਮਾਨੋ, ਪਾਪ-ਜ਼ੁਲਮ ਦੀ ਜੰਵ ਲੈ ਕੇ ਹਿੰਦ ਦੀ ਹਕੂਮਤ-ਰੂਪ ਲਾੜੀ ਵਿਆਹੁਣ ਆਇਆ। ਬਾਬਰ ਦੇ ਫੌਜੀਆਂ ਨੇ ਸੈਦਪੁਰ (ਐਮਨਾਬਾਦ) ਦੀਆਂ ਇਸਤ੍ਰੀਆਂ ਦੀ ਬਹੁਤ ਬੇ-ਪਤੀ ਕੀਤੀ, ਇਹ, ਮਾਨੋ, ਕਾਜੀ ਤੇ ਬ੍ਰਾਹਮਣ ਦੇ ਥਾਂ ਸ਼ੈਤਾਨ ਵਿਆਹ ਪੜ੍ਹਾ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਕਤਲੇਆਮ ਨਾਲ ਸ਼ਹਰ ਦੀਆਂ ਗਲੀਆਂ ਬਜ਼ਾਰਾਂ ਵਿਚ ਲਹੂ ਹੀ ਲਹੂ ਸੀ, ਇਹ, ਮਾਨੋ ਉਹ ਖੂਨੀ ਵਿਆਹ ਵਿਚ ਕੇਸਰ ਛਿੜਕਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਵਿਆਹਾਂ ਦੇ ਖੁਸ਼ੀ ਦੇ ਸੋਹਿਲਿਆਂ ਦੇ ਥਾਂ ਖੂਨ ਦੇ ਸੋਹਿਲੇ ਗਾਏ ਜਾ ਰਹੇ ਸਨ, ਹਰ ਪਾਸੇ ਮੌਤ ਦੇ ਕਾਰਨ ਵੈਣ ਹੀ ਵੈਣ ਪੈ ਰਹੇ ਹਨ। ਸਰਮੁ...ਸ਼ਰਮ, ਹਯਾ। ਪਰਧਾਨੁ...ਚੌਧਰੀ। ਥਕੀ...ਰਹਿ ਗਈ, ਮੁੱਕ ਗਈ। ਅਗਦੁ...ਅਕਦ, ਨਕਾਹ, ਵਿਆਹ। ਕਰਹਿ ਖੁਦਾਇ...ਖੁਦਾ ਖੁਦਾ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ, ਖੁਦਾ ਅੱਗੇ ਪੁਕਾਰ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ। ਸਨਾਤੀ...ਨੀਵੀਂ ਜਾਤਿ। ਏਹਿ ਭੀ...ਇਹ ਭੀ ਸਾਰੀਆਂ। ਲੇਖੈ ਲਾਇ...ਉਸ ਜ਼ੁਲਮ ਦੇ ਲੇਖੇ ਵਿਚ ਹੀ ਗਿਣ। ਖੂਨ ਕੇ ਸੋਹਿਲੇ...ਕੀਰਨੇ, ਵਿਰਲਾਪ, ਵੈਣ। ਰਤੁ...ਲਹੂ। ਕੁੰਗੁ...ਕੇਸਰ।੧।

ਅਰਥ: ...ਹੇ (ਭਾਈ) ਲਾਲੇ! ਮੈਨੂੰ ਜਿਹੋ ਜਿਹੀ ਖਸਮ-ਪ੍ਰਭੂ ਵਲੋਂ ਪ੍ਰੇਰਨਾ ਆਈ ਹੈ ਉਸੇ ਅਨੁਸਾਰ ਮੈਂ ਤੈਨੂੰ (ਉਸ ਦੂਰ-ਘਟਨਾ ਦੀ) ਵਾਕਫੀਅਤ ਦੱਸਦਾ ਹਾਂ (ਜੋ ਇਸ ਸ਼ਹਿਰ ਸੈਦਪੁਰ ਵਿਚ ਵਾਪਰੀ ਹੈ)। (ਬਾਬਰ) ਕਾਬਲ ਤੋਂ (ਫੌਜ ਜੋ, ਮਾਨੋ) ਪਾਪ-ਜ਼ੁਲਮ ਦੀ ਜੰਵ (ਹੈ) ਇਕੱਠੀ ਕਰ ਕੇ ਆ ਚੜ੍ਹਿਆ ਹੈ, ਅਤੇ ਜੋਰ-ਧੱਕੇ ਨਾਲ ਹਿੰਦ-ਦੀ-ਹਕੂਮਤ ਰੂਪ ਕੰਨਿਆ-ਦਾਨ ਮੰਗ ਰਿਹਾ ਹੈ। (ਸੈਦਪੁਰ ਵਿਚੋਂ) ਹਯਾ ਤੇ ਧਰਮ ਦੋਵੇਂ ਲੋਪ ਹੋ ਚੁਕੇ ਹਨ, ਝੂਠ ਹੀ ਝੂਠ ਚੌਧਰੀ ਬਣਿਆ ਫਿਰਦਾ ਹੈ। (ਬਾਬਰ ਦੇ ਸਿਪਾਹੀਆਂ ਵਲੋਂ ਸੈਦਪੁਰ ਦੀਆਂ ਇਸਤ੍ਰੀਆਂ ਉਤੇ ਇਤਨੇ ਅਤਿਆਚਾਰ ਹੋ ਰਹੇ ਹਨ ਕਿ, ਮਾਨੋ) ਸ਼ੈਤਾਨ (ਇਸ ਸ਼ਹਿਰ ਵਿਚ) ਵਿਆਹ ਪੜ੍ਹਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਤੇ ਕਾਜੀਆਂ ਅਤੇ ਬ੍ਰਾਹਮਣਾਂ ਦੀ (ਸਾਊਆਂ ਵਾਲੀ) ਮਰਯਾਦਾ ਮੁੱਕ ਚੁਕੀ ਹੈ। ਮੁਸਲਮਾਨ ਔਰਤਾਂ (ਭੀ ਇਸ ਜ਼ੁਲਮ ਦਾ ਸ਼ਿਕਾਰ ਹੋ ਰਹੀਆਂ ਹਨ ਜੋ) ਇਸ ਬਿਪਤਾ ਵਿਚ (ਆਪਣੀ ਧਰਮ-ਪੁਸਤਕ) ਕੁਰਾਨ (ਦੀਆਂ ਆਇਤਾਂ) ਪੜ੍ਹ ਰਹੀਆਂ ਹਨ ਤੇ ਖੁਦਾ ਅੱਗੇ ਪੁਕਾਰ ਕਰ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। ਉੱਚੀਆਂ ਜਾਤਾਂ ਦੀਆਂ, ਨੀਵੀਆਂ ਜਾਤਾਂ ਦੀਆਂ ਅਤੇ ਹੋਰ ਭੀ ਸਭ ਹਿੰਦੂ ਇਸਤ੍ਰੀਆਂ...ਇਹਨਾਂ ਸਾਰੀਆਂ ਉਤੇ ਇਹੀ ਅਤਿਆਚਾਰ ਹੋ ਰਹੇ ਹਨ। ਹੇ ਨਾਨਕ! (ਇਸ ਖੂਨੀ ਵਿਆਹ ਵਿਚ ਸੈਦਪੁਰ ਨਗਰ ਦੇ ਅੰਦਰ ਹਰ ਪਾਸੇ) ਵਿਰਲਾਪ ਹੋ ਰਹੇ ਹਨ ਤੇ ਲਹੂ ਦਾ ਕੇਸਰ ਛਿੜਕਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ।੧।

ਪਦ ਅਰਥ: ...ਮਾਸਪੁਰੀ...ਉਹ ਨਗਰ ਜਿਥੇ ਹਰ ਪਾਸੇ ਮਾਸ ਹੀ ਮਾਸ ਖਿਲਰਿਆ ਪਿਆ ਹੈ, ਜਿਥੇ ਲੋਥਾਂ ਦੇ ਵੇਰ ਲੱਗੇ ਪਏ ਹਨ, ਲੋਥਾਂ-ਭਰਿਆ ਸ਼ਹਿਰ। ਆਖੁ... (ਹੋ ਭਾਈ ਲਾਲੋ ! ਤੂੰ ਭੀ) ਕਹੁ। ਮਸੋਲਾ...ਮਸਾਲਾ, ਅਸੂਲ ਦੀ ਗੱਲ, ਅਟੱਲ ਨਿਯਮ। ਜਿਨਿ...ਜਿਸ (ਮਾਲਕ-ਪ੍ਰਭੂ) ਨੇ। ਰੰਗਿ...ਰੰਗ ਵਿਚ, ਮਾਇਆ ਦੇ ਮੋਹ ਵਿਚ। ਰਵਾਈ...ਰਚਾਈ, ਪਰਵਿਰਤ ਕੀਤੀ। ਵਖਿ...ਵੱਖਰਾ ਹੋ ਕੇ, ਨਿਰਲੇਪ ਰਹਿ ਕੇ। ਇਕੋਲਾ...ਨਿਵੇਕਲਾ ਹੋ ਕੇ। ਸਚਾ...ਸਦਾ-ਬਿਰ, ਅਟੱਲ ਨਿਯਮ ਵਾਲਾ। ਤਪਾਵਸੁ...ਇਨਸਾਫ਼। ਕਰੇਗੁ...ਕਰੇਗਾ, ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਟੁਕੁ ਟੁਕੁ...ਟੁਕੜੇ ਟੁਕੜੇ। ਹੋਸੀ...ਹੋਵੇਗਾ, ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਸਮਾਲਸੀ...ਯਾਦ ਰੱਖੇਗਾ। ਬੋਲਾ...ਗੱਲ, ਦੁਰ-ਘਟਨਾ। ਆਵਨਿ...ਆਉਂਦੇ ਹਨ, ਆਏ ਹਨ। ਅਠਤਰੈ...ਅਠੱਤਰ ਵਿਚ, ਸੰਮਤ ੧੫੭੮ ਵਿਚ (ਸੰਨ ੧੫੨੧ ਵਿਚ। ਨੋਟ :...ਘੁਰਹੁ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਤੀਜੀ 'ਉਦਾਸੀ' ਸਮੇਂ ਸੰਨ ੧੫੧੮ ਵਿਚ ਮੱਕੇ ਨੂੰ ਗਏ ਸਨ। ਉਥੋਂ ਈਰਾਨ ਦੇਸ ਤੇ ਅਫ਼ਗਾਨਿਸਤਾਨ ਦੇਸ ਦੇ ਹਾਜੀਆਂ ਦੇ ਨਾਲ ਮਿਲ ਕੇ ਬਗ਼ਦਾਦ ਤੇ ਕਾਬਲ ਦੇ ਰਸਤੇ ਵਾਪਸ ਆ ਕੇ ਐਮਨਾਬਾਦ ਸੰਨ ੧੫੨੧ ਵਿਚ ਉਸ ਵੇਲੇ ਪਹੁੰਚੇ ਸਨ, ਜਦੋਂ ਬਾਬਰ ਸ਼ਹਿਰ ਸਿਆਲਕੋਟ ਨੂੰ ਮਾਰ ਕੇ ਇਥੇ ਪਹੁੰਚਿਆ ਸੀ)। ਜਾਨਿ...ਜਾਂਦੇ ਹਨ, ਜਾਣਗੇ। ਸਤਾਨਵੈ...ਸੰਮਤ ੧੫੯੭ ਵਿਚ (ਸੰਨ ੧੫੪੦ ਵਿਚ)। ਉਠਸੀ... ਉੱਠੇਗਾ, ਤਾਕਤ ਫੜੇਗਾ। ਮਰਦ ਕਾ ਚੋਲਾ...ਸੂਰਮਾ {ਨੋਟ :...ਸ਼ੇਰ ਸ਼ਾਹ ਸੂਰੀ ਨੇ ਬਾਬਰ ਦੇ ਪੁੱਤਰ ਹਮਾਯੂੰ ਨੂੰ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਵਿਚੋਂ ਮਾਰ ਭਜਾਇਆ ਤੇ ਆਪ ਸੰਨ ੧੫੪੦ ਵਿਚ ਇਥੋਂ ਦਾ ਰਾਜ ਸਾਂਭਿਆ ਸੀ}। ਸਚ ਕੀ ਬਾਣੀ...ਸਦਾ ਕਾਇਮ ਰਹਿਣ ਵਾਲੇ ਪ੍ਰਭੂ ਦੀ ਸਿਫਤਿ-ਸਾਲਾਹ ਦੀ ਬਾਣੀ। ਆਖੈ...ਆਖਦਾ ਹੈ, ਉਚਾਰਦਾ ਹੈ। ਸੁਣਾਇਸੀ...ਸੁਣਾਂਦਾ ਰਹੇਗਾ, ਉਚਾਰਦਾ ਰਹੇਗਾ, ਆਖਦਾ ਰਹੇਗਾ। ਬੋਲਾ...ਸਮਾ, ਮਨੁੱਖਾ ਜਨਮ ਦਾ ਸਮਾ। ਸਚ ਕੀ ਬੋਲਾ...ਸਿਮਰਨ, ਸਿਫਤਿ-ਸਾਲਾਹ ਦਾ ਹੀ ਇਹ ਸਮਾ ਹੈ।੨।

ਅਰਥ: ... (ਸੈਦਪੁਰ ਦੀ ਕਤਲਾਮ ਦੀ ਇਹ ਦੁਰ-ਘਟਨਾ ਬੜੀ ਭਿਆਨਕ ਹੈ, ਪਰ ਇਹ ਭੀ ਠੀਕ ਹੈ ਕਿ ਜਗਤ ਵਿਚ ਸਭ ਕੁਝ ਮਾਲਕ-ਪ੍ਰਭੂ ਦੀ ਰਜਾ ਵਿਚ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਇਸ ਵਾਸਤੇ) ਲੋਥਾਂ-ਭਰੇ ਇਸ ਸ਼ਹਿਰ ਵਿਚ ਬੈਠ ਕੇ ਭੀ ਨਾਨਕ ਉਸ ਮਾਲਕ-ਪ੍ਰਭੂ ਦੇ ਗੁਣ ਹੀ ਗਾਂਦਾ ਹੈ, (ਹੋ ਭਾਈ ਲਾਲੋ! ਤੂੰ ਭੀ ਇਸ) ਅਟੱਲ ਨਿਯਮ ਨੂੰ ਉਚਾਰ (ਚੇਤੇ ਰੱਖ ਕਿ) ਜਿਸ ਮਾਲਕ-ਪ੍ਰਭੂ ਨੇ (ਇਹ ਸ੍ਰਿਸ਼ਟੀ) ਪੈਦਾ ਕੀਤੀ ਹੈ, ਉਸੇ ਨੇ ਇਸ ਨੂੰ ਮਾਇਆ ਦੇ ਮੋਹ ਵਿਚ ਪਰਵਿਰਤ ਕੀਤਾ ਹੋਇਆ ਹੈ, ਉਹ ਆਪ ਹੀ ਨਿਰਲੇਪ ਰਹਿ ਕੇ (ਉਹਨਾਂ ਦੁਰ-ਘਟਨਾਵਾਂ ਨੂੰ) ਵੇਖ ਰਿਹਾ ਹੈ (ਜੋ ਮਾਇਆ ਦੇ ਮੋਹ ਦੇ ਕਾਰਨ ਵਾਪਰਦੀਆਂ ਹਨ)। ਉਹ ਮਾਲਕ-ਪ੍ਰਭੂ ਅਟੱਲ ਨਿਯਮਾਂ ਵਾਲਾ ਹੈ, ਉਸ ਦਾ ਨਿਆਉਂ (ਹੁਣ ਤਕ) ਅਟੱਲ ਹੈ, ਉਹ (ਅਗਾਂਹ ਨੂੰ ਭੀ) ਅਟੱਲ ਨਿਯਮ ਵਰਤਾਇਗਾ ਉਹੀ ਨਿਆਉਂ ਕਰੇਗਾ ਜੋ ਅਟੱਲ ਹੈ। (ਉਸ ਅਟੱਲ ਨਿਯਮ ਅਨੁਸਾਰ ਹੀ ਇਸ ਵੇਲੇ ਸੈਦਪੁਰ ਵਿਚ ਹਰ ਪਾਸੇ) ਮਨੁੱਖਾ ਸਰੀਰ-ਰੂਪ ਕੱਪੜਾ ਟੋਟੇ ਟੋਟੇ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਹ ਇਕ ਐਸੀ ਭਿਆਨਕ ਘਟਨਾ ਹੋਈ ਹੈ ਜਿਸ ਨੂੰ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਭੁਲਾ ਨਹੀਂ ਸਕੇਗਾ। (ਪਰ ਹੋ ਭਾਈ ਲਾਲੋ! ਜਦ ਤਕ ਮਨੁੱਖ ਮਾਇਆ ਦੇ ਮੋਹ ਵਿਚ ਪਰਵਿਰਤ ਹਨ, ਅਜੇਹੇ ਘੱਲੂ-ਘਾਰੇ ਵਾਪਰਦੇ ਹੀ ਰਹਿਣੇ ਹਨ, ਮੁਗਲ ਅੱਜ) ਸੰਮਤ ਅਠੱਤਰ ਵਿਚ ਆਏ ਹਨ, ਇਹ ਸੰਮਤ ਸਤਾਨਵੇ ਵਿਚ ਚਲੇ ਜਾਣਗੇ, ਕੋਈ ਹੋਰ ਸੂਰਮਾ ਭੀ ਉੱਠ ਖੜਾ ਹੋਵੇਗਾ। (ਜੀਵ ਮਾਇਆ ਦੇ ਰੰਗ ਵਿਚ ਮਸਤ ਹੋ ਕੇ ਉਮਰ ਅਜਾਈਂ ਗਵਾ ਰਹੇ ਹਨ) ਨਾਨਕ ਤਾਂ (ਇਸ ਵੇਲੇ ਭੀ) ਸਦਾ ਕਾਇਮ ਰਹਿਣ ਵਾਲੇ ਪ੍ਰਭੂ ਦੀ ਸਿਫਤਿ-ਸਾਲਾਹ ਕਰਦਾ ਹੈ, (ਸਾਰੀ ਉਮਰ ਹੀ) ਇਹ ਸਿਫਤਿ-ਸਾਲਾਹ ਕਰਦਾ ਰਹੇਗਾ, ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਮਨੁੱਖਾ ਜਨਮ ਦਾ ਸਮਾ ਸਿਫਤਿ-ਸਾਲਾਹ ਵਾਸਤੇ ਹੀ ਮਿਲਿਆ ਹੈ।੨।੩।੫।

Sabad II

ਆਸਾ ਮਹਲਾ ੧ ॥ ਖੁਰਾਸਾਨ ਖਸਮਾਨਾ ਕੀਆ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨੁ ਡਰਾਇਆ ॥ ਆਪੈ ਦੋਸੁ ਨ ਦੇਈ ਕਰਤਾ ਜਮੁ ਕਰਿ ਮੁਗਲੁ ਚੜਾਇਆ ॥ ਏਤੀ ਮਾਰ ਪਈ ਕਰਲਾਣੇ ਤੈਂ ਕੀ ਦਰਦੁ ਨ ਆਇਆ ॥੧॥ ਕਰਤਾ ਤੂੰ ਸਭਨਾ ਕਾ ਸੋਈ ॥ ਜੇ ਸਕਤਾ ਸਕਤੇ ਕਉ ਮਾਰੇ ਤਾ ਮਨਿ ਰੋਸੁ ਨ ਹੋਈ ॥੧॥ ਰਹਾਉ ॥ ਸਕਤਾ ਸੀਹੁ ਮਾਰੇ ਪੈ ਵਗੈ ਖਸਮੈ ਸਾ ਪੁਰਸਾਈ ॥ ਰਤਨ ਵਿਗਾੜਿ ਵਿਗੋਏ ਕੁਤੀ ਮੁਇਆ ਸਾਰ ਨ ਕਾਈ ॥ ਆਪੇ ਜੋੜਿ ਵਿਛੋੜੇ ਆਪੇ ਵੇਖੁ ਤੇਰੀ ਵਡਿਆਈ ॥੨॥ ਜੇ ਕੋ ਨਾਉ ਧਰਾਏ ਵਡਾ ਸਾਦ ਕਰੇ ਮਨਿ ਭਾਣੇ ॥ ਖਸਮੈ ਨਦਰੀ ਕੀੜਾ ਆਵੈ ਜੇਤੇ ਚੁਗੈ ਦਾਣੇ ॥ ਮਰਿ ਮਰਿ ਜੀਵੈ ਤਾ ਕਿਛੁ ਪਾਏ ਨਾਨਕ ਨਾਮੁ ਵਖਾਣੇ ॥੩॥੫॥੩੯॥

ਪਦ ਅਰਥ: ...ਖੁਰਾਸਾਨ...ਈਰਾਨ ਦੇ ਪੂਰਬ ਅਤੇ ਅਫ਼ਗਾਨਿਸਤਾਨ ਦੇ ਪੱਛਮ ਵਲ ਦਾ ਦੇਸ ਜਿਸ ਵਿਚ ਹਰਾਤ ਤੇ ਮਸ਼ਹਰ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਨਗਰ ਹਨ। ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਦੇ ਲੋਕ ਸਿੰਧ ਦਰੀਆ ਦੇ ਪੱਛਮ ਵਲ ਦੇ ਦੇਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਖੁਰਾਸਾਨ ਹੀ ਆਖ ਦੇਂਦੇ ਹਨ। ਖਸਮ...ਮਾਲਕ। ਖਸਮਾਨਾ...ਸਪੁਰਦਗੀ। ਆਪੈ...ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ। ਕਰਤਾ...ਕਰਤਾਰ। ਮੁਗਲ...ਬਾਬਰ। ਏਤੀ...ਇਤਨੀ। ਕਰਲਾਣੈ...ਪੁਕਾਰ ਉਠੇ। ਦਰਦੁ...ਦੁੱਖ, ਤਰਸ।੧। ਕਰਤਾ...ਹੇ ਕਰਤਾਰ! ਸੋਈ...ਸਾਰ ਲੈਣ ਵਾਲਾ, ਰਾਖੀ ਕਰਨ ਵਾਲਾ। ਸਕਤਾ...ਤਕੜਾ। ਮਨਿ...ਮਨ ਵਿਚ। ਰੋਸੁ...ਰੋਸਾ, ਗਿਲਾ, ਗੁੱਸਾ।੧।ਰਹਾਉ। ਸੀਹੁ...ਸ਼ੇਰ। ਪੈ...ਹੱਲਾ ਕਰ ਕੇ। ਵਗੈ...ਗਾਈਆਂ ਦੇ ਵੱਗ ਨੂੰ, ਨਿਹੱਥਿਆਂ ਨੂੰ, ਗਰੀਬਾਂ ਨੂੰ। ਪੁਰਸਾਈ...ਪੁਰਸਿਸ਼, ਪੁੱਛ। ਰਤਨ...ਰਤਨਾਂ ਵਰਗੇ ਇਸਤ੍ਰੀਆਂ ਮਰਦ। ਵਿਗਾੜਿ...ਵਿਗਾੜ ਕੇ। ਵਿਗੋਏ...ਖੁਆਰ ਕੀਤੇ, ਨਾਸ ਕਰ ਦਿੱਤੇ। ਕੁਤੀ...ਕੁੱਤਿਆਂ ਨੇ, ਮੁਗਲਾਂ ਨੇ। ਸਾਰ...ਖ਼ਬਰ। ਜੋੜਿ...ਜੋੜ ਕੇ। ਵੇਖੁ...ਹੇ ਪ੍ਰਭੂ! ਵੇਖ।੨। ਸਾਦ...ਚੰਗ ਰਲੀਆਂ। ਮਨਿ...ਮਨ ਵਿਚ। ਭਾਣੈ...ਭਾਉਂਦੇ। ਮਨਿ ਭਾਣੈ...ਜੋ ਭੀ ਮਨ ਵਿਚ ਚੰਗੇ ਲੱਗਣ। ਖਸਮੈ ਨਦਰੀ...ਖਸਮ-ਪ੍ਰਭੂ ਦੀਆਂ ਨਿਗਾਹਾਂ ਵਿਚ। ਜੇਤੇ...ਜਿਤਨੇ ਭੀ। ਮਰਿ ਮਰਿ...ਮਰ ਕੇ ਮਰ ਕੇ, ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਵਿਕਾਰਾਂ ਵਲੋਂ ਹਟਾ ਕੇ।੩।

ਨੋਟ: ...ਜਦੋਂ ਮੱਕੇ ਵਲ ਦੀ ਤੀਜੀ 'ਉਦਾਸੀ' ਤੋਂ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਬਗ਼ਦਾਦ ਕਾਬਲ ਦੇ ਰਸਤੇ ਸੰਨ ੧੫੨੧ ਵਿਚ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਨੂੰ ਵਾਪਸ ਆ ਰਹੇ ਸਨ, ਉਹਨੀਂ ਹੀ ਦਿਨੀਂ ਬਾਬਰ ਨੇ ਭੇਰਾ ਸਿਆਲਕੋਟ ਮਾਰ ਕੇ ਸੈਦਪੁਰ (ਐਮਨਾਬਾਦ) ਤੇ ਹਮਲਾ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਭੀ ਐਮਨਾਬਾਦ ਪਹੁੰਚ ਚੁਕੇ ਸਨ। ਬਾਬਰ ਦੇ ਮੁਗਲ ਫੌਜੀਆਂ ਹੱਥੋਂ ਜੋ ਦੁਰਗਤਿ ਸੈਦਪੁਰ-ਨਿਵਾਸੀਆਂ ਦੀ ਅੱਖੀਂ ਵੇਖੀ, ਉਸ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਇਸ ਸ਼ਬਦ ਵਿਚ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ।

ਅਰਥ: ...ਖੁਰਾਸਾਨ ਦੀ ਸਪੁਰਦਗੀ (ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਨੂੰ) ਕਰ ਕੇ (ਬਾਬਰ ਮੁਗਲ ਨੇ ਹਮਲਾ ਕਰ ਕੇ) ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਨੂੰ ਆ ਸਹਮ ਪਾਇਆ। (ਜੇਹੜੇ ਲੋਕ ਆਪਣੇ ਫ਼ਰਜ਼ ਭੁਲਾ ਕੇ ਚੰਗੇ ਰਲੀਆਂ ਵਿਚ ਪੈ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਸਜ਼ਾ ਭੁਗਤਣੀ ਹੀ ਪੈਂਦੀ ਹੈ, ਇਸ ਬਾਰੇ) ਕਰਤਾਰ ਆਪਣੇ ਉਤੇ ਇਤਰਾਜ਼ ਨਹੀਂ ਆਉਣ ਦੇਂਦਾ। (ਸੋ, ਫ਼ਰਜ਼ ਭੁਲਾ ਕੇ ਵਿਕਾਰਾਂ ਵਿਚ ਮਸਤ ਪਏ ਪਠਾਣ ਹਾਕਮਾਂ ਨੂੰ ਦੰਡ ਦੇਣ ਲਈ ਕਰਤਾਰ ਨੇ) ਮੁਗਲ-ਬਾਬਰ ਨੂੰ ਜਮਰਾਜ ਬਣਾ ਕੇ (ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਤੇ) ਚਾੜ੍ਹ ਦਿੱਤਾ। (ਪਰ, ਹੇ ਕਰਤਾਰ! ਬਦ-ਮਸਤ ਪਠਾਣ ਹਾਕਮਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਗਰੀਬ ਨਿਹੱਥੇ ਲੋਕ ਭੀ ਪੀਸੇ ਗਏ) ਇਤਨੀ ਮਾਰ ਪਈ ਕਿ ਉਹ (ਹਾਇ ਹਾਇ) ਪੁਕਾਰ ਉਠੇ। ਕੀ (ਇਹ ਸਭ ਕੁਝ ਵੇਖ ਕੇ) ਤੈਨੂੰ ਉਹਨਾਂ ਉਤੇ ਤਰਸ ਨਹੀਂ ਆਇਆ?।੧। ਹੇ ਕਰਤਾਰ! ਤੂੰ ਸਭਨਾਂ ਹੀ ਜੀਵਾਂ ਦੀ ਸਾਰ ਰੱਖਣ ਵਾਲਾ ਹੈਂ। ਜੇ ਕੋਈ ਜ਼ੋਰਾਵਰ ਜ਼ੋਰਾਵਰ ਨੂੰ ਮਾਰ ਕੁਟਾਈ ਕਰੇ ਤਾਂ (ਵੇਖਣ ਵਾਲਿਆਂ ਦੇ) ਮਨ ਵਿਚ ਗੁੱਸਾ-ਗਿਲਾ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ (ਕਿਉਂਕਿ ਦੋਵੇਂ ਧਿਰਾਂ ਇਕ ਦੂਜੇ ਨੂੰ ਕਰਾਰੇ ਹੱਥ ਵਿਖਾ ਲੈਂਦੇ ਹਨ)।੧।ਰਹਾਉ। ਪਰ ਜੇ ਕੋਈ ਸ਼ੇਰ (ਵਰਗਾ) ਜ਼ੋਰਾਵਰ ਗਾਈਆਂ ਦੇ ਵੱਗ (ਵਰਗੇ ਕਮਜ਼ੋਰ ਨਿਹੱਥਿਆਂ) ਉਤੇ ਹੱਲਾ ਕਰ ਕੇ ਮਾਰਨ ਨੂੰ ਆ ਪਏ, ਤਾਂ ਇਸ ਦੀ ਪੁੱਛ (ਵੱਗ ਦੇ) ਖਸਮ ਨੂੰ ਹੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ (ਤਾਹੀਏਂ, ਹੇ ਕਰਤਾਰ! ਮੈਂ ਤੇਰੇ ਅੱਗੇ ਪੁਕਾਰ ਕਰਦਾ ਹਾਂ)। (ਕੁੱਤੇ ਓਪਰੇ ਕੁੱਤਿਆਂ ਨੂੰ ਵੇਖ ਕੇ ਜਰ ਨਹੀਂ ਸਕਦੇ, ਪਾੜ ਖਾਂਦੇ ਹਨ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਮਨੁੱਖ ਨੂੰ ਪਾੜ ਖਾਣ ਵਾਲੇ ਇਹਨਾਂ ਮਨੁੱਖ-ਰੂਪ ਮੁਗਲ) ਕੁੱਤਿਆਂ ਨੇ (ਤੇਰੇ ਬਣਾਏ) ਸੋਹਣੇ ਬੰਦਿਆਂ ਨੂੰ ਮਾਰ ਮਾਰ ਕੇ ਮਿੱਟੀ ਵਿਚ ਰੋਲ ਦਿੱਤਾ ਹੈ, ਮਰੇ ਪਿਆਂ ਦੀ ਕੋਈ ਸਾਰ ਹੀ ਨਹੀਂ ਲੈਂਦਾ। (ਹੇ ਕਰਤਾਰ! ਤੇਰੀ ਰਜ਼ਾ ਤੂੰ ਹੀ ਜਾਣੇਂ) ਤੂੰ ਆਪ ਹੀ (ਸੰਬੰਧ) ਜੋੜ ਕੇ ਆਪ ਹੀ ਇਹਨਾਂ ਨੂੰ ਮੌਤ ਦੇ ਘਾਟ ਉਤਾਰ ਕੇ ਆਪੋ ਵਿਚੋਂ) ਵਿਛੋੜ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਵੇਖ! ਹੇ ਕਰਤਾਰ! ਇਹ ਤੇਰੀ ਤਾਕਤ ਦਾ ਕਰਿਸ਼ਮਾ ਹੈ।੨। (ਧਨ ਪਦਾਰਥ ਹਕੂਮਤ ਆਦਿਕ ਦੇ ਨਸ਼ੇ ਵਿਚ ਮਨੁੱਖ ਆਪਣੀ ਹਸਤੀ ਨੂੰ ਭੁੱਲ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਤੇ ਬੜੀ ਆਕੜ ਵਿਖਾ ਵਿਖਾ ਕੇ ਹੋਰਨਾਂ ਨੂੰ ਦੁੱਖ ਦੇਂਦਾ ਹੈ, ਪਰ ਇਹ ਨਹੀਂ ਸਮਝਦਾ ਕਿ) ਜੇ ਕੋਈ ਮਨੁੱਖ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਵੱਡਾ ਅਖਵਾ ਲਏ, ਤੇ ਮਨ-ਮੰਨੀਆਂ ਚੰਗੇ-ਰਲੀਆਂ ਮਾਣ ਲਏ, ਤਾਂ ਭੀ ਉਹ ਖਸਮ-ਪ੍ਰਭੂ ਦੀਆਂ ਨਜ਼ਰਾਂ ਵਿਚ ਇਕ ਕੀੜਾ ਹੀ ਦਿੱਸਦਾ ਹੈ ਜੋ (ਧਰਤੀ ਤੋਂ) ਦਾਣੇ ਚੁਗ ਚੁਗ ਕੇ ਨਿਰਬਾਹ ਕਰਦਾ ਹੈ (ਹਉਮੈ ਦੀ ਬਦ-ਮਸਤੀ ਵਿਚ ਉਹ ਮਨੁੱਖ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਅਜਾਈਂ ਹੀ ਗਵਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ)। ਹੇ ਨਾਨਕ! ਜੇਹੜਾ ਮਨੁੱਖ ਵਿਕਾਰਾਂ ਵਲੋਂ ਆਪਾ ਮਾਰ ਕੇ (ਆਤਮਕ ਜੀਵਨ) ਜੀਉਂਦਾ ਹੈ, ਤੇ ਪ੍ਰਭੂ ਦਾ ਨਾਮ ਸਿਮਰਦਾ ਹੈ ਉਹੀ ਇਥੋਂ ਕੁਝ ਖੱਟਦਾ ਹੈ।੩।੫।੩੯।

<http://www.gurugranthdarpan.com/>

Grade: 5

Lesson Number: 12

Course: Bolī

Title: Finding Multiple Meanings for Words

Standard

Standard 1: Oral and Silent Reading

- Students achieve fluent oral and silent reading, through understanding of basic features of reading, including letter patterns and their translation into spoken language.
  - *Students decode regular multi-syllabic words, including knowledge of prefixes and suffixes (be-, re-, etc.).*
  - *Students distinguish and interpret words with multiple meanings.*
  - *Students use sentence and word context to find the meaning of unfamiliar words.*
  - *Students use a dictionary to learn the meaning and features of unfamiliar words.*
  - *Students understand and explain common antonyms and synonyms.*
  - *Students read aloud fluently and accurately and with appropriate intonation and expression.*

Objective

1. Students will understand and explain common antonyms and synonyms.
2. Students will use a dictionary to find the meaning and features of unfamiliar words.
3. Students will distinguish and interpret words with multiple meanings.
4. Students will decode regular multi-syllabic words, including knowledge of prefixes and suffixes.
5. Students will read aloud fluently and accurately and with appropriate intonation and expression.

Prerequisites

- Teacher needs to have experience using a Pañjābī dictionary.

Materials

- Chart paper
- Markers
- Pocket Chart
- Cardstock
- Class set of Pañjābī dictionaries (Panjabi University, Patiala)
- Multiple student worksheet per student (example attached)

Advanced Preparation

- Think of two words that have multiple meanings. Prepare two simple sentences on card stock by placing each word separately on cardstock.
  - ਚੀਨੀ – Sugar, crystallized sugar
  - ਚੀਨੀ ਮਿਠੀ ਹੈ।
  - ਚੀਨੀ – porcelain

- ਇਹ ਚੀਨੀ ਦੇ ਬਰਤਨ ਹਨ।
- ਰਚਨਾ - to be absorbed, mix, permeate, saturate, to make, compose, create, write, produce
- ਮੈਂ ਇਸ ਕਵਿਤਾ ਦੀ ਰਚਨਾ ਕੀਤੀ ਹੈ।
- ਰਚਨਾ - creation
- ਦੇਖੋ ਇਹ ਰਚਨਾ ਕਿਨੀ ਸੁੰਦਰ ਹੈ।
- Prepare a list of words that have multiple meanings write these on chart paper and put it up in the room when students begin the exploration activity.
  - ਜੰਮਣਾ/ਜੰਮਿਆ (ਬਰਫ ਜੰਮਣਾ/ਬੱਚਾ ਜੰਮਣਾ-ਪੈਦਾ ਹੋਣਾ)
  - ਪਾਠ (chapter from a book/ lesson learnt/reading Gurbānī)
  - ਜਮਾਤ (class-room/sect of society or religion)
  - ਮੁੰਡਾ/ਮੁੰਡਿਆ (boy/shaved off)

Engagement (15-20 minutes)

- Review what an antonym and synonym are by asking the students to define them and provide examples of each. To practice, the teacher says a word and students must provide an antonym and synonym for the word.
- Explain to the students that some words have different meanings. Write an example of a word with multiple meanings on chart paper (information in Advanced Prep section).
- Verbally share one simple sentence in which the target word is used. Make sure this sentence is the same as the one written on the word cards prepared ahead of time. Use appropriate intonation and expression as you speak.
- Give each student one prepared card with a word on it. Ask them to try and figure out what the word says by reading it independently. Explain to the class that you will repeat the sentence and they are to look at their card to see if you are saying the word they have.
- Repeat each sentence slowly. As each word is spoken the student that has the word card must place the card in the pocket chart.
- Once the entire sentence is spoken and spelled out using the word cards read it together as a class. Remember to model appropriate intonation and expression.
- Talk about what the target word means in that context.
- Repeat the same process again using the target word in a different context, then discuss with students how the same word has a different meaning in a different context.

Exploration (35 minutes)

Finding words with multiple meanings using a dictionary

- As a class brainstorm a list of words that have multiple meanings. Have students generate simple sentences demonstrating the difference in how the word is used.
- Model the use of proper intonation and expression when speaking and encourage students to do the same.

- Divide the class into pairs and give each pair a dictionary and paper. Write out three to five different words that have multiple meanings. Have students write the word down, define the word using a dictionary and use it in a sentence.

Explanation/Extension (5-10 minutes)

- Have each pair share with the class one word they found, define its multiple meanings and provide an example of how the word is used in different contexts.

Evaluation

- Observe individual progression through children's ability to make sentences using multiple meaning words.

Teacher Resources**Student Word Sheet**

Word	_____
Meaning	_____
	_____
	_____
Sentence	_____
	_____
	_____
	_____
Word	_____
Meaning	_____
	_____
	_____
Sentence	_____
	_____
	_____
	_____

Grade: 5

Lesson Number: 13

Unit Name: Letter writing

Course: Bolī

Title: Opinion Letter to Bābar I

Standards

Standard 3: Writing Composition with a Central Idea

- Students write clear and coherent compositions that develop a central idea.
  - *Students can create multi-paragraph compositions, including a developed topic sentence, and simple supporting facts and details. Paragraphs should include transitional expression that link one paragraph to another in a clean line of thought. Summary should be found in the conclusion.*
  - *Students learn the formats to write persuasive letters or compositions.*
  - *Students describe the setting, characters, objects, and events using adjectives and appropriate vocabulary.*

Objectives

1. Students begin to form opinions on Bābar’s barbarity and begin thinking of points to include in a letter that they will write to him.

Prerequisites

- This is the first in a series of lessons on opinion letters to Bābar.
- Before beginning these series of lessons children should have completed Sikh Virsā lessons on Gurū Nānak’s travels, especially the lesson on Bābar rule and Bābar bāṇī.

Materials

- Reading from “Bed Time Stories-2” - ਬਾਬਰ ਦਾ ਜੁਲਮ, pp. 77-79 (provided)
- Dry/Erase board and markers
- Letter below

Advanced Preparation

- Be prepared with the background information on Bābar. You can reference the information provided in the Sikh Virsā classes on Gurū Nānak’s travels.
- Be familiar with the reading below.

Engagement (15-20 minutes)

- Begin by writing on the board “Bābar”.
- Ask children to brainstorm anything and everything that they know about Bābar in Pañjābī (teacher can choose to give students a thinking map or graphic organizer from resource CD).
- Write all the brainstorming on the board.
- Then give all the children the attached reading.
- Ask for volunteers to read out loud. Have each student read one to two paragraphs.
- Discuss with children their thoughts about the reading.

- Then further discuss their thoughts on Bābar in general.

Exploration (35 minutes)

- Now begin discussion about what children think Gurū Nānak's thoughts were on Bābar's actions. Let them have an open ended discussion.
- Continue on asking students if they know what an opinion letter is. Have a brief discussion on it. Ask children if they have ever written an opinion letter. Ask them to give you examples of points.
- Share the attached letter with the students. Ask them if they can identify personal opinions in the letter.
- Now tell them that over the next two classes they will be writing and presenting an opinion letter.
- The letter will be to Bābar and they will base their opinions on what they have learned in all their classes.
- They will have time in class to work on it and then they will be reading their letters to all the children.
- To begin with give them time to write an outline of what they want to say in their letters.
- As children are developing their outlines teacher should walk around and check outlines, talk to children individually and help when needed.

Explanation/Extension (5-10 minutes)

- If you have enough time, have them exchange their outlines with a partner and give each other suggestions.
- Also ask children to do any extra reading they might come across that will help them with developing their opinion letters.

Evaluation (On-going)

- Check for development of an outline in the students' progress.

Teacher Resources

ਬਾਬਰ ਦਾ ਜ਼ੁਲਮ

ਗੁਰੂ ਜੀ ਮੱਕੇ ਤੋਂ ਵਾਪਸ ਆਉਂਦੇ ਹੋਏ ਕਾਬਲ ਵਿਚ ਦੇਖ ਆਏ ਸਨ ਕਿ ਕਿਵੇਂ ਬਾਬਰ ਭਾਰਤ ਉੱਪਰ ਹਮਲਾ ਕਰਨ ਦੀਆਂ ਤਿਆਰੀਆਂ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਬਾਬਰ ਦੇ ਹਮਲਾ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਗੁਰੂ ਜੀ ਐਮਨਾਬਾਦ ਭਾਈ ਲਾਲੇ ਪਾਸ ਪੁੱਜੇ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਉਹ ਆਪਣੇ ਮਿਸ਼ਨ ਦਾ ਪਹਿਲਾ ਪ੍ਰਚਾਰਕ ਥਾਪ ਗਏ ਸਨ। ਉਸ ਸ਼ਹਿਰ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਹਮਲੇ ਤੋਂ ਜਾਣੂ ਕਰਵਾਉਣ ਲਈ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਸ਼ਬਦ ਰਾਹੀਂ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਬਾਬਰ ਕਾਬਲ ਤੋਂ ਹਮਲਾ ਕਰਨ ਲਈ ਆ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਲੋਕਾਂ ਪਾਸੋਂ ਉਹ ਜ਼ੋਰ ਨਾਲ ਸਭ ਕੁਝ ਖੋਹ ਲਵੇਗਾ। ਬੜਾ ਖੂਨ-ਖਰਾਬਾ ਹੋਵੇਗਾ। ਇਹ ਸਭ ਕੁਝ ਦੁਨੀਆਂ ਨੂੰ ਪੈਦਾ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਹੋਵੇਗਾ।

ਉਹ ਦਿਨ ਆ ਗਿਆ ਜਦੋਂ ਬਾਬਰ ਐਮਨਾਬਾਦ ਪੁੱਜ ਗਿਆ। ਪਠਾਣਾਂ ਨੇ ਬਾਬਰ ਦੇ ਟਾਕਰੇ ਲਈ ਕੋਈ ਫੌਜੀ ਤਿਆਰੀ ਤਾਂ ਕੀਤੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ਪਰ ਕੁਝ ਮੌਲਵੀ ਕਲਮਾ ਪੜ੍ਹਨ ਲਈ ਪੈਸੇ ਦੇ ਕੇ ਬਿਠਾਏ ਸਨ। ਪਠਾਣਾਂ ਦਾ ਖਿਆਲ ਸੀ ਕਿ ਕਲਮਾ ਪੜ੍ਹਨ ਨਾਲ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਬਲਾਅ ਟਲ ਜਾਵੇਗੀ। ਬਾਬਰ ਦੀ ਜਿੱਤ ਹੋਈ। ਜੇਤੂ ਫੌਜ ਨੇ ਦਿਲ ਖੋਲ੍ਹ ਕੇ ਸ਼ਹਿਰ ਨੂੰ ਲੁੱਟਿਆ ਅਤੇ ਮਨ-ਮਰਜ਼ੀਆਂ ਕੀਤੀਆਂ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਰੋਕਣ ਵਾਲਾ ਕੋਈ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਕਤਲੇਆਮ ਤੋਂ ਪਿੱਛੋਂ ਜਿਹੜੇ ਮਰਦ, ਦਿਤ੍ਰੀਆਂ ਅਤੇ ਬੱਚੇ ਬਚੇ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਭ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਬੰਦੀ ਬਣਾ ਲਿਆ। ਸਾਰਿਆਂ ਨੂੰ ਇਕੱਠੇ ਕਰ ਕੇ ਫੌਜ ਲਈ ਆਟਾ ਪੀਸਣ ਲਈ ਚੱਕੀਆਂ ਦੇ ਦਿੱਤੀਆਂ। ਗੁਰੂ ਜੀ ਅਤੇ ਭਾਈ ਮਰਦਾਨੇ ਨੂੰ ਵੀ ਬੰਦੀ ਬਣਾ ਕੇ ਆਟਾ ਪੀਸਣ ਲਈ ਬਿਠਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ।

ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੇ ਬੰਦੀਖਾਨੇ ਵਿਚ ਆਉਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਸਾਰੇ ਬੰਦੀ ਰੋ ਰਹੇ ਸਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਰੋਣਾ ਬਣਦਾ ਵੀ ਸੀ, ਜਦੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪਿਆਰੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਕਤਲ ਕੀਤੇ ਗਏ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਘਰ ਲੁੱਟੇ ਗਏ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਜਬਰੀ ਆਟਾ ਪੀਸਣ ਲਈ ਦੇ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਬੰਦੀਆਂ ਨੂੰ ਰੋਂਦੇ ਦੇਖ ਕੇ ਇਕ ਸ਼ਬਦ ਉਚਾਰਿਆ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸ਼ਾਂਤੀ ਮਿਲੀ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਰੋਣਾ ਬੰਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਗਿਆਨ ਹੋ ਗਿਆ ਕਿ ਉਹ ਪਰਮਾਤਮਾ ਨੂੰ ਭੁੱਲ ਗਏ ਸਨ ਜਿਸ ਕਾਰਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਇਹ ਬੁਰਾ ਹਾਲ ਹੋ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਔਰਤਾਂ ਦੇ ਸੋਹਣੇ ਕੇਸ ਸਨ, ਸੰਧੂਰ ਪਾਇਆ ਹੋਇਆ ਸੀ, ਮਹਿਲਾਂ ਵਿਚ ਸੋਫ਼ਿਆਂ ਉੱਪਰ ਬੈਠਦੀਆਂ ਸਨ; ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਿਰ, ਦਾਤਰੀਆਂ ਨਾਲ ਮੁੰਨੇ ਗਏ, ਉਹ ਜ਼ਮੀਨ ਉੱਪਰ ਬੈਠ ਕੇ ਚੱਕੀਆਂ ਚਲਾ ਰਹੀਆਂ ਸਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸੁੰਦਰਤਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਵੈਰੀ ਬਣ ਗਈ ਸੀ। ਜੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਪਹਿਲਾਂ ਪਰਮਾਤਮਾ ਨੂੰ ਯਾਦ ਕੀਤਾ ਹੁੰਦਾ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇਹ ਬੁਰਾ ਦਿਨ ਨਾ ਦੇਖਣਾ ਪੈਂਦਾ। ਮਾਇਆ ਦੇ ਮੋਹ ਵਿਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਮਾਲਕ ਨੂੰ ਵਿਸਾਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ।

ਬਾਬਰ ਦੇ ਜਰਨੈਲ ਮੀਰ ਖ਼ਾਨ ਨੇ ਬਾਬਰ ਨੂੰ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਕਿਵੇਂ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇ ਸ਼ਬਦ ਪੜ੍ਹਨ ਨਾਲ ਸਾਰੇ ਬੰਦੀ ਸ਼ਾਂਤ ਹੋ ਗਏ ਸਨ। ਬਾਬਰ ਨੇ ਆਪਣੇ ਅੱਖੀਂ ਜਾ ਕੇ ਬੰਦੀਖਾਨੇ ਨੂੰ ਦੇਖਿਆ ਅਤੇ ਹੁਕਮ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਨੂੰ ਛੱਡ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇ। ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਕਿਹਾ, “ਬਾਦਸ਼ਾਹ, ਮੈਂ ਇਕੱਲਾ ਬਾਹਰ ਨਹੀਂ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਜੇ ਮੇਰੇ ਨਾਲ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਾਰੇ ਬੰਦੀਆਂ ਨੂੰ ਛੱਡਿਆ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਮੈਂ ਜਾਵਾਂਗਾ।” ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੇ ਕਹਿਣ ਉੱਪਰ ਸਾਰੇ ਬੰਦੀਆਂ ਨੂੰ ਛੱਡ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਬਾਬਰ ਨੇ ਖੁਸ਼ ਹੋ ਕੇ ਕਿਹਾ, “ਫਕੀਰ, ਕੁਝ ਹੋਰ ਮੰਗ ਲੈ।” ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਉੱਤਰ ਦਿੱਤਾ, “ਇਕ ਖੁਦਾ ਦਾ ਦਿੱਤਾ ਬਹੁਤ ਕੁਝ ਹੈ। ਸਭ ਉਸਦਾ ਦਿੱਤਾ ਖਾਂਦੇ ਹਨ। ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਉਸਦੇ ਹੀ ਬਣਾਏ ਹੋਏ ਹਨ। ਮਨੁੱਖ ਦਾ ਆਸਰਾ ਲੈਣ ਵਾਲੇ ਨੂੰ ਸਦਾ ਘਾਟਾ ਹੀ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ। ਜਿਹੜਾ ਤੇਰੇ ਪਾਸੋਂ ਮੰਗੇਗਾ, ਉਹ ਬੇਸਮਝ ਹੀ ਹੋਵੇਗਾ।” ਮੀਰ ਖ਼ਾਨ ਨੇ ਬਾਬਰ ਨੂੰ ਕਿਹਾ, “ਬਾਦਸ਼ਾਹ, ਫਕੀਰਾਂ ਨੂੰ ਦਿੱਤਾ ਨਹੀਂ ਜਾਂਦਾ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਪਾਸੋਂ ਮੰਗਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।”

Grade: 5

Lesson Number: 14

Unit Name: Letter Writing

Course: Bolī

Title: Opinion Letter to Bābar II

Standards

Standard 3: Writing Composition with a Central Idea

- Students write clear and coherent compositions that develop a central idea.
  - *Students can create multi-paragraph compositions, including a developed topic sentence, and simple supporting facts and details. Paragraphs should include transitional expression that link one paragraph to another in a clean line of thought. Summary should be found in the conclusion.*
  - *Students learn the formats to write persuasive letters or compositions.*
  - *Students describe the setting, characters, objects, and events using adjectives and appropriate vocabulary.*

Objectives

1. Students begin to write their opinion letters.

Prerequisites

- This is the second in a series of lessons on opinion letters to Bābar.
- Before beginning this series of lessons children should have completed Sikh Virsā lessons on Gurū Nānak’s travels, especially the lesson on Bābar rule and Bābar bāñī.

Materials

- Reading from “Bed Time Stories-2” - ਬਾਬਰ ਦਾ ਜੁਲਮ, pp. 77-79 (provided in lesson number 13)
- Dry/Erase Board/Markers
- Letter writing material
- Examples of opinion letter (provided)

Advanced Preparation

- Though there is a letter provided, it would be ideal for the teacher to also write an opinion letter.

Engagement (15-20 minutes)

- Review your last class.
- Read out example of the opinion letter, stopping and asking children’s opinion on whether they understood the information and specifically what aspects of it that made it an opinion letter.
- Also discuss what else was included within the opinion letter and what kind of an impact the letter makes.

Exploration (30-40 minutes)

- Have children begin writing their letters.
- Go around helping where needed.
- Tell children to finish their letters for the next class and that if they need any particular help that they should get it from you during this time frame.

Evaluation (On-going)

- Pay special attention to children's discussion around the opinion letter and development of the letter.

Teacher Resources

Example Letter

ਸ਼੍ਰੀ ਮਾਨ ਬਾਬਰ,

ਮੈਂ ਅੱਜ ਜਦੋਂ ਆਪਣੇ ਮਾਮਾ ਜੀ ਨੂੰ ਮਿਲਣ ਐਮਨਾਬਾਦ ਗਈ, ਤਾਂ ਮੈਨੂੰ ਉੱਥੇ ਹੋਈ ਬਰਬਾਦੀ ਦਾ ਪਤਾ ਲੱਗਿਆ। ਮੈਨੂੰ ਇਹ ਜਾਣਕੇ ਬੜਾ ਅਫਸੋਸ ਹੋਇਆ ਕਿ ਤੁਹਾਡੀ ਫੌਜ ਨੇ ਮੇਰੇ ਮਾਮਾ ਜੀ ਅਤੇ ਅਨੇਕਾਂ ਹੋਰ ਬੇਕਸੂਰ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਘਰ ਲੁੱਟ ਲਏ। ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਕੁੱਟਿਆ ਵੀ ਗਿਆ ਅਤੇ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਉਹਨਾਂ ਤੋਂ ਜਬਰਦਸਤੀ ਔਖੇ ਕੰਮ ਕਰਾਏ ਗਏ। ਜੇਕਰ ਤੁਸੀਂ ਆਪਣੀ ਫੌਜ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਜ਼ਾਲਮ ਰਾਜੇ ਦਾ ਜ਼ੁਲਮ ਖਤਮ ਕਰਾਉਣ ਲਈ ਭੇਜਦੇ ਤਾਂ ਕਿੰਨਾ ਚੰਗਾ ਹੁੰਦਾ। ਜਿਵੇਂ ਤੁਸੀਂ ਨਿਰਦੋਸ਼ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਮਰਵਾ ਕੇ ਅਤੇ ਬਾਕੀਆਂ ਉੱਤੇ ਜ਼ੁਲਮ ਕਰਾਇਆ ਹੈ, ਤੁਹਾਡਾ ਨਾਂ ਬਾਬਰ ਨਹੀਂ ਜਾਬਰ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਤੁਸੀਂ ਹੁਣ ਵੀ ਐਮਨਾਬਾਦ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਮਦਦ ਨਾ ਕੀਤੀ ਤੇ ਅੱਗੇ ਤੋਂ ਹੋਰਨਾਂ ਨੂੰ ਤੰਗ ਕਰਨਾ ਨਾ ਛੱਡਿਆ ਤਾਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਵਾਹਗੁਰੂ ਜੀ ਤੋਂ ਤੁਹਾਡੇ ਕੀਤੇ ਜ਼ੁਲਮਾਂ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਜ਼ਰੂਰ ਮਿਲੇਗੀ।

ਦੁੱਖ ਨਾਲ,

ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਕੌਰ

Grade: 5

Lesson Number: 15

Unit Name: Letter writing

Course: Boli

Title: Opinion Letter to Bābar III

Standards

Standard 3: Writing Composition with a Central Idea

- Students write clear and coherent compositions that develop a central idea.
  - *Students can create multi-paragraph compositions, including a developed topic sentence, and simple supporting facts and details. Paragraphs should include transitional expression that link one paragraph to another in a clean line of thought. Summary should be found in the conclusion.*
  - *Students learn the formats to write persuasive letters or compositions.*
  - *Students describe the setting, characters, objects, and events using adjectives and appropriate vocabulary.*

Standard 7: Recitations

- Students deliver recitations and oral presentations.
  - *Students speak in a manner that guides the listener to understand important ideas by using proper phrasing, pitch, and modulation.*
  - *Students understand, interpret, and use non-verbal messages.*
  - *Students provide a beginning, middle, and end, including concrete details that develop a central idea.*
  - *Students clarify and enhance oral presentations through the use of appropriate props (e.g., objects, pictures, charts).*
  - *Students read prose and poetry aloud with fluency, rhythm, and pace, using appropriate intonation and vocal patterns to emphasize important passages of the text being read.*
  - *Students recite brief poems (i.e., two or three stanzas), soliloquies, or dramatic dialogues, using clear diction, tempo, volume, and phrasing.*

Objectives

1. Students read their opinion letters to the class and will discuss the effectiveness of different letters.

Prerequisites

- This is the third in a series of lessons on opinion letters to Bābar.
- Before beginning this series of lessons children should have completed Sikh Virsā lessons on Gurū Nānak's travels, especially the lesson on Bābar rule and Bābar bāñī.

Materials

- Snacks/drinks
- Students' opinion letters

Advanced Preparation

- Bring some drinks and munchies to class for children to snack on while the letters are being read.

Engagement (10-15 minutes)

- Remind children that today they are going to be reading their opinion letters to the children.
- Tell them that they can take a drink and some snacks to their area and can enjoy them, but they need to remember to be respectful while others are reading the letters.
- Give children the attached rubric and have them evaluate each letter based on it.

Exploration (40-45 minutes)

- Have children begin reading their letter. After reading about five letters, stop and discuss the effectiveness of the letters encouraging the children to point these out.

Evaluation (On-going)

- Pay attention to each child's oral presentation skill and effectiveness of each letter.
- Collect rubrics from all students and identify progress in children's portfolios.

Teacher Resources

Student Name _____

Rating _____

*5 – Letter is very effective**4 – Letter is effective, but needs more opinions**3 – Letter is not very clear and was not easy to understand**2 – Letter did not include aspects of opinion**1 – I was not able to understand the letter*

Specific Comments:

Grade: 5

Lesson Number: 16

Unit Name: Rahrāsi

Course: Bolī

Title: Rahrāsi VI

Standards

Standard 6: Recitations of Rahrāsi

- Students recite the Rahrāsi.

Standard 3: Writing Composition with a Central Idea

- Students write clear and coherent compositions that develop a central idea.
  - *Students can create multi-paragraph compositions, including a developed topic sentence, and simple supporting facts and details. Paragraphs should include transitional expression that link one paragraph to another in a clean line of thought. Summary should be found in the conclusion.*
  - *Students learn the formats to write persuasive letters or compositions.*
  - *Students describe the setting, characters, objects, and events using adjectives and appropriate vocabulary.*

Objectives

1. Student learns to recite Rahrāsi and develop a general understanding of the sabads.

Prerequisites

- Lesson seven from Virsā on Rahrāsi.
- Lesson number seven through ten from Bolī on Rahrāsi.

Materials

- Audio version of Rahrāsi (available in Audio CD; Track 15)
- CD player
- Singh, Tarlochan, et. al, *The Sacred Writings of the Sikhs*. UNESCO Collection of Representative Works. Orient Longman, New Delhi: 1960, 2000.
- Nitnem pothīs printed by Sikh Missionary College (this pothī has accurate breaks that will help children better understand and follow along)
- Paper/Pencil
- Attached Translation

Advanced Preparation

- Teacher should be familiar with background of Rahrāsi and have a clear understanding of the sabads.

Engagement (10-15 minutes)

- Now that children have not had a class on Rahrāsi for the last five classes, ask them if they have been able to incorporate Rahrāsi as part of their daily routine.
- Let them discuss their ease and difficulties around that.

- Then give them the attached translation of Anandu Sāhib, Mundāvaṇī and Salok. Ask them to read it silently.

Exploration (10-15 minutes)

- Now tell children that you will recite Rahrāsi as a class.
- While reciting, you want everyone to think about how Rahrāsi has felt for them over these last several weeks. What it is talking about? What effect if any it has made on them?
- After they recite it, then you will ask them to write a paragraph in Pañjābī letting them describe their feeling.
- Finish reciting and then move on to project.

Explanation/Extension (20-25 minutes)

- Let children begin writing their paragraphs. Tell them they can use dictionary and their translation copies for help. They can of course ask you for help too.
- At the end collect their papers.

Evaluation (On-going)

- Pay special attention to pronunciation as children recite Rahrāsi.
- Evaluate paragraphs for clarity in writing and also for understanding of material.

Teacher Resources

ਰਾਮਕਲੀ ਮਹਲਾ ੩ ਅਨੰਦੁ

ੴ ਸਤਿਗੁਰ ਪ੍ਰਸਾਦਿ ॥ ਅਨੰਦੁ ਭਇਆ ਮੇਰੀ ਮਾਏ ਸਤਿਗੁਰੂ ਮੈ ਪਾਇਆ ॥ ਸਤਿਗੁਰੁ ਤ ਪਾਇਆ ਸਹਜ ਸੇਤੀ ਮਨਿ ਵਜੀਆ ਵਾਧਾਈਆ ॥ ਰਾਗ ਰਤਨ ਪਰਵਾਰ ਪਰੀਆ ਸਬਦ ਗਾਵਣ ਆਈਆ ॥ ਸਬਦੇ ਤ ਗਾਵਹੁ ਹਰੀ ਕੇਰਾ ਮਨਿ ਜਿਨੀ ਵਸਾਇਆ ॥ ਕਹੈ ਨਾਨਕੁ ਅਨੰਦੁ ਹੋਆ ਸਤਿਗੁਰੂ ਮੈ ਪਾਇਆ ॥੧॥ {ਪੰਨਾ ੯੧੭}

੧. ਗੁਰੂ ਪਾਸੋਂ ਪਰਮਾਤਮਾ ਦੀ ਸਿਫਤਿ-ਸਾਲਾਹ ਦੀ ਦਾਤਿ ਮਿਲਦੀ ਹੈ, ਤੇ, ਸਿਫਤਿ-ਸਾਲਾਹ ਦੀ ਬਰਕਤਿ ਨਾਲ ਮਨੁੱਖ ਦੇ ਮਨ ਵਿਚ ਆਤਮਕ ਆਨੰਦ (ਪੂਰਨ ਖਿੜਾਉ) ਪੈਦਾ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਏ ਮਨ ਮੇਰਿਆ ਤੂ ਸਦਾ ਰਹੁ ਹਰਿ ਨਾਲੇ ॥ ਹਰਿ ਨਾਲਿ ਰਹੁ ਤੂ ਮੰਨ ਮੇਰੇ ਦੂਖ ਸਭਿ ਵਿਸਾਰਣਾ ॥ ਅੰਗੀਕਾਰੁ ਓਹੁ ਕਰੇ ਤੇਰਾ ਕਾਰਜ ਸਭਿ ਸਵਾਰਣਾ ॥ ਸਭਨਾ ਗਲਾ ਸਮਰਥੁ ਸੁਆਮੀ ਸੋ ਕਿਉ ਮਨਹੁ ਵਿਸਾਰੇ ॥ ਕਹੈ ਨਾਨਕੁ ਮੰਨ ਮੇਰੇ ਸਦਾ ਰਹੁ ਹਰਿ ਨਾਲੇ ॥੨॥ {ਪੰਨਾ ੯੧੭}

੨. ਜਿਹੜਾ ਮਨੁੱਖ ਪਰਮਾਤਮਾ ਦੀ ਯਾਦ ਵਿਚ ਜੁੜਿਆ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ, ਪਰਮਾਤਮਾ ਉਸ ਦੇ ਸਾਰੇ ਦੁੱਖ ਦੂਰ ਕਰ ਦੇਂਦਾ ਹੈ, ਉਸ ਦੇ ਸਾਰੇ ਕੰਮ ਸੰਵਾਰਦਾ ਹੈ। ਉਹ ਮਨੁੱਖ ਸਾਰੇ ਕੰਮ ਕਰਨ-ਜੋਗਾ ਹੈ।

ਸਾਚੇ ਸਾਹਿਬਾ ਕਿਆ ਨਾਹੀ ਘਰਿ ਤੇਰੈ ॥ ਘਰਿ ਤ ਤੇਰੈ ਸਭੁ ਕਿਛੁ ਹੈ ਜਿਸੁ ਦੇਹਿ ਸੁ ਪਾਵਏ ॥ ਸਦਾ ਸਿਫਤਿ ਸਲਾਹ ਤੇਰੀ ਨਾਮੁ ਮਨਿ ਵਸਾਵਏ ॥ ਨਾਮੁ ਜਿਨ ਕੈ ਮਨਿ ਵਸਿਆ ਵਾਜੇ ਸਬਦ ਘਨੇਰੇ ॥ ਕਹੈ ਨਾਨਕੁ ਸਚੇ ਸਾਹਿਬ ਕਿਆ ਨਾਹੀ ਘਰਿ ਤੇਰੈ ॥੩॥ {ਪੰਨਾ ੯੧੭}

੩. ਜਿਸ ਮਨੁੱਖ ਉਤੇ ਪਰਮਾਤਮਾ ਮਿਹਰ ਦੀ ਨਿਗਾਹ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਉਹ ਮਨੁੱਖ ਪਰਮਾਤਮਾ ਦੀ ਸਿਫਤਿ-ਸਾਲਾਹ ਪਰਮਾਤਮਾ ਦਾ ਨਾਮ ਆਪਣੇ ਮਨ ਵਿਚ ਵਸਾਂਦਾ ਹੈ। ਨਾਮ ਦੀ ਬਰਕਤਿ ਨਾਲ ਮਨੁੱਖ ਦੇ ਅੰਦਰ ਆਤਮਕ ਆਨੰਦ ਪੈਦਾ ਹੋਇਆ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ।

ਸਾਚਾ ਨਾਮੁ ਮੇਰਾ ਆਧਾਰੋ ॥ ਸਾਚੁ ਨਾਮੁ ਅਧਾਰੁ ਮੇਰਾ ਜਿਨਿ ਭੁਖਾ ਸਭਿ ਗਵਾਈਆ ॥ ਕਰਿ ਸਾਂਤਿ ਸੁਖ, ਮਨਿ ਆਇ ਵਸਿਆ ਜਿਨਿ ਇਛਾ ਸਭਿ ਪੁਜਾਈਆ ॥ ਸਦਾ ਕੁਰਬਾਣੁ ਕੀਤਾ ਗੁਰੂ ਵਿਟਹੁ ਜਿਸ ਦੀਆ ਏਹਿ ਵਡਿਆਈਆ ॥ ਕਹੈ ਨਾਨਕੁ ਸੁਣਹੁ ਸੰਤਹੁ ਸਬਦਿ ਧਰਹੁ ਪਿਆਰੋ ॥ ਸਾਚਾ ਨਾਮੁ ਮੇਰਾ ਆਧਾਰੋ ॥੪॥

੪. ਗੁਰੂ ਦੀ ਮਿਹਰ ਨਾਲ ਪਰਮਾਤਮਾ ਦਾ ਨਾਮ ਮਿਲਦਾ ਹੈ। ਪਰਮਾਤਮਾ ਦਾ ਨਾਮ ਜਿਸ ਮਨੁੱਖ ਦੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦਾ ਆਸਰਾ ਬਣ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਉਸ ਦੇ ਅੰਦਰੋਂ ਮਾਇਆ ਦੇ ਸਾਰੇ ਲਾਲਚ ਦੂਰ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਨ, ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਅੰਦਰ ਸ਼ਾਂਤੀ ਪੈਦਾ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਆਤਮਕ ਆਨੰਦ ਪੈਦਾ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਵਾਜੇ ਪੰਚ ਸਬਦ ਤਿਤੁ ਘਰਿ ਸਭਾਗੈ ॥ ਘਰਿ ਸਭਾਗੈ ਸਬਦ ਵਾਜੇ ਕਲਾ ਜਿਤੁ ਘਰਿ ਧਾਰੀਆ ॥ ਪੰਚ ਦੂਤ ਤੁਧੁ ਵਸਿ ਕੀਤੇ ਕਾਲੁ ਕੰਟਕੁ ਮਾਰਿਆ ॥ ਧੁਰਿ ਕਰਮਿ ਪਾਇਆ ਤੁਧੁ ਜਿਨ ਕਉ ਸਿ ਨਾਮਿ ਹਰਿ ਕੈ ਲਾਗੇ ॥ ਕਹੈ ਨਾਨਕੁ ਤਹ ਸੁਖੁ ਹੋਆ ਤਿਤੁ ਘਰਿ ਅਨਹਦ ਵਾਜੇ ॥੫॥ {ਪੰਨਾ ੯੧੭}

੫. ਪਰਮਾਤਮਾ ਧੁਰ ਦਰਗਾਹ ਤੋਂ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਮਨੁੱਖਾਂ ਦੇ ਭਾਗਾਂ ਵਿਚ ਨਾਮ ਸਿਮਰਨ ਦਾ ਲੇਖ ਲਿਖ ਦੇਂਦਾ ਹੈ, ਉਹ ਮਨੁੱਖ ਨਾਮ ਵਿਚ ਜੁੜਦੇ ਹਨ। ਨਾਮ ਦੀ ਬਰਕਤਿ ਨਾਲ ਕਾਮਾਦਿਕ ਪੰਜੇ ਵੈਰੀ ਉਹਨਾਂ ਉਤੇ ਆਪਣਾ ਜ਼ੋਰ ਨਹੀਂ ਪਾ ਸਕਦੇ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਆਤਮਕ ਆਨੰਦ ਬਣਿਆ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ।

ਅਨਦੁ, ਸੁਣਹੁ ਵਡਭਾਗੀਹੋ, ਸਗਲ ਮਨੋਰਥ ਪੂਰੇ ॥ ਪਾਰਬ੍ਰਹਮ ਪ੍ਰਭੁ ਪਾਇਆ ਉਤਰੇ ਸਗਲ ਵਿਸੂਰੇ ॥ ਦੂਖ ਰੋਗ ਸੰਤਾਪ ਉਤਰੇ ਸੁਣੀ ਸਚੀ ਬਾਣੀ ॥ ਸੰਤ ਸਾਜਨ ਭਏ ਸਰਸੇ ਪੂਰੇ ਗੁਰ ਤੇ ਜਾਣੀ ॥ ਸੁਣਤੇ ਪੁਨੀਤ ਕਹਤੇ ਪਵਿਤ੍ਰ ਸਤਿਗੁਰੁ ਰਹਿਆ ਭਰਪੂਰੇ ॥ ਬਿਨਵੰਤਿ ਨਾਨਕੁ ਗੁਰ ਚਰਣ ਲਾਗੇ ਵਾਜੇ ਅਨਹਦ ਤੂਰੇ ॥੪੦॥੧॥ {ਪੰਨਾ ੯੨੨}

੪੦. ਆਤਮਕ ਆਨੰਦ ਦੇ ਲੱਛਣ :...ਜਿਸ ਮਨੁੱਖ ਦੇ ਅੰਦਰ ਆਤਮਕ ਆਨੰਦ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਉਸ ਦੀ ਭਟਕਣਾ ਦੂਰ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਉਸ ਦੇ ਸਾਰੇ ਚਿੰਤਾ-ਝੋਰੇ ਮਿਟ ਜਾਂਦੇ ਹਨ, ਕੋਈ ਦੁੱਖ ਕੋਈ ਵਿਕਾਰ ਕੋਈ ਕਲੇਸ਼ ਉਸ ਉਤੇ ਜ਼ੋਰ ਨਹੀਂ ਪਾ ਸਕਦਾ

ਮੁੰਦਾਵਣੀ ਮਹਲਾ ੫ ॥

ਥਾਲ ਵਿਚਿ ਤਿੰਨਿ ਵਸਤੂ ਪਈਓ ਸਤੁ ਸੰਤੋਖੁ ਵੀਚਾਰੋ ॥ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਨਾਮੁ ਠਾਕੁਰ ਕਾ ਪਇਓ ਜਿਸ ਕਾ ਸਭਸੁ ਅਧਾਰੋ ॥ ਜੇ ਕੋ ਖਾਵੈ ਜੇ ਕੋ ਭੁੰਚੈ ਤਿਸ ਕਾ ਹੋਇ ਉਧਾਰੋ ॥ ਏਹ ਵਸਤੁ ਤਜੀ ਨਹ ਜਾਈ ਨਿਤ ਨਿਤ ਰਖੁ ਉਰਿ ਧਾਰੋ ॥ ਤਮ ਸੰਸਾਰੁ ਚਰਨ ਲਾਗਿ ਤਰੀਐ ਸਭੁ ਨਾਨਕ ਬ੍ਰਹਮ ਪਸਾਰੋ ॥੧॥ (ਪੰਨਾ ੧੪੨੯)

ਅਰਥ: ਹੇ ਭਾਈ! (ਉਸ ਮਨੁੱਖ ਦੇ ਹਿਰਦੇ-) ਥਾਲ ਵਿਚ ਉੱਚਾ ਆਚਰਨ, ਸੰਤੋਖ ਅਤੇ ਆਤਮਕ ਜੀਵਨ ਦੀ ਸੂਝ...ਇਹ ਤਿੰਨ ਵਸਤੂਆਂ ਟਿਕੀਆਂ ਰਹਿੰਦੀਆਂ ਹਨ, (ਜਿਸ ਮਨੁੱਖ ਦੇ ਹਿਰਦੇ-ਥਾਲ ਵਿਚ) ਪਰਮਾਤਮਾ ਦਾ ਆਤਮਕ ਜੀਵਨ ਦੇਣ ਵਾਲਾ ਨਾਮ ਆ ਵੱਸਦਾ ਹੈ (ਇਹ 'ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਨਾਮੁ' ਐਸਾ ਹੈ) ਕਿ ਇਸ ਦਾ ਆਸਰਾ ਹਰੇਕ ਜੀਵ ਲਈ (ਜ਼ਰੂਰੀ) ਹੈ। (ਇਸ ਆਤਮਕ ਭੋਜਨ ਨੂੰ) ਜੇ ਕੋਈ ਮਨੁੱਖ ਸਦਾ ਖਾਂਦਾ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਸ ਮਨੁੱਖ ਦਾ ਵਿਕਾਰਾਂ ਤੋਂ ਬਚਾਉ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਹੇ ਭਾਈ! (ਜੇ ਆਤਮਕ 'ਉਧਾਰ' ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ ਤਾਂ) ਆਤਮਕ ਪ੍ਰਸੰਨਤਾ ਦੇਣ ਵਾਲੀ ਇਹ ਨਾਮ-ਵਸਤੂ ਤਿਆਗੀ ਨਹੀਂ ਜਾ ਸਕਦੀ, ਇਸ ਨੂੰ ਸਦਾ ਹੀ ਆਪਣੇ ਹਿਰਦੇ ਵਿਚ ਸਾਂਭ ਰੱਖ। ਹੇ ਨਾਨਕ! (ਇਸ ਨਾਮ ਵਸਤੂ ਦੀ ਬਰਕਤਿ ਨਾਲ) ਪ੍ਰਭੂ ਦੀ ਚਰਨੀਂ ਲੱਗ ਕੇ ਘੁੱਪ ਹਨੇਰਾ ਸੰਸਾਰ-ਸਮੁੰਦਰ ਤਰਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਹਰ ਥਾਂ ਪਰਮਾਤਮਾ ਦੇ ਆਪੇ ਦਾ ਪਰਕਾਸ਼ ਹੀ (ਦਿੱਸਣ ਲੱਗ ਪੈਂਦਾ ਹੈ)।੧।

ਸਲੋਕ ਮਹਲਾ ੫ ॥

ਤੇਰਾ ਕੀਤਾ ਜਾਤੋ ਨਾਹੀ ਮੈਨੇ ਜੋਗੁ ਕੀਤੋਈ ॥ ਮੈ ਨਿਰਗੁਣਿਆਰੇ ਕੋ ਗੁਣੁ ਨਾਹੀ ਆਪੇ ਤਰਸੁ ਪਇਓਈ ॥ ਤਰਸੁ ਪਇਆ ਮਿਹਰਾਮਤਿ ਹੋਈ ਸਤਿਗੁਰੁ ਸਜਣੁ ਮਿਲਿਆ ॥ ਨਾਨਕ ਨਾਮੁ ਮਿਲੈ ਤਾਂ ਜੀਵਾਂ ਤਨੁ ਮਨੁ ਥੀਵੈ ਹਰਿਆ ॥੧॥ (ਪੰਨਾ ੧੪੨੯)

ਅਰਥ: ਹੇ ਨਾਨਕ! (ਆਖ...ਹੇ ਪ੍ਰਭੂ!) ਮੈਂ ਤੇਰੇ ਕੀਤੇ ਉਪਕਾਰ ਦੀ ਕਦਰ ਨਹੀਂ ਸਮਝ ਸਕਦਾ, (ਉਪਕਾਰ ਦੀ ਦਾਤਿ ਸਾਂਭਣ ਲਈ) ਤੂੰ (ਆਪ ਹੀ) ਮੈਨੂੰ ਫਬਵਾਂ ਭਾਂਡਾ ਬਣਾਇਆ ਹੈ। ਮੈਂ ਗੁਣ-ਹੀਨ ਵਿਚ ਕੋਈ ਗੁਣ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਤੈਨੂੰ ਆਪ ਨੂੰ ਹੀ ਮੇਰੇ ਉਤੇ ਤਰਸ ਆ ਗਿਆ। ਹੇ ਪ੍ਰਭੂ! ਤੇਰੇ ਮਨ ਵਿਚ ਮੇਰੇ ਵਾਸਤੇ ਤਰਸ ਪੈਦਾ ਹੋਇਆ, ਮੇਰੇ ਉੱਤੇ ਤੇਰੀ ਮਿਹਰ ਹੋਈ, ਤਾਂ ਮੈਨੂੰ ਮਿੱਤਰ ਗੁਰੂ ਮਿਲ ਪਿਆ (ਤੇਰਾ ਇਹ ਉਪਕਾਰ ਭੁਲਾਇਆ ਨਹੀਂ ਜਾ ਸਕਦਾ)। (ਹੁਣ ਪਿਆਰੇ ਗੁਰੂ ਪਾਸੋਂ) ਜਦੋਂ ਮੈਨੂੰ (ਤੇਰਾ) ਨਾਮ ਮਿਲਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਮੇਰੇ ਅੰਦਰ ਆਤਮਕ ਜੀਵਨ ਪੈਦਾ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਮੇਰਾ ਤਨ ਮੇਰਾ ਮਨ (ਉਸ ਆਤਮਕ ਜੀਵਨ ਦੀ ਬਰਕਤਿ ਨਾਲ) ਖਿੜ ਆਉਂਦਾ ਹੈ।੧।

www.gurugranthdarpan.com

Grade: 5

Lesson Number: 17

Unit Name: Figurative Language

Course: Bolī

Title: Themes through Figurative Language I

Standards

Standard 1: Oral and Silent Reading

- Students achieve fluent oral and silent reading, through understanding of basic features of reading, including letter patterns and their translation into spoken language.
  - *Students distinguish and interpret words with multiple meanings.*
  - *Students use sentence and word context to find the meaning of unknown words.*
  - *Students read aloud fluently and accurately and with appropriate intonation and expression.*

Standard 2: Comprehension of Appropriate Passages

- Students comprehend grade-appropriate reading passages and summarize the materials.
  - *Students discern main ideas and concepts presented in texts, identifying and assessing evidence that supports those ideas.*
  - *Students draw inferences, conclusions, or generalizations about text and support them with textual evidence and prior knowledge.*
  - *Students understand that theme refers to the meaning or moral of a selection and recognize themes (whether implied or implicit) in sample works.*
  - *Students understand, explain, and describe the function and effect of figurative and metaphorical use of words in context.*

Objectives

1. Students are introduced to the function and effect of figurative and metaphorical use in Gurū Nānak's bāṇī.
2. Students discern main ideas and concepts present in Gurū Nānak's bāṇī.

Prerequisites

- This is the first lesson in a series of five lessons on themes and figurative language.
- It would be best to begin these lessons after the two initial lessons on comprehension and writing.
- These lessons should take place after children have been through several lessons under Gurū Nānak's Travels in the Sikh Virsā Class.

Materials

- Chart paper
- Markers

Advanced Preparation

- Teacher should be familiar with different poetic styles. You can reference the language arts lesson plans on poetry in the section for fourth grade.
- Teacher should study multiple sabads of Gurū Nānak that fall under the theme of Nām/Remembrance, Nature, Equality, Ritualism, Justice, and more. Sabads from the So'darwlessons and Bābar Bāñī should be heavily utilized.

Engagement (15-20 minutes)

- Begin the class by asking children if they have a favorite poem. Have them share the name and the gist of the poem and ask them why it's their favorite and what about the way the poem is **written** is interesting to them. Let children share their thoughts openly and try to question them to bring out examples of the particular writing style of the poem.
- After they are done sharing their thoughts and you feel that you have had a healthy discussion of poetry writing styles, review intensely what a metaphor is and also further discuss why you are discussing this in a Khālsā School Language Arts class. The hope is that students will be able to say that bāñī uses metaphor.
  - **Metaphor (ਰੂਪਕ ਅਲੰਕਾਰ)**: Describing something by comparing it to another object or thing without using "like" or "as" (The moon was a shining jewel.)
  - Source: <http://en.wikipedia.org/wiki/Metaphor>

Exploration (35 minutes)

- Now explain to children that you are going to begin a unit on figurative language. The purpose of the unit is two-fold.
  - To introduce the children to different sabads of Gurū Nānak's bāñī and to explore the different themes in his bāñī.
  - To help the children to focus on one theme and write commentary in Pañjābī.
- After you explain that to them let them ask you questions. You can also ask them questions as to how they want to go about learning this.
- The ideal way would be to let children research and explore some sabads on their own and for you to provide them with some examples as well.
- Once you've had a substantial discussion, ask children to get into groups of three to four.
- Ask them to brainstorm themes or ideas (in Pañjābī) that they have understood/realized through their Sikh Virsā class on Gurū Nānak's travels and also through reading they may have already done. They should also tap into their understanding of Āsā kī Vār through their previous Language Art classes.
- Ask children to give examples (in Pañjābī) that express the concept of the themes.
- Then ask them to present and write their separate themes on charts. Buzz words words from presentation should be noted so the themes can be used in other classes.

Explanation/Extension (5-10 minutes)

- Ask children to begin thinking of a theme that they want to concentrate on to start researching sabads that they can use.

- Remind them that as they research sabads they should think about the figurative language that Gurū Nānak is using to strengthen his ideas/views. Tell each child to bring one sabad written by Gurū Nānak to the next class.

Evaluation (On-going)

- Evaluation will be ongoing and will lead to the writing and theme-based presentation pieces in Pañjābī. Pay attention to discussion and add information in individual portfolios where you see progress in children's learning.

Teacher Resources

Pañjābī Poetic Aesthetic forms

Each word, phrase, line, verse are a witness of the aesthetic beauty contained within the Gurū Granth Sāhib. The aesthetics can certainly be found throughout, however, it seems one of the reasons these forms were used was to convey a thought, a message. The Gurūs were not necessarily writing for themselves to fulfill some poetic impulse but rather directly for their audience. They understood very well the psyche of those to whom they were speaking. They understood the experiences, the emotional states, and social, political and religious environment of their audience. Therefore, they explained their message in ways and methods with which their listeners already had a close emotional rapport. They used the same type of tunes, the same type of rhythms so that what they wanted to share was not something foreign or something their audience could not relate to. The images they created, the pictures they painted, the analogies, the similes, the metaphors, and the examples they used were a part of the common man's experience. When the common person read the Gurū's Word he could identify with it as to how it related to the different aspects of his life and it was therefore easier for them to comprehend the true message. The Gurūs used examples from all spheres of life: nature, culture, human relationships etc. The Gurūs did what no other can claim. They brought about revolutionary change through these innovative methods and thus infused a new spirit into the common man. Below are some examples of the different types of aesthetic forms that can be found within the Gurū Granth Sāhib.

a) Alliteration (ਸ਼ਬਦ ਅਲੰਕਾਰ) – This is the most popular form where there is an occurrence of the same sound at the start of words. The words are close and are repeated to form a melodious expression, which is easy to remember, for example:

ਸੁਰ ਸਰੁ ਸੋਸਿ ਲੈ ਸੋਮ ਸਰੁਪੋਖਿ ਲੈ ਜੁਗਤਿ ਕਰਿ ਮਰਤੁ ਸੁ ਸਨਬੰਧੁ ਕੀਜੈ ॥ (ਮ: ੧, ਪ. ੯੯੧)

[Burn off the mainsprings of passion, and strengthen the attributes of Truth: this verily, is the inhalation and exhalation of breath; and let poise be the holding of the breath.]

b) Expressions of Praise (ਉਪਮਾ ਅਲੰਕਾਰ) – This is the form of simile, where one thing is compared to another. For example:

ਧਨੁ ਜੋਬਨੁ ਅਰੁ ਫੁਲੜਾ ਨਾਠੀਅੜੇ ਦਿਨ ਚਾਰਿ ॥

ਪਬਣਿ ਕੇਰੇ ਪਤ ਜਿਉ ਢਲਿ ਢਲਿ ਜੁਮਣਹਾਰ ॥

(ਮ: ੧, ਪ. ੨੩)

[Wealth, the beauty of youth and flowers are guests for only a few days.

Like the leaves of the water lily, they wither and fade and finally die.]

c) Metaphorical expression (ਰੂਪਕ ਅਲੰਕਾਰ) – This is the application of a word or phrase to something that it does not apply to literally. This form is beautifully used throughout Gurbāṇī. Example: "gẏco rṅg." the items used in a prayer called Ārtī where a plate with an oil lamp

ਗਗਨ ਮੈ ਥਾਲੁ ਰਵਿ ਚੰਦੁ ਦੀਪਕ ਬਨੈ ਤਾਰਿਕਾ ਮੰਡਲ ਜਨਕ ਮੋਤੀ ॥ (ਮ: ੧, ਪ. ੬੬੩)

[The sky is a plate, the sun and moon the oil lamps and the stars the pearls.]

d) Expressions of Analogy (ਦ੍ਰਿਸ਼ਟਾਂਤ ਅਲੰਕਾਰ) – In this form one thing is compared to another to make its meaning more lucid. For example, Gurū Sāhib tells of the suddenness of death in the following manner:

ਭਾਈ ਰੇ ਇਉਂ ਸਿਰਿ ਜਾਣਹੁ ਕਾਲੁ ॥

ਜਿਉ ਮਛੀ ਤਿਉ ਮਾਣਸਾ ਪਵੈ ਅਚਿੰਤਾ ਜਾਲੁ ॥

(ਮ: ੧, ਪ. ੫੫)

[O my brothers, just like this, see death hovering over your own heads! Just like this fish; unaware, the noose of death descends upon them.]

e) Expressions of logic (ਕਾਵਯਲਿੰਗ ਅਲੰਕਾਰ) – This form is used when through a given method the meaning is confirmed or substantiated.

ਅਸੰਖ ਜੋਗ ਮਨਿ ਰਹਹਿ ਉਦਾਸ ॥ ਅਸੰਖ ਭਗਤ ਗੁਣ ਗਿਆਨ ਵੀਚਾਰ ॥ ਅਸੰਖ ਸਤੀ ਅਸੰਖ ਦਾਤਾਰ ॥

ਅਸੰਖ ਸੂਰ ਮੁਹ ਭਖ ਸਾਰ ॥ ਅਸੰਖ ਮੋਨਿ ਲਿਵ ਲਾਇ ਤਾਰ ॥

(ਮ: ੧, ਪ. ੩-੪)

[There are countless {ogis, whose minds remain detached from the world. There are countless devotees contemplate the wisdom and virtues of the Divine. There are countless the holy, countless the givers. There are countless heroic spiritual warriors, who bear the brunt of the attack in battle. There are countless who silently meditate on Divine love.]

f) Critical or Sarcastic expressions (ਵਕ੍ਰੋਕਤੀ ਅਲੰਕਾਰ) – Here the form appears to be one of sarcasm or criticism. However, the underlying meaning or message behind the surface is quite deep. For example:

ਤੂੰ ਸੁਣਿ ਹਰਣਾ ਕਾਲਿਆ ਕੀ ਵਾੜੀਐ ਰਾਤਾ ਰਾਮ ॥

ਬਿਖੁ ਫਲੁ ਮੀਠਾ ਚਾਰਿ ਦਿਨ ਫਿਰਿ ਹੋਵੈ ਤਾਤਾ ਰਾਮ ॥

(ਮ: ੧, ਪ. ੪੩੮)

[O black deer, listen: why are you so attached to the orchard of passion?

The fruit of sin is sweet for only a few days, and then it grows hot and bitter.]

g) Active expressions (ਸ਼ਿਖਲਾਮੂਲਕ ਅਲੰਕਾਰ) -

ਸੁਣਿਆ ਮੰਨਿਆ ਮਨਿ ਕੀਤਾ ਭਾਉ ॥ ਅੰਤਰਗਤਿ ਤੀਰਥਿ ਮਲਿ ਨਾਉ ॥

(ਮ: ੧, ਪ. ੪)

[Listening and obeying with love and humility in your mind,

cleanse yourself with the Name, at the sacred shrine deep within.]

h) Confrontational or Contradictory Expressions (ਵਿਰੋਧਮੂਲਕ ਅਲੰਕਾਰ) – These appear as such on the surface; however at a deeper level the contradiction doesn't actually exist.

ਸਾਗਰ ਮਹਿ ਬੂੰਦ ਬੂੰਦ ਮਹਿ ਸਾਗਰੁ, ਕਵਣੁ ਬੂਝੈ ਬਿਧਿ ਜਾਣੈ ॥”

(ਮ: ੧, ਪ. ੮੭੮)

[The drop is in the ocean, and the ocean is in the drop. Who understands, and knows this.]

Grade: 5

Lesson Number: 18

Unit Name: Figurative languages

Course: Bolī

Title: Themes through Figurative Language II

Standards

Standard 1: Oral and Silent Reading

- Students achieve fluent oral and silent reading, through understanding of basic features of reading, including letter patterns and their translation into spoken language.
  - *Students distinguish and interpret words with multiple meanings.*
  - *Students use sentence and word context to find the meaning of unknown words.*
  - *Students read aloud fluently and accurately and with appropriate intonation and expression.*

Standard 2: Comprehension of Appropriate Passages

- Students comprehend grade-appropriate reading passages and summarize the materials.
  - *Students discern main ideas and concepts presented in texts, identifying and assessing evidence that supports those ideas.*
  - *Students draw inferences, conclusions, or generalizations about text and support them with textual evidence and prior knowledge.*
  - *Students understand that theme refers to the meaning or moral of a selection and recognize themes (whether implied or implicit) in sample works.*
  - *Students understand, explain, and describe the function and effect of figurative and metaphorical use of words in context.*

Objectives

1. Students are introduced to the function and effect of figurative and metaphorical use in Gurū Nānak's bāṇī.
2. Students distinguish main ideas and principles present in Gurū Nānak's bāṇī.

Prerequisites

- This is the second lesson in a series of five lessons on themes and figurative language.
- These lessons should take place after children have been through several lessons under Gurū Nānak's Travels in the Sikh Virsā Class.

Materials

- Dry/Erase Board/Marker
- Chart paper
- Markers
- Multiple copies of the GurwGranth Darpan by Prof. Schib Singh (www.guru-granthdarpan.com)
- Other resources that you have available to you for translation of sabads"-uome of these can be downloaded at www.gurbanifiles.org

Advanced Preparation

- Teacher should study multiple sabads of Gurū Nānak that fall under the theme of Nām/Remembrance, Nature, Equality, Ritualism, Justice, and more. Some of these are Japu"jī, sabads from So"darwand Sohilā, as well as any other sabads you feel necessary.

Engagement (15-20 minutes)

- Begin class by going around and asking every child to tell the class which sabad of Gurū Nānak they brought to class for discussion. Ask them to give you one to three sentences on what the sabad is about and also the underlying theme.
- Write all the themes that come up on the board.
- Ask children to make note of anyone who might have picked the same sabad.
- Now tell children to spend 10-15 minutes translating the sabad that they brought using the resources provided in the classroom. Ask them to circle any words that they are unfamiliar with. This gives you a chance to go around and help children who are stuck and it also gives children who were not able to do much research into understanding the chosen sabad to spend time on it. As you go around write the particular theme of the sabad in red somewhere on the paper for your reference as well as the students' reference.

Exploration (30-35 minutes)

- After everyone is done and you have had a chance to touch base with everyone, have children who have the same themes get together.
- Have each child in the group share their sabad.
- After that, together as a group have them write particular examples of how the sabad shows different kinds of figurative language.
- Have them give concrete examples, but most likely they will have to work on understanding their sabads better. It will be a difficult task for children to do on their own, so they will need help so you may want to plan to have extra help this class.
- Ask them to use the time to help each other clarify the sabad. They can pair up within their groups if need be.
- There may be students who do not fit into a theme group. If there is more than one, then connect them up and see if they would like to pick one of the two or three themes.
- Use the time to go and help the groups and also to make note of how individual leaning towards each theme is going. By observing children you will also be able to recommend to them what theme to lean towards.

Explanation/Extension (10-15 minutes)

- Have groups present the figurative language with concrete examples to the rest of the class.
- Have children think about how in certain cases Gurū Sāhib has used different kinds of figurative examples to express one theme.
- At the end ask children that by the beginning of next class they need to make a decision on what theme they want to do their project on.

Evaluation (On-going)

- This will be ongoing that will lead to the writing and theme based presentation pieces in Pañjābī.

Grade: 5

Lesson Number: 19

Unit Name: Figurative Language and themes

Course: Bolī

Title: Themes of Gurū Nānak I

Standards

Standard 3: Writing Composition with a Central Idea

- Students write clear and coherent compositions that develop a central idea.
  - *Students can create multi-paragraph compositions, including a developed topic sentence, and simple supporting facts and details. Paragraphs should include transitional expression that link one paragraph to another in a clean line of thought. Summary should be found in the conclusion.*
  - *Students learn the formats to write persuasive letters or compositions.*
  - *Students describe the setting, characters, objects, and events using adjectives and appropriate vocabulary.*

Objectives

1. Children focus on themes that they want to explore in Gurū Nānak's Bāṇī. They will begin work on creating a multi-paragraph composition in Pañjābī.

Prerequisites

- This is the third lesson in a five-part series of lessons on themes and figurative language.
- These sets of lessons should begin after students have been through Sikh Virsā lessons on Gurū Nānak.

Materials

- Lots of writing material
- Charts that describe parts of writing
- Dry/Erase board

Advanced Preparation

- Create a chart.

Engagement (15-20 minutes)

- Review briefly discussion on figurative language and themes.
- Discuss the important of a piece of writing as a means to:
  - Get information across
  - Inspire
  - Instigate
  - Express emotion
  - Share an experience
- Let children come up with these through a questioning format and write them on the board.
- Now remind children about their upcoming project on "writing with a theme in mind."

- Tell them that they should have made a decision on a theme that they want to further explore in Gurū Nānak's Bāṇī.
- Their project will entail writing a three to five paragraph paper in Pañjābī explaining the theme and Gurū Nānak's vision.
- The guidelines will be the following:
  - Each paragraph will need to have a topic sentence.
  - There needs to be appropriate transitioning.

Exploration (25-30 minutes)

- During this time have children develop an outline for their paragraphs.
- You should use this time to go around and help children clarify their ideas or give them direction by understanding what they may want to do. You particularly may want to look to help them organize the flow of their paper, have them come up with appropriate examples they need to use in their paper and to have an introduction and a conclusion.

Explanation/Extension (10-15 minutes)

- Now ask children who are doing the same theme to get together.
- Have them come up with a skit that expresses their theme.
- Tell them that the next class will begin with the skits.
- Skits should be no longer than 15 minutes of your engagement time, so calculate accordingly to the number of groups you have.
- The main reason for the skits is two-fold:
  - 1) To give children a break from research and writing.
  - 2) To help children better understand the theme.

Evaluation (On-going)

- The final piece will be their evaluation, but you should also look for process that leads to development.

Grade: 5

Lesson Number: 20

Unit Name: Figurative language and themes

Course: Bolī

Title: Themes of Gurū Nānak II

Standards

Standard 3: Writing Composition with a Central Idea

- Students write clear and coherent compositions that develop a central idea.
  - *Students can create multi-paragraph compositions, including a developed topic sentence, and simple supporting facts and details. Paragraphs should include transitional expression that link one paragraph to another in a clean line of thought. Summary should be found in the conclusion.*
  - *Students learn the formats to write persuasive letters or compositions.*
  - *Students describe the setting, characters, objects, and events using adjectives and appropriate vocabulary.*

Objectives

1. Children focus on themes that they want to explore in Gurū Nānak's Bāṇī. They will begin work on creating a multi-paragraph composition in Pañjābī.

Prerequisites

- This is the fourth lesson in a five-part series of lessons on themes and figurative language.
- These sets of lessons should begin after students have been through Sikh Virsā lessons on Gurū Nānak.

Materials

- Lots of writing material
- Charts that describe parts of writing
- Dry/Erase board/Markers

Advanced Preparation

- None

Engagement (15-20 minutes)

- Give children five minutes to get into their groups and practice their skits.
- Have groups present their skits to the rest of the class.
- Have other children guess the theme.
- After the skits, remind children that their project will entail writing a three to five paragraph paper explaining the theme and Gurū Nānak's vision.
- The guidelines will be the following.
- Each paragraph will need to have a topic sentence.
- There needs to be appropriate transitioning.
- It needs to reflect a particular theme that they found in some of Gurū Nānak's Bāṇī and should be supported by examples.

Exploration (30-35 minutes)

- Have children take out their outlines from last class on theme writing (Lesson Number 19)0
- Based on feedback that you gave them in last class and on any new information they may have gotten have them add to their outline.
- You should use this time to go around and help children clarify their ideas or give them direction by understanding what they may want to do.

Explanation/Extension (10-15 minutes)

- Now have children pair up with someone who is not doing the same theme.
- Have them go over each other's outlines and make suggestions for change.
- Remind children that they will be writing their final draft in the next class.

Evaluation (On-going)

- The final piece will be their evaluation, but you should also look for process that leads to development.

Grade: 5

Lesson Number: 21

Unit Name: Figurative Language and Themes

Course: Bolī

Title: Themes of Gurū Nānak III

Standards

Standard 3: Writing Composition with a Central Idea

- Students write clear and coherent compositions that develop a central idea.
  - *Students can create multi-paragraph compositions, including a developed topic sentence, and simple supporting facts and details. Paragraphs should include transitional expression that link one paragraph to another in a clean line of thought. Summary should be found in the conclusion.*
  - *Students learn the formats to write persuasive letters or compositions.*
  - *Students describe the setting, characters, objects, and events using adjectives and appropriate vocabulary.*

Objectives

1. Children write their multi-paragraph composition in Pañjābī on themes that are prevalent in Gurū Nānak's Bāṇī.

Prerequisites

- This is the fifth lesson in a five-part series of lessons on themes and figurative language.

Materials

- Pens/Pencils
- Paper
- Charts that describe parts of writing
- Dry/Erase board/Markers
- Different resources for children to use"- o ultiple copies of the following:
  - Pañjābī-English dictionary
  - GurwGranth Sahib Darpan by Prof Sahib Singh (www.gurugranthdarpan.com)
  - Other translations of Bāṇī
  - Books or articles on Gurū Nānak's travels and life

Advanced Preparation

- None

Engagement (5-10 minutes)

- Remind children of what they have been working on and review any issues that may have come up regarding their writing project.
- Then remind them of their project.
- Their project will entail writing a three to five paragraph paper explaining the theme and Gurū Nānak's vision with the following guidelines:

- Each paragraph will need to have a topic sentence.
- There needs to be smooth transitioning and it should read fluently.

Exploration (40-45minutes)

- Return children's outlines with any comments that you needed to add.
- During this time have children complete their writing.
- Have them use any of the resources they want to from the class or anything that they bring along with them.

Explanation/Extension (5 minutes)

- Ask children to hand in their compositions.
- If there are any children who need more time to work on their compositions let them take it home and return it to you by a particular date.
- Tell children that you will go through each composition, make corrections and then return it.
- Upon its return, children will type up their paper and return it to you and at which point you will develop a book with all the compositions.

Evaluation (On-going)

- You want to check the compositions for understanding of material, clear and concise writing, smooth transitioning and creativity.

Unit: Celebrations Ideas**Lesson Number: 22-27**

These ideas are meant to be used during the following celebration times. It is an understanding that there will be no class on the particular day. Instead, the school will work together towards the celebration. There is usually a flexible open-day of instruction in the curriculum which can be used for preparation for the ideas below if needed. Ideas are broken down into possible tasks per age group. A significant amount of planning will occur outside of the classroom and regular classroom hours. The 4th and 5th grades will use these celebration ideas to develop leadership skills.

Gurū Nānak Sāhib's Prakāsh Purab: A focus on helping the needy (5 November 2006) (this date changes every year)

The school will work together to help a local community program, such as a homeless shelter, a hospital, a food bank, etc. On the day of the celebration, a formal trip with the children will be made to where the partnership is being developed.

4th and 5th graders: With the help of their teachers and the school administrators, children in these grades will develop the plan for the celebration. Representatives from these grades will have an opportunity to talk to the organization to assess their needs and will then present their findings to the rest of the group. Students will come up with how they want to go about meeting those needs by involving the rest of the school and the saṅgat.

3rd and 2nd graders: These children will be in charge of marketing. Their most important job will be to make poster/post-cards and specifically to market the project to the saṅgat. Depending on the group of children, they can make printed/paper announcements or make video advertisements with the help of 4th and 5th graders.

1st graders and Kindergartners: These students will do the on-going marketing with the help of the 2nd and 3rd graders. They can hold posters and encourage members of the community to donate or provide material for the selected organization by reminding them of the project on a regular basis.

Holā Mahallā (14 March 2007)

4th and 5th Grade: Students in 4th and 5th grade help develop and create new games for a Sikh Sports Day. Student committees can be made to lead and encourage younger grade levels to participate in the happenings of Sikh Sports Day. Teachers can help initiate Teacher vs. Students intramurals between Teacher Team and 4th and 5th Grade student teams. This will be after the 4th and 5th graders successfully lead and guide the younger grades through the Sikh Sports Day.

Kindergartners to 3rd Graders: Children in these grades participate in the Sikh Sports Day and write appreciation letters or cards for the 4th and 5th graders.

Gurgaddī Divas Gurū Granth Sāhib (20 October)

4th and 5th graders: Students do presentations on how to celebrate a Gurgurab. Teacher should encourage students to develop a plan of action for a new idea that the children come up with and assist them in putting those ideas into a presentation for the saṅgat at large.

3rd and 2nd graders: Students in these grades write about the Gurū Granth Sāhib and what they have learnt about it. These papers can be shared in the saṅgat or posted for everyone to read while the children stand by their writing to answer questions from the saṅgat.

1st graders and Kindergartners: Teachers for these students can initiate a video presentation in which they interview the children about the Gurū Granth Sāhib. A 15-20 minute video can be made and shown to the saṅgat during a divan.

Māi Bhāgo/Sikh Women (Sometime in May or June)

Students develop a local neighborhood outreach day to the larger community to educate members about Sikh women in history. Students can choose to do a play at the local elderly house or read stories on Sikh women at a local hospital or library.

Children in Kindergarten to 3rd grade should have been through lessons on Sikh women. They will participate in the neighborhood outreach day through the guidance of the 4th and 5th graders by participating in skits, speeches, drawings, etc...

4th and 5th graders coordinate these efforts and involve the younger children in their skits or other projects depending on the plans they have made.

Vaisākhī (14 April)

4th and 5th graders: Students interview members who have partaken in the ammrit sancār and write story to display for the saṅgat at large. Teams can be made to work on different aspects of displays for the Celebration of Vaisākhī. One team can tell the story of Vaisākhī 1699. Another team can conduct interviews. Another team can discuss challenges that individuals might face, keeping in mind aspects they have learnt about Pañj Vikārs.

Kindergarten to Grade 3: Children in these grades put on a Khālsā Fair, similar to a Science Fair. Individual children or teams can develop innovative projects relating to Sikhī that can be displayed on tables or the walls to be shared with the saṅgat. This project should be similar to science fairs at school and should take on a substantial aspect of parent or community help at large.

Gurpurabs

Gurū Sāhib	Prakāsh		Gurgaddī		Jotī Jot	
Nānak I	*	*	-	-	8 Assū	22 Sep
Nānak II	5 Vcisākj '*****"	38 Apr	4 Assū	18 Sep	3 Vaisākh	16 Apr
Nānak III	9 Jeṭh	23 May	3 Visākh	16 Apr	2 Assū	16 Sep
Nānak IV	25 Assū	9 Oct	2 Assū	16 Sep	2 Assū	16 Sep
Nānak V	19 Vcisākh	2 May	2 Assū	16 Sep	2 Hārḥ	16 Jun
Nānak VI	21 Hārḥ	5 Jul	28 Jeṭh	11 Jun	6 Chet	19 Mar
Nānak VII	19 Māgh	31 Jan	29 Phaggaṇ	12/11 Mar	6 Kattak	20 Oct
Nānak VIII	8 Sāvaṇ	23 Jul	6 Kattak	20 Oct	3 Visākh	16 Apr
Nānak IX	5 Vcisākh '*****"	38 Apr"	3 Vaisākh	16 Apr	1 Magghar	24 Nov
Nānak X	23 Poh	5 Jan	11 Magghar	24 Nov	7 Kattak	21 Oct

Other Purabs (2006-07)

Nānakshāhī	Gregorian	Description
1 Cet	14 Mar	Nānakshāhī Sammat - Sikh New Year
2 Cet	15 Mar*	Holā Mohallā – Martial Arts Celebrations
1 Vaisākh	14 Apr	Vaisākhī – Inauguration of the <u>Khālsā</u> (The Ideal Person)
21 Jeṭh	4 Jun	Ghallughārā – 1984 Holocaust (Attack on Sikh People & Culture)
6 Sāvaṇ	21 Jul	Mīrī-Pīrī – Double-edged Spiritual & Political Sovereignty
17 Bhādom	1 Sep	Prakāsh – Gurū Granth's Installation (Scriptural canon)
6 Kattak	20 Oct	Granth-Panth – Eternal Gurūship of Wisdom-Nation
7 Kattak	21 Oct*	Bandī Chor – Liberty & Freedom Celebrations
22 Kattak	5 Nov*	Prakāsh – Gurū Nānak's Birth (Founder Prophet)
27 Magghar	8 Feb	Vaḍḍa Ghallughārā – The Great Holocaust (Half of the Sikh population killed)

* Traditional celebrations are based on lunar calendar; they change every year.

Sikh Calendar

Month	Begins On	Total Days
Cet/ਚੇਤ	14 March	31
Vaisākh/ਵੈਸਾਖ	14 April	31
Jeth/ਜੇਠ	15 May	31
Hārḥ/ਹਾੜ੍ਹ	15 June	31
Sāvaṇ/ਸਾਵਣ	16 July	31
Bhādom/ਭਾਦੋਂ	16 August	30
Assū/ਅੱਸੂ	15 September	30
Kattak/ਕੱਤਕ	15 October	30
Magghar/ਮੱਘਰ	14 November	30
Poh/ਪੋਹ	14 December	30
Māgh/ਮਾਘ	13 January	30
Phaggaṇ/ਫੱਗਣ	12 February	30 (31 in a leap year)